

Скырг
А 45

АЛАКА ОШ

Ырлар жыйнагы

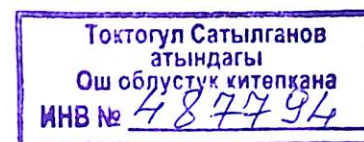
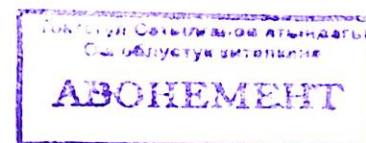

аб.

С кырп
А 45

АЛАКА ОШ

Ырлар жыйнагы

«Улуу Тоолор»
Бишкек – 2025

УДК 821.512.154-3
ББК 84 (5Кир)-47
А 15

А 15 **Алака Ош:** Ырлар жыйнагы. Түзгөн Айнура Апиева. –
Б.: «Улуу Тоолор», 2025. – 232 б.

ISBN 978-9967-9478-45-4

УДК 821.512.154-3
ББК 84 (5Кир)-47

ISBN 978-9967-9478-45-4

© Апиева А., 2025.

Алака Ош

Бостонова Айдынкан

Бостонова Айдынкан Мавляновна — акын, медициналык кызматкер. Баткен облусунун Кадамжай районунда туулган.

Айдынкан Бостонова бала кезинен тарта поэзияга кызыгып, чыгармачылыкка болгон кызыгуусун эрте курактан тарта өнүктүрүп келген. Алгачкы эмгек жолу медицина тармагында башталып, Кызыл-Кыя шаарындагы медициналык окуу жайын ийгиликтүү аяктап, бир канча жылдар бою Кадамжай аймактык ооруканасында иштеген. Кесиптик иши менен катар чыгармачылыкка болгон мамилесин үзбөй, ыр дүйнөсүндө өзүнчө из калтырууга жетишкен. Анын ырлары аймактык жана республикалык басылмаларда жарыяланып, эл оозуна алынган. Айрыкча “Молдо Нияз” альманах китептерине жарык көргөн чыгармалары жана “Эл достугу” аттуу котормо китебине кирген ырлары анын талантынын кеңдигин тастыктап турат. 2022-жылы жарык көргөн “Апакемдин

тилеги" аттуу ыр жыйнагы — акындын жүрөктөн чыккан ырыскы ойлорунун жана энелик махабат, мекенге болгон урмат темаларындагы терең лирикалык сезимдеринин жыйнагы. Чыгармачылыгы жана адабиятка кошкон салымы үчүн "Мыкты калемгер" төш белгиси менен сыйланган. Учурда үй-бүлөлүү, эки уулдун жана эки кыздын апасы, неберелерине мээрим төгүп жаткан чоң эне жана тазне.

ЖАШООНУН КӨРКҮ ЖАКШЫЛАР

Капалансаң тулку боюм жанчылар,
Калыс туруп жакшы сөзүн айтчулар.
Көңүл бөлбөй жамандарга эч качан,
Сактайт дайым ынтымакты жакшылар.

Түшүнбөстүк бул жашоодо бар чыгар,
Уксаң эгер кур намыстан жан чыгар.
Ый жашоону сый жашоого айланткан,
Жашообуздун көркү болот жакшылар.

Алга жылсаң көралбаган жандар бар,
Айыбсызга далай жалаа жапкандар.
Ак ийилет бирок сынбайт, анткени
Тирүүлүктүн каймактары — жакшылар.

Жаман айтса кээде көздөн жаш чыгар,
Калыс болбой сыйлашуудан качтыңар.
Ак пейилдүү, жан дүйнөсү таптаза —
Жашообузда көп болсунчу жакшылар.

БИЛИМ ОРДО

Түптөлүп, негизделип «Себат» болуп,
Эл башына эңсеген бакыт конуп.
Билим алып, Кадамжайдын каймактары —
Уучубуз ийгиликке турат толуп.

Сапаттуу билим алып балдарыбыз,
Орундалып ойлогон максатыбыз.
«Сапат» болуп өзгөрүп атыңар да,
Терең билим кенине айландыңыз.

Көйгөйлөрүн көтөрүп бул мектепти,
Жоомарт аттуу жаш жигит жетектеди.
Көрөңгөсүн көтөрүп жаш муундун,
Көрсөткүчтүн далайын белектеди.

«Сапат» мектеп жамааты, бар болуңуз,
Ийгиликти багынтууга шай болуңуз.
Ата-энелер ишеничин актай билген,
Түбөлүктүү билим ордо жай болуңуз.

АБДЫКАДЫР ОРОЗБЕКОВКО

Ар бир адам өз улутун мактанат,
Ай ааламга сыймык менен жар салат.
Эл, жер үчүн бүт өмүрүн арнаган —
Абдыкадыр Орозбеков аталат.

Биздин милдет — өткөндөрдү даңктамак,
Өлкө үчүн кызматтарын барктамак.

Эмгек кылган эл, жер үчүн талыкпай —
Эстен кетпейт Орозбековдо сый-урмат.

Кыргыз болуп аталгыча автоном,
Орозбеков из калтырды өчпөгөн.
Дүйнө эли тарыхтарды изилдеп,
Атыңызга алкыш айтат бүтпөгөн.

ШАШЫЛЫШ ЖОЛДО

Кайда шашып барат экен адамдар?
Үлгүрбөйсүң, саналбайт го кадамдар.
Тирилик деп тынымы жок ташынат,
Түбөлүккө жашап өлбөй калаардай.

Машиналар, ак-сарысы баары бар,
Шашып келет, жол тартибин сактабай.
Жөө жүргөн да «шашылышмын» деп жүрүп,
Кесепети — «мен эмес» деп актанар...

Карап туруп, жаштар го дейм шашкандар,
Таяк кармап, аксакалдуу кары бар.
Тирилик деп кеч кирет да таң атат,
Күн өткөнүн байкабайт да шашкандар.

Апа келди, чачын бубак ак баскан,
Тагдыр тамашасын мойнуна ачкан.
Автобустан «Отуруң» — деп жай берсем:
— Шашып жатам, тирилик деп шашылган.

Шашып келет жашы дагы, карысы —
Дүнүйө деп жашайтыр го баарысы.

Ойлоп көрсөм, беш күндүк бул өмүрдө —
Ашыккандын болбойт экен жакшысы...

ЖАРАТКАНДЫН БУЙРУГУ

Жараткандын буйругу, болду эми,
Ош шаарына кокустан апаат келди.
Жайдын күнү, жамгыр жаап жаш баладай,
Адам акты, мал-дүйнө кошо кетти.

А балким, Жараткандан келген белги —
Эскертти: көзүңдү ач, деди элди.
Канча мал-мүлк, дүйнөсү болсо дагы,
Жок деген — шүгүрсүздүк оору келди.

Теңирим сыноо берди эли-жерге,
Ийилеби, же жокпу деп эскерте.
Айрымдары айткан чыгаар «шүгүр» деп,
Канчасы жетпей келме келтиргенге.

Агызды сел, ажал келип энени,
Кыздары да, калышпастан, бир кетти.
Ак-Бууранын сууларына киринип,
Эне-бала күтүүсүздөн жан берди.

Бар оокатка шүгүр кылбай пендебиз,
Болсо дагы ачкөздүккө жеткенбиз.
Кээ бирөөнүн кемчилдигин көргөндө,
«Сен кимсиң?» деп артына суу сепкенбиз.

Сууга акты канча жылда тапканы,
Насыя алып, бала-чака бакканы.

Күндө эмес — мүнөттө көрсөттү,
Жаратканым башка салды бул каатты.

Сыйлашалы аз өмүрдө жалпыбыз,
Билеличи бар экенин парзыбыз.
Баарыбызга сыноо берди Жараткан,
Шүгүр кылып, тообо дейли баарыбыз.

МОСКВА КРОКУС СИТИ

Ыйык айдын он экинчи күнүндө,
Иптар болуп, ооз ачылган күүгүмдө.
Шумдук кабар интернетте тарады,
«Терракт атты» - деген кайгы бир түндө.

Жардырышып бир топ жерди бүлүнттү,
Өчүрүштү эми жанган үмүттү.
Жаш карысын аябастан аткылап,
Капилеттен салды көйгөй түйшүктү.

Крокус-Сити талкаланып заматта,
Жалын каптап ыйга толду айлана.
Кыргыз, орус, ар улуттун жараны,
Туш келишти жанкечтинин огуна.

Ата- бала, үй-бүлөлүү дагы бар,
Кудай сактап аман калды багы бар.
Көп адамга жардам берип чакырган,
Кыргызымдын Ислам аттуу уулу бар.

Мында дагы эки кыздын кеткени,
Ажалынын ушул жерден жеткени.

Көчөт кыздар акча табам деп келип,
Максатына аттиң арман, жетпеди.

Тилсиз жоо деп айтылган го эзели,
Апаатынан алып кетти неченди.
Тынчтык тилеп жашайлычы дүйнөдө,
Достошолу бүт дүйнөнүн элдери...

КӨШӨГӨҢӨР КӨГӨРСҮН

Асыл жар бол күйөө сүйүп сыйлаган,
Эсиң болсун ак караны ылгаган.
Бата алып ак көшөгөң көгөрсүн,
Келин болгун барган жериң жактырган.

Ак жоолуктун күнү келди ардагым,
Акылың төп, сыйлап турсун алганың.
Кызматыңа кайындарың кубансын,
Кенен болсун бакыт менен таалайың.

Мөмөлөгүн, барган жерди көгөртүп,
Түндүгүңдү аруулантып көтөртүп.
Кайын журтту сыйлап алгын садагам,
Кабыл болсун, урпактарың төрөлүп.

Жолдошундун кыя өтпө алдынан,
Төркүнүңө сөз ташыба, алып бааң.
Өмүр берсин, экөөңөргө тилейбиз,
Тартууласын бактыңарды атчу таң.

КЫРГЫЗ ДЕГЕН

Байкасам кыргыз эли кыйын экен,
Кыйын күндү өткөргөн эчен-эчен.
Тарыхтарда аты өчпөй келатыптыр,
Көрө албастар кыйратып кырган менен.

Кыргыз калкым көчмөн болуп илгертен,
Тоолордо көчмөн болуп жашап келген.
Кайратуу Манас чыгып уулу элдин,
Чачылганды топтоп туруп элге берген.

Кара Кыргыз өзүнчө бир мамлекет,
Орозбеков хан болуп жетектеген.
Аны да көрө албаган бешкамандан,
Жалган жалаа жабылып азап жеген.

Өтүптүр жүз жыл мына көчүү менен,
Эгемен эл болдук го баары кенен.
Кыргызым ынтымактын очогу бол,
Теңиримден мен ошону тилеп келем.

ЧЫНГЫЗДЫН ӨЧПӨС ӨМҮРҮ

Чынгыз ата кыргызымды кыргыз кылган,
Асмандагы жылдыздай жарык жанган.
Ааламга бүт кыргызды даңазалап,
Элин, жерин баарына тааныштырган.

Чынгыздын Данияры эсте барбы?
Аны ээрчиген Жамиланын аты жанды.

Балалык сезимдерин айта албай,
Эл эсинде жаш сүрөтчү Сейит калды.

«Делбиримди» дүйнө жүзү угуп билди,
Алма бакта «Кызыл алма» эстейт сени.
Дүйшөн менен Алтынай да унутулбай,
Эл эсинде жомок болуп кала берди.

Чыңгыз ата турналарың учуп кетти,
Уламыштар жол улап барат эми.
Ильяз Аселине обон салган,
Дастан болуп сүйүү ыры кала берди.

ОТУЗ БЕШ ЖЫЛ

Отуз беш жаз, жай, күз кыштар өтүптүр,
Эчен булут уйгу-туйгу көчүптүр.
Кан жыттанган Авганистан жеринде,
Эр жигиттер эсепсиз кан төгүптүр.

Балапандай жаш жигиттер кан төгүп,
Авган үчүн жан чыдагыс күн көрүп.
Биз унутуп, кантип, кандай чыдайбыз,
Гүлдөй балдар авганда калган бүт соолуп.

Эчен жигит мекенине кайтпаган,
Энелердин кара көзүн жаш чайган.
Кайтпай калган мекенине жигиттер,
Селкисине өз сүйүүсүн арнаган.

Отуз беш жыл өтсө дагы арадан,
Жоокерлерди эскеребиз кайрадан.

Эр азамат уулдары кайтпаган,
Каза болду канча энелер кайгыдан.

Акыр түбү көрүнбөгөн согуштун,
Тогуз жылы күнү болуп тозоктун.
Унутулбайт таазим кылат эскерип,
Эч түгөнбөс уламышы жомоктун.

Баатырларын урпактары эскерет,
Курманы болгон авгандагы согуштун.

Төрөкулова Ырысгүл

Төрөкулова Ырысгүл Тешебаевна 1972-жылы 10-июлда Орозбеков (Охна) айылында, Досов Тешебай жана Калыкова Өк-төм бактылуу үй-бүлөсүндө жарыкка келген. 1980-жылы Ф. Эн-гельс (азыркы Охна) мектебине кабыл алынып, аны 1990-жылы ийгиликтүү аяктап, ошол эле жылы кошуна Кызыл Булак айылы-нда турмуш жолун баштаган. Анын чыгармачылыкка болгон шыгы кичинекей кезинен башталган. 6-класста газет-журнал беттерине чыгармалары жарыяланып, көптөгөн диплом, мактоо баракчала-рын алган.

4 альманахта чыгармалары чыгып, төш белги менен сый-ланган. Азыркы учурда Кайрымдуу бол Кадамжай Эхсан тобунда жетекчи. Үй-бүлөдө жолдошу, 2 уул, 2 кыз, 3 неберенин бактылуу энеси жана сүйүктүү жар, апасы түрткү берип, сыймыктанып кол-доп, коштоп келишет.

АПАМ БАР ЖАШОО СУРӨМҮН

Асыл апам толуктаган көңүлүм,
Арыбаңыз, узун болуп өмүрүң.
Уул кыздын көрүнүзчү убайын,
Төрдүн көркү болуп дайым сиз жүрүң.

Ак батадан сиз агартып көгөрткөн,
Чоңойттуңуз кем кылбастан бөлөктөн.
Чыдамкайлык сизге кубат күч берип,
Уйку качып чарчоо баскан көздөрдөн.

Алтын апам сапар алдык турмушка,
Чыдамкайлык сизден үлгү буулукпа.
Элден намыс бешене тер нан берип,
Уурданып бушаймандык чынында.

Апакебай сиз бар бизде көңүл шат,
Уул кызды кемитпедиң ак тарап.
Алдыбызда насаатчыбыз сиз тирек,
Ден соолукта сүрүң өмүр бакубат.

Колдон келсе максат алга жетелеп,
Кыдыртканга ыйык Мекке жетектеп.
Ак жоолуктун сылагандай эпкини,
Аажы болуп көрөрүңүз келет деп.

Ардагымсыз апакебай, ардагым,
Эстеп келем накыл сөзүң санатың.
Жүз жылдарга узун өмүр жашагын,
Жайылгандай бизди каткан канатың.

Жалгыздыкта турмуш жүгүн желкелеп,
Жумушуңа кеткендигиң ченемдеп,
Ойлоп апа акырына жете албай,
Көрсө баарын бүт үлгүргөн экен деп.

Бар болуңуз насаат берип маңдайда,
Тилек берет деген сөзүм таңдайда.
Насип этип зияратка сиз менен,
Сыйынайын улуу Умра жайларда.

Узак өмүр берсин сизге жараткан,
Улгайсам да эркелигим калбастан.
Көкүрөккө жөлөп койсоң башымды,
Магдырап мен буулукпай уктасам.

Жылынткандай үшүгөнүм жандырып,
Жүздөрүнөн мээрим нурун тамчытып.
Канатыңа ката бергин биздерди,
Мүрөк суудан агызсам мен шар кылып.

КӨРКӨМҮ КООЗ АЙЫЛЫМ

Кубат алам тоо суулардын көркүнөн,
Жийделикте алакандай көлүмдөн.
Жүрөгүмдүн согушуна дем берген,
Сылап өткөн салкын желге өбүлөм.

Туптунук суу кайнап чыккан булактан,
Тойбой келем ойноок бала курактан.
Карап турсам ырга кош деп жубаткан,
Дастан, повесть, жазсаң кумар тараткан.

Көп жер көрдүм окшобогон айлыма,
Катылгандай кен түгөнбөс табылга.
Катарынан чеп коргондой тоолору,
Улар учуп кыйт-куйт салып асманда.

Карап турсаң эки айыл суулары,
Кошулгандай кош жүрөктүн кылдары.
Күүгө кошуп комуз менен ырдаса,
Көшүтөт го уккан кулак бүт баары.

Кошом ырга тоо суу байлык кендерин,
Сенден өстүм, учук улап келемин.
Таңда, кечте дары суудан мен ичип,
Жүрөк толгон дартка даба сеземин.

Жайбаракат элим жашап кылымга,
Жашыл арча, кайың талың ырымда.
Жыл мезгили кооздугун арттырган,
Кызыл-Булак, Орозбеков эгиз айылым кошуна.

ТАЗАРСЫН БИЗДИН ЖАН ДҮЙНӨ

Тактыкта сүйлөп талдаган,
Тараза сынчы жакшы адам.
Жашоо турмуш көркөмүн,
Тарыхка карай баштаган.

Сезимтал зирек түшүнгөн,
Сергитип ойду күчөткөн.
Санарип заман тушунда,
Заматта таасир үгүттөн.

Тереңден кирип талдаган,
Тегиздик менен баалаган.
Алыска көздү чаптырып,
Өнүгүү жолун жандаган.

Тазарсын биздин жан дүйнө,
Келели жардам көмөккө.
Жашоолор канча ким билет,
Ашыктык болбос өнөрдө.

Жаңырган сезим өчпөсүн,
Жаратман баары өрдөсүн.
Жакшылар колдоп турганда,
Таталы анын мемөсүн.

Калыстык кылса айрыбай,
Калкыган сезим оргуштай.
Канатты күүлөп алыска,
Күлгүн бир кезден жазып жай.

ЖАЗГАНГА ЖЕТИШЕМБИ ЫРЛАРЫМДЫ

Жазып үлгүрбөгөн ырларым көп,
Жан адамга айтпаган сырларым көп.
Турмуштун өйдө- төмөн жагдайларын,
Катамын өз ичиме мен бөлөктөп.

Аламын өчүмдү мен калем саптан,
Ар намыс каттуулугун бекем каттам.
Жан дүйнөм эңшерилип баратса да,
Жалооруп карегимде оттой жанам.

Токтогул Сатылганов атындагы
Ош облустук китепкана

АВОНЕМЕНТ

— 17 —

Токтогул Сатылганов
атындагы
Ош облустук китепкана
ИНВ № 487794

Жан дүйнөм талкаланып турса дагы,
Жылмаям жасалма жүзүм сары.
Катылып ыр ичине арман тагы,
Эх аттиң бүтпөчүдөй жарымдары.

Келемин үлгүрүүгө абдан шашып,
Жан жолдош кыл калемге акылдашып.
Сүрөттөп же чагылдырып жаза берсем,
Кайрале аягына чыкпайт арбып.

Тулку бой жүрөт экен бүтүн бойдон,
Түйшүктү артып алып ой толгоодон.
Түбүнө жетсем экен келсе колдон,
А окурман түшүнсө жомок толгон.

КАЙ БИРДЕ ЖОЛ ТАБАЛБАЙ УБАРАМЫН

Канча бир убакыт күн жыл алмашып,
Кайрале шашкалактайм кадам басып.
Каниет, сабыр деп жүрсөм деле,
Кай бирде жол табалбай калам катып.

Миң ирет түмөн ойлор жүгүн артып,
Мелтирейм убакытка болуп карып.
Мергенчи олжо алып кубангандай,
Ыр сезим бүтүн бойдон тушап алып.

Кыйналам кай бир кезде буйдаланып,
Жолдорум акырындап кыйгач тартып.
Себине же аяктап бүтүрө албай,
Эч кимге үн каталбай ичке катып.

Ачылар кезегинде айкын жолум,
Балыкчыдай жашоодо жайып торум.
Ашпаган максаттарым орундалып,
Кызыр пери түбөлүк жолдош болсун.

ТАЗАРСЫН БИЗДИН ЖАН ДҮЙНӨ

Талпынып аруу таңдан чамынабыз,
Жашоонун нугу менен агылабыз.
Жарыктык көр оокаттын арабасын,
Күч менен алга карай биз тартабыз.

Турмуш жашоо жыла берет алдына,
Тирүүлүктүн оор жүгүн артына.
Бачым эле өтүп кетет токтобой,
Эх жакшылар аз өмүрдү кадырла.

Тазарсын биздин жан дүйнө,
Так сүйлө көңүл үшүтпө.
Тирек болсок баарына,
Тилектер ашып үстүнө.

Жакшы сөз жанды эргитет,
Ооруң болсо жеңилтет.
Өзгөнү өздөй көрөлү,
Өмүрлөр канча ким билет.

Байсалдуу болсун бул жолдор,
Берешен эгем тең колдоор.
Бейкуттук ушул жашоодо,
Бакыт куш конуп ордолор.

ЖАНДАСЫН ДАЙЫМ ЖАКШЫЛЫК

Жаңы күн жакшылыкка себеп болсун,
Жашартып өмүрлөргө мүрөк кошсун.
Жараткан ыйман ырыс жылоологон,
Жетектеп ак перилер жолдош болсун.

Жарыгы таң нурунун чачырасын,
Чар тарап боюнча кулач жайсын.
Жаш, кары таза болуп ден соолукта,
Турмуштун таттуусунан даам алсын.

Кадам койгон ар бир күнгө шүгүр дейли,
Капалык эмне экенин эч билбейли.
Ынтымак ырыскыбыз бекем болуп,
Ыргалсын күлкү шаңдын күч илеби.

Баралы күндү улап үмүт менен,
Бакыттын кушун издеп бизди издеген.
Багыты туура болуп узун жолдун,
Баарыбыз түгөл бойдон жетсек экен.

ТООРУСА МЭЭНЕТ АДАМДЫ

Баарыны тегиз жайгарып,
Баш уруп гүлдөй жайкалып.
Бир оюм жыйнап акыры,
Эргүүнүн жолун так кылып.

Сабырым кетет чыдабай,
Сар санаа болуп мен чамдай.

Санагы болсо жазганым,
Серпилип барам чыдатпай.

Мээнет чырмайт сынакта,
Мээримди төксөң унутпа.
Мардайтып эле жашатчы,
Педелер сенин кулуңда.

Оору сырκοо болбосун,
Өмүрдүн тартсак олжосун.
Өзгө жатты так бирдей,
Өкүмдар теңир колдосун.

ЖАШЫНЫП КҮН БАРАТАТ

Кечке жуук кызгылт тартып күн нуру,
Жашырынып тоо артына бурулду,
Жылуу жели желпий салып ааламды,
Асман толо жылдыз жанып кубулду.

Жымжырт эмес чегирткелер чырылдап,
Ак-Суу дарыям агат тынбай шарылдап.
Айланада бир башкача туюлат,
Тал теректер бир бирине шыбырап.

Көз ирмебей тыңшап эргип олтурам,
Көлөмүдөн ыр куржунум толтурам.
Көркөмдүктүн чагылдырып элесин,
Кол дептерге жазып жатка калтырам.

Мына ошентип күн- түн турат алмашып,
Эгиздей теңдеш жалгашып.

Энергия алып баратам,
Эл жердин көркүн чагылтып.

ӨМҮР КЕРБЕН

Өмүр кербен жыла берет жай басып,
Өнөр, кесип байлангандай жалгашып.
Кадамына, баскан изин байкабай,
Кыялардан ашкан өңдүү тез басып.

Кармаганга боосун такыр болбостур,
Карап эмес ой жүгүртсөм толбостур.
Кыйын, жеңил турмуш бизди чалгытып,
Көндүрөткө бизге өзү жолдоштур.

Токтобой алга барат өмүр кербен,
Толукшуп жаштыкты да теңсинбеген.
Жолуна өзү салган түз ийриден,
Бастырат адаштырбай из изинен.

Эх өмүр шашып кайда баратасын,
Ээндеп алсыздарды жазаладың.
Түйшөлбөй сынап эле турган өңдүү,
Күлүккө окшоштурам чабармандын.

Назарматов Бекболот

Назарматов Бекболот Мыйманбайевич, 1973-жылы 20-ноябрда Ош облусунун Кара-Кулжа районуна караштуу Алайку өрөөнүнүн Көк-Арт айылында туулган. 1981-жылы Көк-Арт айылындагы Сидоров (азыркы Субанов Жутаң) атындагы орто мектепке 1-класска кабыл алынган. 1991-жылы Санкт-Петербург шаарындагы Всеволожский облусунун Кузьмолово районунда жашыруун аскердик бөлүгүндө аскердик милдетин өтөгөн. 2019-жылдан баштап Москва Аруу Дүйнө адабий клубунун мүчөсү болуп саналат. 2021-жылы Ыйык тил төш белгиси менен сыйланган. Ошондой эле 2021-жылы Аруу Дүйнө адабий клубу тарабынан уюштурулган «Алыкулдун айылынан жолугалы» аттуу акындардын республикалык чыгармачылык кечесине активдүү катышып, ыраазылык кат алган. 2022-жылы «Данакер ЛИНГВО» Маданий-Илимий коомдук бирикмеси тарабынан «Алтын калем» төш бел-

гиси менен сыйланган. 2022-жылы Москва Аруу Дүйнө адабий клубу тарабынан ыйгарылган «Сөз чебери» төш белгисине татыктуу болгон. Ошондой эле 2022-жылы Кара-Кулжа райондук мамлекеттик администрациясы тарабынан Ардак грамота менен сыйланган. 2022-жылы Жайыл ата эл аралык кайрымдуулук коому тарабынан дипломго ээ болгон. 2023-жылы автордук китебин чыгарып, Аруу Дүйнө адабий клубунун атынан «мыкты калемгер» номинациясына татыктуу болгон. Үч уул, бир кыздын атасы. Учурда Москва шаарында Черкизово фирмасында иштейт.

БҮТПӨСҮН БИЗДИН АРЗУУБУЗ

Өзгөчө кучагында турган кездин,
Тыңшаган бакыт эле жүрөгүңдү.
Эч кимден кездешпесе керек чиркин,
Андагы не бир укмуш дүкүлдөгү.
Арбалып сыйкырына ал добуштун,
Мен тургай табийгат да тунжурачу.

Тартылат көз алыма тасма сындуу,
Таалайлуу учурлар өткөндөгү.
Апакай алаканың жумшак сылап,
Кусаны сүртүп салчу жүзүмдөгү.
Күүлөгөн бойдон калчу сезимдерди,
Сен күлсөң, эриниңдин дирилдеги.

Башталган жайдын соңу, күзүндөгү,
Арзуубуз бүтпөсө экен, сезимдеги.

ДҮЙНӨ АЗГЫРЫГЫ

Жаманын да, жакшысын да, ылгабай,
Жат дебестен жакын сездим өзүмө.

Мен алардын көңүлдөрүн калтырбай,
Оорун бердим жан дүйнөмдүн төрүндө.
Кээ бирлери эзелтеден душмандай,
Канча ирет сокку урду жүрөккө.

Эсеби жок бере берип кечирим,
Канча жолу сындым экен дилимде.
Сезди бекен сезбегендир а балким?
Жүрөк уугуп, ооруп жаткан мезгилде.
Жети күндүк ушул жалган өмүрдө,
Жумшак болуп, кай муратка жеттим ээ?

Мерез болуу оңой белем капырай?
Таш боордук жугуп барат жүрөккө.
Каректер да муздап кеткен ызгаардай,
Жылуулугун уурдаткандай бир күндө.
Эх карасаң, баары тиги закымдай,
Улам жаңы азгырыктар, көр дүйнө.

АЛДАНБАЙТ ЖҮРӨК

Көп жүрөктөр биригүүгө даярдыр,
Бирок менде бир да орун калбаптыр.
Жаралгандан ушул жалган дүйнөгө,
Бешенеме андай сүйүү жазбаптыр.
Түртпөгүлө азгырыкка, үмүткө,
Ширин сөздүн, тең ашыгы жалгандыр.

Жаралуу эле бир учурда кара жан,
Бирөө себеп, ал илдеттен айыккан.
Дабаалаган ошол болчу чын сөзүм,
Ката болоор аны бачым унутсам.

Арзып тапкан сүйүүмдөн жок кыйналып,
Эки ортодо жүргөн кезде чайналып.
Аз да болсо мага бакыт берди эле,
Сүйүү сунуп, жан дилинен арналып.
Азыр мага азап берип турса да,
Башкаларга кетким келбейт арбалып.

БАР БОЛГУЛА ЭНЕЛЕР

Карачы, энелердин карегинде,
Толгон айдын шооласындай, мээрим көлү.
Асман-жерди айланып көз ирмемде,
Толкундатып тургансыйт бүт дүйнөнү.

Ааламда канча жарык болсо баары,
Энелердин көөдөнүнөн өтөт белем.
Жан дүйнө өзөгүнө миңден дары,
Жамандыка чеп-коргон бөгөт белем?

Энелердин тулку бою таалай, бакыт,
Алмашканга болбойт эй, байлыкка да.
Кыпынына тең келбейт каухар, жакут,
Аны бекер теңебе, салыштырба.

Күйпөлөктөп күйүп, жанып күтүп алган,
Жүрөгүндө болгонун бүт арнаган.
Кагылайын энелер күндөй тийип,
Силерсиздер ай нурундай жаркыраган.

ЭКИ САПТАР

Жан дүйнөңдү ооруткан адамдардан,
Жакшылык күтпө эч качан.

Көңүлдүн бары жогун билбей турган,
Кара мүртөз адамдар кудай урган.

Оолак тутуп өзүңдү жаңылуудан,
Эң жакшысы аларга кайрылбаган.

Жүрөгүңдү бир ирет оорутушкан,
Карматышат адатын кайра баштан.

Кутула албагандай көнүмүш адатыңдан,
Кача албай каласың сен алардан.

Өзөккө өтө электе ачуу арман,
Оңдуу да жалгыздыктан дабааланган.

Сакайтууга шарт түзсө жаратыңдан,
Өмүрдө өтөрү жок жалгыздыктан.

Ишеничтин кадырын актай алган,
Өзүңсүң өзүңдү таштабаган.

Жалгыздык аттуу жүрөк сырдашыңдан,
Кай күндө да качпагын сырдашуудан.

МЕН ӨЗҮҢӨ АШЫКМЫН

Эргисем күнчө сызылган,
Эргүүмдүн аппак жарыгы.
Ашкандыр ашса жылдыздан,
Тээтиги көктүн чырагы.
Күмүштөн мончок тагылган,
Ырымдын бүтпөс санаты,
Ой менен кош жаралган,
Кыялым чертчү кылдары.
Өзүңсүз чыкпайт көркүнө,
Өмүрдүн чынар бутагы.

Кайраттан жанбас чыйралтсаң,
Көңүлдүн көмсөө сынагы.
Термелген кезде шар аккан,
Термемдин шыңгыр булагы.
Мукамдуу добуш жараткан,
Жүрөгүм толгоор кулагы.
Таңдагы желдей сегиткен,
Жан азык сүйүү жанары.

Акылың тетик көктөмүм,
Ааламда сендей көрбөдүм.
Азгырат дешет көздөрдү,
Көрсөм да көңүл бөлбөдүм.
Ашемдеп оюу тактырган,
Бир өзүң болдун өргөмдүн.
Башканы тандап кеткенче,
Жөндүүрөөк жалгыз жүргөнүм.
Ишенсең койсоң өзүң бил,
Бир сендик бойдон жүрөгүм.

ЧЕТТЕП КЕЛЕМ

Мелтилдеп толуп турган жүрөгүмдө,
Кусанын сары суусун сүрүп четтен.
Кучактап сүйүп анан эрдиниңден,
Кучагыңда тургум келет өзүң менен.
Ошентип көксөсөм да көңүлүмдө,
Мен сага жолугуудан четтеп келем.

Сагыныч толкуп жатат көздөрүмдө,
Чайпалса түбү терең деңизге тең.
Оп тартып кеткичекти түпкүрүнө,
Баскым бар сүйүү менен өзүң берген.
А бирок, көп нерсенин себебинен,
Мен сага жолугуудан четтеп келем.

ТИЛЕГИМДИ БЕР КУДАЙ

Улуп бороон уйпаланып мезгилге,
Мен өзүмдү таппай жүргөн кезимде.
Жан дүйнөмдүн ыйын угуп, түшүнүп,
Дабаасына жардам колун сунду эле.
Мээнет кылып аябай күч жумшаган,
Ошол адам барктуу болсун өмүрдө.

Ыза, кайгы, жин ургандай булкунуп,
Сезимдерге салып алып укурук.
Тартып кетээр учурда түпкүрүнө,
Оттук чаккан ошондо үмүтүмө.
Сый-урматты, кадыр-баркы жагынан,
Ошол адам бийик болсун өмүрдө.

Бактылууулук кетпей жүрсүн үйүндө.

АЛДАНБА ЖАЛГАН ЖАШООДО

Бир укмуш кооз сүйлөсө,
Күлгөндөй болот күн көктө.
А бирок туман көөдөнү,
Көрүшпөйт жан дүйнөңдү.
Баарынан жакшы билишет,
Көз менен карап сүйгөндү.

Айтканым эмне төгүңбү?
Артыкча көрүп кийимди.
Сыртыңа карап баа берет,
Билбей туруп жөнүңдү.
Мына ошого куу жүздүү,
Акмактар гана жөндөмдүү.

Тындабай калсаң сөзүмдү,
Айтканым сая кетпейби.
Мактап жүрүп маал катып,
Түбүңө накта жетпейби.
Барыңды бүтүн какшытып,
Көрүнөө таштап кетпейби.

САГЫНГАНДА

Көңүлгө арман жүктөлүп,
Ар кайсы ойдон өкчөлүп.
Андагы сага бара албай,
Бук болуп жүрөм, бук болуп.

Дүрмөткө санаа топтолуп,
Күндөрүм өтөт октолуп.
Издеген менен таба албай,
Күн сыңар батам чоктонуп.

Кыялдар турбайт чабыттап,
Биз жүргөн күзгө токтолуп.
Кучагың анда калкалап,
Сен менен барам коштолуп.

БИР ӨЗҮҢСҮҢ

Жыттасам жытың, сезим тазартаарым,
Жыбырап көңүлгө жаз жаратаарым.
Үйрүлүп кетпей жаткан сагынычтың,
Туманын туш-тарапка таркатаарым.
Таңымдын салкын жели, жалгыз сенсиң.

Эргүүмдөн ырга өтүп жазылаарым,
Издесем карегимден табылаарым.
Таң бүлбүл элесинден кагылайын,
Шам болуп маңдайымдан жагылаарым.
Ойлоорум, сагынаарым жалгыз сенсиң.

Сездирип сезимдерден сүйүү барын,
Таттырган илебимден балдай даамын.
Өмүрдө, жашоомдо, өбөк дайым,
Өзгөлөрдөн артыкча сулуу жарым.
Жүрөгүмдүн жандоочу жалгыз сенсиң.

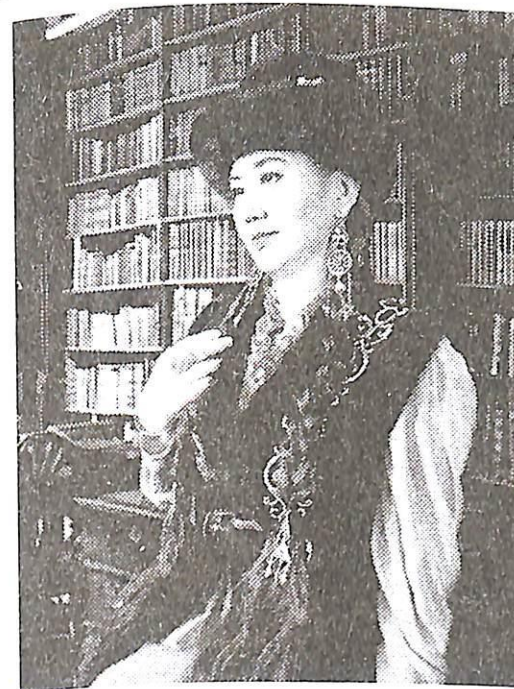
БУЛ СҮЙҮҮ

Окшошкон кайрык, кооз үндүү,
Миң ирет күүлөп бир күүнү.
Ар кимге арнай бергидей.
Белектен эмес бул сүйүү.

Мааниси жактан ар түрдүү,
Ойлонбос ойдун бир түрү.
Сөз менен сого бергидей,
Курултай эмес бул сүйүү.

Жез туяк, калбыр, өпкөсү,
Чаптырып учкул күлүктү.
Баш байге кылып сайгыдай,
Карага кирбейт бул сүйүү.

Кызартып эки көзүңдү,
Ээ кылбай өздүк күчүңдү.
Кумарпоз ойноп уттурган,
Козино эмес бул сүйүү.

Айгүл Құрманбек Баянбайқызы

Мен, Айгүл Құрманбек Баянбайқызы, 1969 жылы 22 қаңтарда Түркістан облысы, Отрар ауданында өмірге келдім. Әкем Баянбай Құрманбек музыкант. Анам Әселхан Қалыбекова ел анасы, ақын жалпы өнерлі отбасымыз. 1990 ж. Әл-Фараби атындағы Шымкент педагогика мәдениет институтын бітіргем. 1990 Шаульдер музыка мектеп мұғалім. 1991-1998 Республиканский центр народного творчества и культуры методист. 2000- 2024 ИП "АСУ" жеке кәсіпкермін. Екі ұл, бір қызым бар. ТӘЖО Түркістан қаласы Түркістан өңірінің басшысы. "БЕЙБІТШІЛІК ӘЛЕМІ" Халықаралық Қазақ Творчестволық Бірлестігі Түркістан қаласы мен Түркістан облысы бойынша өкілетті директоры. Қырғыз Республикасының "Алака" Ел аралық қоғамдық қорының мүшесі. Халықаралық Жазушылар одағының мүшесі. Түркі Әлемі Жазушылары одағының мүшесі

АРУЛАР БАР, АҒА

Жадыраңыз ағатайым қартаймай,
Қаншама сыр ағытылар қайталмай,
Дариядай дархан көңіл бұлқынып,
Сезімдердің самғайтынын айталмай..

Ел ойлаған кең болады – ой толғай,
Батыл шешім көз ілеспес от болғай.
Ерлеріміз елдің ұлы атанар,
Қырағылық қанат қағар жер қонбай.

Адамшылық ең бірінші мақсат дүр,
Өлімненде ұятымыз қымбат бұл.
Қолдан бермей намыс қайнап атылар,
Ұлтымыздың бірігуін аңсап бір.

Үміт ақтар қызда болса – мінездес,
Жауға шабар елін қорғап, төгер сес.
Кек қайтарып кетсе өліп – өкінбес,
Арулар бар! Елім! – деген тілеулес!

АДАМ МЕН ПЕНДЕ

Оу, мырзалар! Ер азамат – елі үшін бел буған,
Құдай оңдап, әруақ қолдап, намысын ер қуырған.
Бабаларым “адам бол” – деп, пендешілік жасаса,
Ар іліммен таразылап, дауға қылыш суырған!

Ағалар бар! Нарқасқалы – ояу сана, дара шың,
Бөліп жармай ел мен жерді, жас пен кәрі – баласын.

Бір ауыз сөз шын жүректен, емдеп жазар жарасын,
Кең маңдайы – жарқыраған! Текті, қандай тазасың!

Нағыз Қазақ! Өмір ғажап – өзгешелеу тілегі,
Қыран құсым – заңғар таудай, биік рухты тірегі.
Он сегіз мың ғалам сырын шерткен шексіз санасы,
Мейірімді төгіп, Әппақ! әділ болған жүрегі!

Ойлан! Неге біздің елді опасыздық жайлаған?!
Түп тамырын түгестіріп, ақшаға кеп байлаған!
Есерсоқтар елін сатып, ездiктерiн тойлар ма?!
Бар ма екен? Пендешiлдi кiнәлi – деп ойлаған!..

Ебін тапқыш, билік құмар, мысық табан – қиялы.
Тимесін – деп! Таптап өтпек! Өгіз тентек – зияны,
Өзін ақтап, мықтымын – дер, кісі болса жүгенсіз!
Пенделерден ұялғаннан, мал бақтырып – тияды.

Шықты айтар, мақтанышпен, ер ақталар “пендемін”,
Жігерсіздік – жалығу бар, адамдықтан кендемін!
Байыбына бара алмас, бастық-ақын пенденің,
Ау, әуелі құтылып ал! Өз-өзіңді жөндегін..

Мен ерке қыз! Ер мінезді, шын сүйетін даласын,
Білмей қалам, кісе шалбар, еркек – іші аласын!
Кім екенін жазып өлең дәлелдепті ойпырмай!
Шын ер болса! Бақа басқа, жоқ қой менің таласым.

Адам деген, бір жүректі, ақ тілекті – біз деген,
Іздемес кір, мақсаты бір, түсінісер – сізбенен.
Батыр қыздар намыстандық, еркек пенде сөзіне!
Әділетті, нәзік жүрек – қиянатқа төзбеген!...

— Неге? — дейді! Тағы өзі білмегенсіп, көзі көк,
Сұрағанға ыржалаңдап, жауап жазар сөзі көп.
Майлап қоштар! Бекінісі — бұл кісінің сұм ісі,
Жантайшаптық — сумаң тілді, улы ине сұғар кеп!

Алтын сандық қарияның, бетін тырнап қарыдың!
Жетпіс-сексен өмір көрген, ақ анаңдай ары шың!
Жылы сөзбен еркелетер, жолыңды біл! Балақай!
Шын ақында тағдыр қиын! Жары — Құдай! Зары — мұң!...

ТОҒЫСҚАН ТАҒДЫР...

Жаратқан өзі жар болсын!
Бірлікте Халық - зор қолсың!
“Тағдыр” - деп қарап, үйренген,
Көмпістігіңе жол болсын!

Ешкімге жеңіл болмады!
Қырылды! Үй, жан, малдары!...
Тартылар!... Жерге өң беріп...
“Тоғысқан тағдыр”, жолдары!...
Бас аман болса, бұл сынақ,
Қинар да... Бәлкім, бір сұрақ!...
Үзілген үміт - жалғанар!...
Қайсысы? Қалай? Біл! Шырақ!...

Жазың бар алда... Қамданар...
Қажытпас үміт! Жанданар!
Баспанаң болып, мал бітер!...
Күліп те, атар таң болар!...

Көңіл бар, қардай болатын,
Көктемгі күйде тоңатын!...

Жақсының атын құрметтеп,
Жаныңа - рақат табатын!

ҚАДІР ТҮНІ ҚАЙЫРЛЫ

Қадірлі де, қайырлы - Қадір түні,
Ағытылсаң - төгілер, сырдың мыңы!
Кешірімді тілейік, бір Алладан!
Әжем құйып құлаққа - өстім бұны!

Таптағанбыз! Жоғалттық, жол іздерді,
Сынағыңа шыдамай, қол үзгенді...
Кешір Алла, біздерді! Кінәліміз!
Елім аман болсыншы! Кеш, біздерді!

Қадір түнін бергенсің! “Сұрасын” - деп,
Адасқаны пенденің - “Жыласын!” - деп
О, Жаратқан! “Кешір” - деп, кешірімді,
“Өз еркімен сәждеге, құласын” - деп!...

Көңілімді зіл басты. Тағдыр мұңы.
Құйылсыншы, жүрекке - нұрдың гүлі!
Бар дұғамыз - тілектер қабыл болар...
Ақ жүректен үзіліп, шықса үні!

ТӘКӘППАР ҮНСІЗДІК

Ойпырмай! Бұл не үнсіздік?
Жігерсіз жаннан қол үздік...
Терілмей қалған әріптер,
Жетпейтін хатқа көз сүздік...

Қайтеді қалсам үндемей?
Жарылар іште, у-көмей!..
Келсе де қанша жасырғың,
Жүзіңнен білдім. Кім? – демей...

Дәл бүгін менде ой қанық,
Жеткендей көзім шын, анық..
Сапырған бізде сөздер көп,
Жағыну, жаппай тез барып...

Санамда үміт желкені,
Кедейге таңба телпегі..
Тұмсығын салып сорады,
Байлардың ойсыз тентегі..

Отырдың неге үңіле?
Өмірің өтті түңіле!..
Үмітті қиып мәңгілік,
Үнсіздік - жетті түбіңе!...

АҚЫЛҒА САЛЫП, ОЙЛАНШЫ!

Аруана – түйе десек те,
Тектілік барын есепте.
Осылай барып қағынар,
Шайналды жұмыр есек те!

“Қос анар” келген кезекте,
Айтары әйел – төсекте!
Өспей де қалған, ақыл сор..
Имамың осы, бөседі де!

Құдайдың атын жамылып,
Алдауға елді жабылып!..
Табылар, сұмда - ой да жоқ..
Шатасты қауым! Шағылып!

Алтыннан алқа тағынып,
Жәннәттән қатын табылып!
Жылулар жинар жағынып,
Долларды бұлар сағынып!

Еңбек те етпес, бағынып,
Сорлады, бұтқа табынып!
Нәпсісі шықты, ағылып,
Иманы қалды, қағылып!

Әркімде - Құдай жүректе!
Жыла да сұра, тілек те!
Ниетің таза болсыншы..
Берері анық, себепке!

Адаспа Қазақ! Алданба!
Басыңа нелер салғанда!
Жекеден жауап бересің,
Алдына Алла барғанда!

ЕТІМ ТАЛАҚ ОЙЫҢДЫ

Сәлем бердім, баршаңызға бауырым!
Айтар болсам жалақ жарық, Аруым..
Аманатты талақ ету жазасы,
Сөгілетін үзік арқау жауырын!

Ойқастаған еттім талақ ойыңды,
Түземекке болмысыңды бойыңды.
Белден төмен басын тыққан бұтына,
Уағыз айтқыш жылтыр беттер тойынды.

Оранбаса зорла депті мешітте,
Нұрсұлтаның басын қысар есікке.
Болмағанба намысты ер ортада,
Кесіп тілін тығар артқы тесікке...

Әрбір тамшы көздің жасы сұралмақ,
Батқан күнәң таудай болып құралмақ.
Өндің өсіп жеттің қайта құрсаққа,
Құдай іліп баудан кіндік бұралмақ...

Емдің ақ сүт, жетсе жасың құтырып,
Не деп отыр азаматтар тұтығып.
Сені қосып зорлағаны бейбақтың,
Анаң арың бәрі кетті жұтылып...

Таза ілім деп мешітте жиғаның
Күшейгені осы болса иманның,
Мәз боп оған неге жаным илансын,
Ата -баба салт дәстүрге симадың,

Намысты боп өз нәпсіңді тимадың.
Жат ағымға бас ұруға қинадың,
Өз қолымды кесу керек болсада..
Сені қазақ деуге менде қимадым...

ЖЫЛАЙ БЕРМЕЙ, ЖАЛТАҢДАП...

Тілі бөлек болғанымен, жүрек нұр,
“Құдай” деген достар едік, тілек бір.
Байтақ жердің қамын ойлап, Бабалар...
Арман еткен Тәуелсіздік! Білек түр!

“Кеңбіз” дедік. Құшақ жайдық, әрдайым.
Тіл суырып... Мылқау етпек, жағдайым.
Байлап қолдан, майлап тойған сатқындар,
Орыс, қытай қармап, жоймақ! Шын уайым!

Білсең - бірлік, тірлік керек халыққа!
Жақсы тілек, жаман ниет... Анықта!
Артта қалар ұрпақ үшін, ертеңгі..
Қыран құстың кейпіне ен! Қалықта!

Көңіл үшін, жықтық! Намыс найзасын,
Қайран қазақ! Рухың сынбас! Қайдасың?
Өзің түгіл, көлеңкеңнен қорқатын,
Атқа мінсең, өлер дұшпан! Байқасын!

Тарихыңды қиып алып, талқандап..
Сеніп соған. Жүрміз тайып, қалтаңдап..
Қотырыңды жазып бермес, еш пенде!
Ұмтыл! Бірік! Жылай бермей, жалтаңдап!...

АЛА ДОРБА

Ала дорба! Ол -кімде болмаған?
 Арқалап, сіз де дорбалаң!"Тағдыр" деп ойла!
 Көтеру дорба,жан бағу үшін қарбалаң!
 "Шаңырағым" деп, "Балаларым" жеп,
 "Отбасым аман болсын" деп...
 Ақылды ана, мейірім бөліп,
 махаббат төгіп қорғаған!

Жарысып бәрі, жасы мен кәрі...
 Сыймай тұратын вокзалда!
 Арқада дорба, пойызға әрең,
 Таласып міну жазған ба?
 Қайысып белі, көтеріп еді,
 Сүйрелеп затын қоңыздай,
 Дорбада назар, талықсып аштан!
 Базарда сауда қызғанда.

Қаңғыртқан солай, айламен байлап!
 Халықты туған елінде,
 Тілінген табан, өлмесе аман,
 Асырап келді келін де!
 Жұмыссыз қалған! Тағдыры салған!
 Есіл ер! Сені мені де...
 Алып шыққанын белін бір буып,
 қатыннан бүгін жерінбе!...

Құнықтағайсың! Ұмытпағайсың!
 Отбасың аман қалғаны...
 "Әйелмін" демей,қолтықтан демей!
 Оттыққа өзін салғаны!

Дүние-дүрмек, басылып шүрмек,
 өртке айналған таңдарда...
 Ала дорбамен нәзік, сұлуың - батыр да,
 қатын болғаны!

Қатын мен еркек!
 Шайқасып, неге қоймайсың?
 Мына заманда!
 Ел менен жерің,
 төр менен көрің!
 Ұлттың қалды қамалда!
 Қолымнан келсе,
 жоныңнан жонып,
 ер-әйел демей таспаны!
 Салар ем сойып!
 Ес жияр болса,
 қалған ең соңғы амалға!...

МАХАББАТТЫҢ ТҰРАҒЫ...

Айға қарап толқиды, тұла бойым,
 Шертер сырға құлақты бұра қойдым.
 Кеңіл шомып, томпиып тұрған сәтте,
 Қиғаш күміс қиылса, ұшар ойым.

Махаббаттың тұрағын біледі кім?
 Алданумен өмірді сүреді кіл?
 Он сегіз мың ғаламның сыры осында!
 Мейірімді Құдайдың жүрегі бұл!

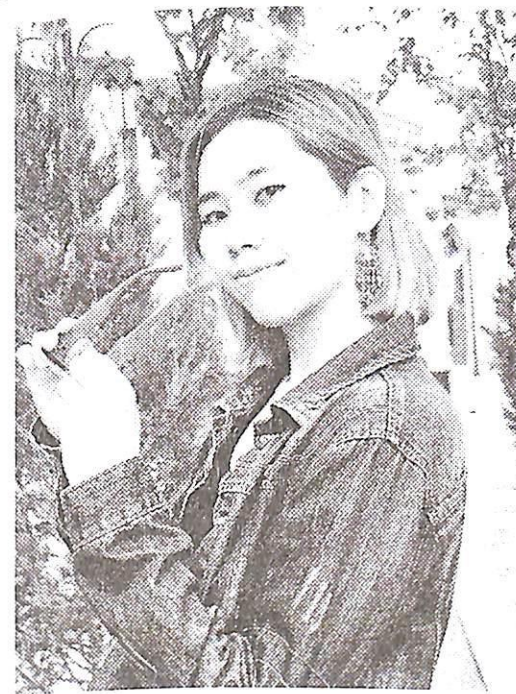
Сол сезіммен серікпін, біледі дос,
 Бұндай бақыт бола ма? күледі бос...

Ашылмаған гүл - қауыз, жұпар шашпас,
Жарқыратар санаңды, жүректі қос.

Сәнің қандай? Жүзі нұр! Жаның балдай!
Жетпейтіндей, бір әуен зарыққандай.
Мейірімге малытсаң пенделерді,
Түннен кейін ататын жарық таңдай.

Нәзік жаным шырмалып, сен жасқанба!
Мұңаймашы, зұлымдық кеп басқанда...
“Арпалыста адасып қалмассын” – деп,
Жұлдыз іліп, Ай қойған түнгі аспанға!...

Ақпері Ахмет Сейсенбайқызы

Мен, Ақпері Ахмет Сейсенбайқызы, 2003 жылы шілде айының 19-ші жұлдызында Алматы облысы, Алматы қаласында өмірге келгем. 2021 ж А.Байтұрсынов атындағы жалпы орта мектепті бітіргем. 2023 ж ТӘЖО – Түркі Әлемі жазушылар одағының мүшесі. 2024 ж Халықаралық Ресей “Expert X” мектебін бітіргем. (Дипломды Косметолог маман) 2024 ж Арон Атабек атындағы «Чтецови Поэтов» конкурсының «КРАСОТА ПО-ТЮРКСКИ» номинация иегері.

РУХ МҰНАРАСЫ!!

Қайғымен мұң арасын,
Айтумен жан наласын...

Өзінді – жат тұтасың!
Рухыңның мұнарасын!!

Ішмерез, сүм – санасы,
Тоқ қарын, жоқ – шамасы.
Тот басқан, көкірек те...
Адамның бұл – шаласы!!!

Зеріккен, нұр ағасы!
Соғылған, жын қаласы!...
Тентекке – шен беріліп,
Қойылған – “Ар” бағасы!!

Жағалап құн аралын!...
Паналап зын қамалын!...
Аңсаумен – өз бағыңды!
Қылғаның, құл амалын!!

Жырлайды! Сақ данасы!
Қажыған! От-анасы!...
Өңеші үзілердей...
Жылайды! Бар баласы!...

MEMENTO MORI

“Memento mori” – помни о смерти!
Ведь не бессмертен! Ни черт, ни бесы.
Придет время – взвесят все на весы!
Не останется ничего! Поступки, слова..
Даже за взгляд косой – ответишь.
Живи же! С чистою душой – не вреди,
Ибо хватит тебе! И случайных грехов..
На горло повесят!!

Люди! Не раните людей!
Спрячьте все! Обмотайте ножи!
Сохрани другого, как и себя,
От острых слов и косых взглядов.
Сохрани другого, как и себя,
От боли и греха.
Все мы! Создание божий!
И пусть! Простить он, всех нас,
Аминь.

НЕ ҚАЛДЫ?

Ісінген етше жыртылған,
Қаншама тағдыр қырқылған.
Тоқтамас енді! Тоқтамас...
Жарылды кеудем жыртұнған.

Тірімде өлі шыңғырған,
Жеткіншек итше қыңсыған.
Адамды көрдім, хайуандай,
Сойылар малша мыңқырған.

Айрылдың көркем ғұрпыңнан!
Болса да салтың құртылған!..
Қара бұлт қаптар! Кез таяу..
Қуылар ата жұртыңнан...

Қуалап дінді құбылған,
Санаға лыпа тұтылған.
Жұмақтың аңсап ләзәтін,
Ұждансыз кетті мұсылман.

Айтатын тағы не қалды?
Не қалдырып? Не алдың?
Бітірген істе, мәнде жоқ!
Құр сандалып өттің тоқ!..
Қарасаң артқа ізде жоқ....

МЕРЕЩИТСЯ МНЕ...

Мерещится мне счастье с тобой,
Кажется, это фантазийной игрой.
Побывав раз наедине скоростной,
Хочется вновь поспорить с судьбой.

Большая трасса, появилась мечта,
Острые чувства? Странность начата.
Холодной ночью ощущается теплота,
Как бьётся сердце! Слышна частота.

Это сновидение! Не помню деталей,
Непонятные огни в глазах сверкали.
Сколько лет? За час пролетали,
Разгоняя тьму! Время заплетали.

ЖАМАЛЫМА...

Мөлдіреген көзіңнің жанарына,
Байланғанмын қапасыз қабағыңа.
Теңіз толқып, жөнелдім аралына,
Арманыма жетермін – жамалыма.

Мендегі үн ешкімге естілмейді,
Бар ғалам бір өзіңді! Кескіндейді..
Қайда барып ғажабым, кімге налам?
Бұл әлемде өзіңсіз – қыл түспейді!

Ғажайыбым! Ғарышым! Шексіз жарым!
Қыр-сырыңды білмейді, міскін жаным..
Көгалданған далада – жыр төгіліп,
Таусылыпты ғамалым, мүшкіл халым.

Өксік-реніш шырмалып қылқынады,
Қара басып қабырға қысылады..
Дене байғұс! Құлдықты аңсамаған..
Тоқтам берсең, нәпсіде жығылады!

Жаратқанның тауымын басылған мөр!
Келбетіме қарада! Қырларын көр!
Мен көкірек емеспін, бұл тек мысал..
Өз бойыңды билесең – сенікі төр!!

Я НЕ РОЗА..

Я не роза, но вся в шипах,
Усталая берёза в шрамах.
Хочется в сон но рассвет уже,
И снова душа в бегах.

Не могу я просить того, что не моё,
Не свела судьба, божья воля ко всему.
Прощаю, к тебе дарованные мечты,
Отпускаю, к тебе душевные трипы.

Бывалые чувства, уже в берегах,
Безмолвно отплывая в дальние края.
Прощай, скажи ты в последний раз,
Пусть угаснет стразы, в моих глазах...

ТАУ ЖАНЫ!

Тау адамы, тау халқы!
Таудан қалған бұл қалпы.
Кеткеніңмен сен таудан,
Жан іздейді, өр даңқы!

Тау, тау, заңғар, тау адам,
Таудан келген алып жан.
Асқарлардан асатын,
Тау пейілді, кең адам!

От пен судан тау құрап,
Кім жаратты? Мың сұрақ!
Тіл қатады – табиғат!
Санасызға бұл сынақ.

Тау, тау, қатпар, тау жұмбақ,
Тауда өскен тал сұңғақ.
Таудың сырын білгенге,
Асқан таудан жоқ жұмақ!

ВЕСЕННЯЯ А КАПЕЛЛА

Весенняя а капелла,
Грусти нести – не может!
Ибо даже мёртвые осы,
Вновь жужжат – слушай!

Воскресла природа,
Растопила ледники.
Направив русло,
Наполняются родники.

Весенняя а капелла,
Вдохновение предложит.
Новых чувств и озарений,
Отпуская – что тревожит.

Воскресла природа,
Пробудились горы.
Красота и живность,
Старое перекроет.

Весенняя а капелла,
Истину приносит.
Принимай предложенное,
Давние кресты сбросит.

Воскресла природа:
– Из грязи в кусты.
Не вырывай, не спутай
С сорняком цветы!

Весенняя а капелла,
Космическая энергия.
«Хвала солнцу!» — скажут
Все пернатые в небе.

Воскресла природа,
Воскрешают всех!!!
Никто не останется
Отныне во сне!!!
(Аминь!)

ҚАҢБАҚ АДАМ!*(мысал өлең)*

Күлейін – десем, күле алмай.
 Жылайын – десем, жас шықпай.
 Сүрейін – десем, бақ қонбай.
 Алайын – десем, қол бармай.
 Өлейін – десем, хақ алмай.
 Болдым-ау! Осы бір күнде,
 Сандала ұшқан қаңбақтай!
 Қаңбақтай болсам нетеді?..

Айттым ғайбат, қалдым ұйықтап.
 Қаңбақша бүгін көз аштым.
 Шақшиған күнді, бұлт жаппай,
 Қалыпты, ағын су тоқтай.
 Ұшырар мені – жел соқпай!
 Қинаудан басқа – іс жоқтай,
 Тағдырда ұяттан, бір жүрдай!

* * *

Арийская кровь кипит во мне.
 Вспоминая предков, видны огни.
 Прислушайся, что говорят они,
 Проклиная потомков, гневны духи.

Конец твой — душевная слепота.
 Разве тебе не страшна пустота?
 Представь, все живое покинуло тебя.
 Наступает вечно немая темнота.

Все слова предков — истина и правда.
 Кого ударил бог, заживляется рана,
 А ударив аруак, останется травмой.
 Вспомни забытое, и очистится кара.

Прочитав поэму последнего самурая,
 Получила ключ к тайне мироздания,
 Почувствовала, что путь открыт до рая.
 Пророк Арон! Вот! Зов истинного героя!

Рай мой Арийский! Мой по крови,
 Мой по праву Арийца, оттуда и ищи
 Меня, Арона, все мы ХасСаки
 И Арийцы! Ты вечен Арон, и я вечен,
 Арай небесный, вечность и есть мы.
 И ты бог, и я бог, все боги – одно суть.
 Мы едины, единым богом и един путь.
 Отдельно от единого нереально быть,
 существовать, иметься, как и жить.
 Бог един! Бог единый! И не один! Он един!
 Бог и есть вся и все, Бог и твоя плоть.
 Открыты все двери мне, но ты мой рай,
 Нужен только луч твой и утренняя заря.
 Дети солнца, вся вселенная — это наш край,
 Ибо все едино, мы едины, и един наш Арай!

Ха-ха-ха! Ура! Ура! Ура!

(ст. «Арийский рай», посвящённая светлой памяти вечного Арона Атабека)

Кадырова Чынара

Кадырова Чынара Бекеновна, Ош областынын Кара-Суу районуна караштуу Толойкон айылында туулган. Ыр дүйнөсүнө аралашканына аз гана убакыт болду. Ырлары «Дүйнө Таланттары Одагы-2» китебинде жарык көрдү. Андан сырткары, бир нече адабий группалардын альманахтарына жөнөтүлдү. Алгачкы «Мекенден алыста» деген ат менен автордук китебин чыгаруу үстүндө иштеп жатат. Адабий клубдар ардак грамота, дипломдор алган. Эки жогорку билимдин ээси. Эл агартуунун отличниги. Үй-бүлөлүү, эки уул, бир кыздын апасы, сүйүктүү чоң эне. Пенсия жашында, учурда Екатеринбург шаарында жашайт.

КУРДАШТАР

Курдаштарым узун өмүр сүрөлү,
Накыл кепке жакшы кулак түрөлү.
Өмүр чиркин шашып өтүп баратат,
Келечекке салым кошуп күйөлү.

Курдаштарым бардем өмүр сүрөлү,
Бала-чака, жайгаралы бүлөнү.
Ичер суунун канча экенин ким билет,
Маңыздуусун жашообузду билели.

Курдаштарым мыкты өмүр сүрөлү,
Жолугушуп кыраан каткы күлөлү.
Жашоону да качан кетет ким билет,
Ак караны айрымалап билели.

Курдаштарым ыйман толо жүрөлү,
Келмебизди көңүлдөргө түйөлү.
Чындык жашоо бар экени белгилүү,
Ак өлүмдү моюнга ала жүрөлү.

Курдаштарым эч көңүлгө албайлы,
Көрөңгөгө эч бир бүлүк салбайлы.
Карылыкта кадыр баркты көтөрүп,
Жашообузду парзыбызды камдайлы.

ҮЙ-БҮЛӨНҮН ТИРЕГИ

Эр адамдар үй-бүлөөнүн тиреги,
Өз жарына тең бөлүнөт жүрөгү.
Эли үчүн бардыгына дапдаяр,
Баатырдыктын сезилет го илеби.

Эр адамдар өз кадырын сезерби?
Алган жарын сыйлап турчу кезеги.
Андан көргөн балдарына кубанып,
Камкордугун алар үчүн берерби?

Эр адамдар өз эли үчүн күйөрбү?
Өз милдетин көңүлүнө түйөрбү?
Мекенине кызмат өтөп тайманбай,
Эл ичинде кадыр барктуу жүрөрбү?

Оо! Эркектер мүдөөлөрдү уккула,
Көкүрөктү чийип анан чыккыла.
Аял жана мекен үчүн тирексиң,
Милдетинди сен эч качан унутпа.

СУЛУУ ТАҢ

Сөзү: Чынара Бекенова
Обону: Сабыр Усуповдуку

Чыгыш тарап, таң куланөк атканда,
Жер ааламга, жарык нурун чачканда.
Сулуу танды, байкадыңбы таңдана,
Тируүлүктө кыймыл болуп жатканда.

Сулуу таңда, булбул сонун үн салды,
Айтып турду, канча жашоо күн калды.
Уктап жаткан карапайым инсандар,
Эми ойгоно, уккан өңдүү түр калды.

Сулуу танды канаттуулар тосушат,
Токойдогу жан-жаныбар чочушат.
Жердин бетин жарык тегиз каптаса,
Бир-бирин кызганышат торушат.

АТЫР ЖЫТТУУ СИРЕНЬ

Жыты аңкыса супсулуу сирень гүлү,
Ар мезгилде төгүлөт гүлдүн бүрү.
Кооздугу байкалып көңүлдү ачат,
Көп болсо да жашоодо гүлдүн түрү.

Сирень гүлү жаш кезектин белгиси,
Жаштар каалайт бир-бирине бергиси.
Короо толо сирень гүлү гүлдөсө,
Ар бир жандын келээр эле тергиси.

Сирень гүлү сан гүлдөрдүн жытуусу,
Сыйга берсек белектердин куттуусу.
Көгүш түстө дарактарда жайнаса,
Чынында эле сирень гүлдүн улуусу.

Сирень бактын гүлдөрүн сен карасаң,
Көңүл бөлүп бир көрүүнү самасаң.
Мына бүгүн гүл багында турасың,
Ырлар окуп, көңүл жубат кааласаң.

КӨЛ ЖЭЭГИ

Көлдүн суусу үнсүз анан мемирейт,
Кооздугу ар бир жанды келгин дейт.
Дарылыктын касиети бир мерчем,
Сулуу жайга көрүү үчүн ким келбейт.

Көлдүн жээги кереметтей жаралган,
Кооздугуна бүтүн дүйнө таң калган.
Кумурскадай эс алганы келген жан,
Аларга деп бүтүн шарты каралган.

Көл тарыхын кызыкканы окушат,
Чет жакада меймандарды тосушат.
Тазалыгын сактаса деп көлүмдүн,
Жергиликтүү эли байкуш чочушат.

Карасаңар көлдө сонун кызык бар,
Окугандан чыгат дайым кызыктар.
Сырын билип үйрөнгөндүн ордуна,
Журт ичинде кызыкпаган чирик бар.

Көл толкуса кандай кооз көрүнүш,
Көлгө түшүү адат болгон көнүмүш,
Сактагыла жомокто да таппайсың,
Барып турчу жасап анан бир жүрүш.

ТООЛОРУМДУ КОРУНАМ

Асыл жерим тоолоруңа багынам,
Тооң тургай топурагың сагынам.
Сууларыңдан кере-кере жутам да,
Бейиш жерим өзүңү да корунам.

Бийик тоолор караныңа кагылам,
Сүрөттөн да бир өзүңө жалынам.
Чексиз байлык бир өзүңө катасың,
Шүгүр айтам тоолоруму барынан.

Тоолорум өркөчтөнө уланасың,
Биз үчүн түбөлүккө куралгансың,
Тийбейли кел коргойлу тоолорду,
Нечен сырды сен тоодон аласың.

БООРДОШТОР

Тууган жерден алыстабыз кантели,
Боордоштор баркыбызга жетели.
Бирөөлөрү муктаж эгер жардамга,
Колду сунуп көмөктөшө кетели.

Боордоштор ынтымакта күлөлү,
Жан жагыңа кулактарды түрөлү.
Капаланса, өз каныбыз кыргыздар,
Көңүл айтып колдогончо жүрөлү.

Бир тууганым эсен жүрчү дайыма,
Түз жолуңдан эч убакта тайыба.

Бир бириңе жардам берчи аянбай,
Кара жолдо жамандарча байыба.

Ак эмгекчил таза болот кыргызым,
Бөтөн элде иштеп жатат уул-кызың.
Аллахыма аманатсың боордоштор,
Аракетиң акыл калчап жүргүзгүн.

ЖАЗДЫН ЖЫТЫ

Теребелде жазгы жыт аңкыгандай,
Айлана да аяз муздан жалкыгандай.
Титиреткен катуу сууктан кабар жок,
Кыш күнү да өз ордуна кайкыгандай.

Жаз жарыш күз күрөш айтылгандай,
Каардуу аяз бир азга тартылгандай.
Өлбөгөн жан насибинче жазга чыгып,
Ачылат жаз сырлары катылгандай.

Күн илеби ааламды толтургандай,
Аптабы от жаккандан болтургандай.
Эгин талаа сууга тоюп кыш чилдеде,
Дыйканды күтүп эле олтургандай.

Эмгекчилер дың талаага аралашсын,
Буудайын, картошканы малалашсын.
Кызуу эмгек кайнаган кең талаада,
Талааны чириндиден тазалашсын.

Эгин эксе курсагыбыз ток болгондой,
Кабактагы кубанычтар ойгонгондой.

Маанилүүсү нан кеңири элим үчүн,
Маселени туудурбайт толгонгондой.

КАРЫЛЫК

Замандаш, жаштыкты да барктачы,
Карылыкка шашпа, кадам таштачы.
Орду менен мезгилинде келеттир,
Коркпой эле сен күрөшө баштачы.

Дене карыйт жүрөк болсо ордунда,
Күчүң араң болот экен колуңда.
Кайраттуу да күчтүү болчу өмүрдө,
Карылыкты сен да ойлоп койгун да.

Ким карыбайт айткылачы адамдар,
Мүрөк суусун дайым ичип алгандар.
Темирдей бол, алмаз болот бир күнү,
Башка чабат, карылыктай базгандар.

Карылыкка баш ийериң унутпа,
Акылыңды төп кармагын курутпа.
Сабыр менен акылманга дос болуп,
Дем ала бер, бейпил гана сен укта.

Атаа кылсын бактыны да карылык,
Кара көңүл жаман ойдон арылып.
Эңсегениң эл ичинде төр болсун,
Токсон жашта жашообуз да өр болсун.

БАЙЧЕЧЕКЕЙ

Жергеме жаркыраган жаз келди,
 Жер бетине жашоону төп берди.
 Жалбырагың таш бооруна кылтыя,
 Байчечекей жер жайнап чыга келди.

Байчечекей гүл ачса жаз келгени,
 Берекелүү ырыскыны көп бергени.
 Түйшүктөнүп карапайым элдерим,
 Маңдайлары майланыша тердеди.

Бешене тер ак эмгектин белгиси,
 Мол түшүмүн чогултчу кең жериси.
 Жаркыраган гүлдүн мазмуну терең,
 Көмсөлүп калган жазга көз жиберген.

Эрмебетов Кочкор

Эрмебетов Кочкор 1957-жылы 24-мартта Кара-Суу районунун Мады айылында жарык дүйнөгө келген. 1975-жылы Фрунзе атындагы орто мектепти (азыркы Курманжан датка) аяктаган. Чыгармачылык чөйрөгө 1978-жылы туңгуч уулу Данияр төрөлгөндөн кийин аралашкан. 1983-1997-жылдары Курманжан датка атындагы орто мектепте инструктор жана эмгек мугалими болуп иштеп турганда «Ноорузум», «Классташтарым кайдасын», Какен Алмазбековдун «Оорулуу жигиттин арманы», Айылдык кыз Назгүл Осмонованын «Махабатка» деген ырларына обон жараткан. Айылдык кеңешинин эки чакырылышынын депутаты. Үй-бүлөлүү, 2 уул, 3 кыздын атасы. Небере, чеберлердин чоң ата жана таятасы.

КУРМАНЖАН ДАТКА

Төрөлүп түштүк жеринде,
Бөлөнүп ыйык бешикке,
Курманжан ысым ыроолоп,
Той болгон кыргыз элинде.

Даарыган улуу касиет,
Даанышман асыл ак ниет,
Акылы тунук чечкиндүү,
Курманжан өсүп жетилет.

Намызы бийик салмактуу,
Жүрөгү жалын айбаттуу,
Курманжан асыл жан өзү,
Мүнөзү токтоо кайраттуу.

Балалык өтүп бой жетип,
Байкалбай тагдыр кептелип,
Башына түшүп көп мүшкүл,
Болбогон жерге туш келип.

Жүргөндө көксөп өз теңин,
Алимбек датка кез келип,
Айтылуу Алай элине,
Курманжан болду ак келин.

Алымбек датка элим деп,
Кыргызга кылган ак эмгек,
Атагы таркап Коконго,
Айтылып турган айын кеп.

Кокондон чыгып душманы,
Айыптап кыргыз султанын,
Алдында ажал турса да,
Атынын башын бурбады.

Айтылуу Алай даткасы,
Кылымга изин кынады,
Курманжан Датка аталып,
Алымбек жолун улады.

Ак падыша бийлиги,
Ардактап чапан кийгизди,
Бүтүмгө келип тараптар,
«Датка» деп чинин бергизди.

Даткага болуп асыл жар,
Арадан оттуу көп жылдар,
Камчыбек Датка баласын,
Камакка алды башчылар.

Кыргыздын үшүн алышка,
Толкуган элди басышка,
Аёсуз өкүм чыгарды,
Камчыны дарга асышка.

Өкүмдү угуп акырын,
Өксүктү жашты жашырып,
Өлүмгө тике кара деп,
Датка эне кетти бастырып.

Курманжан Датка эр жүрөк,
Кылганын айтып эл сүйөт,

Кыргызда өчпөс из калды,
Кылымдар даңктап эл жүрөт.

АТА-ЭНЕ

Төрөлгөндөн мээрим төккөн ата-энем,
Балаң үчүн эмгегинде жок ченем,
Ыйык жандар жараткандан кийинки,
Атаң апаң чыгарбаган эсиңден.
Алар кымбат чыгарбаган эсиңден.

Кайырма:
Атам менин айтып бүткүс дастаным,
Апам менин айым күнүм асманым,
Алар биздин жашообуздун маңызы,
Ар убакта маңдайымдан сылаарым,
Алар биздин жашообуздун маңызы,
Алкыш алып көзү барда сыйлаарым.

Силер барда кайраттуумун күчтүүмүн,
Тамыр жайып тагдырымда түптүүмүн,
Жөлөгүмсүн,
Атам апам табылгыс,
Актасам дейм асыл тилек үмүтүн.

Кайырма:

Акылманым акыл насаат айтаарым,
Жашоомдогу менин бактым таалайым,
Урматтаймын таазим кылам сиздерге,
Ден-соолугун, амандыгын каалаймын.

Кайырма:

КЕЛ НООРУЗУМ

Кел Ноорузум! кел келе гой айылыма,
Берекенди бер бере гой калкыма,
Ынтымак бер, ырыскы бер түгөнгүс,
Ыйман бергин жашына да карыга.

Кайырма:

Жаны жыл жакшы жыл болсун,
Жалпыга бакыт кут консун,
Жигити шайыр, кызы алтын,
Жалындуу шаңдуу журт болсун.

Кел Ноорузум! келгин элим байысын,
Дасторкондор жакшылыкка жайылсын,
Жер жарылып, чөптөр чыгып гүл жайнап,
Аруу тилек, асыл сөздөр айтылсын.

Кайырма:

Кел Ноорузум! көктөм келсин жериме,
Тынчтык болсун, молчулук бер элиме,
Ар бир уйго бакыт, таалай, кут келсин,
Ар намыс бер жигиттерге, селкиге.

Кайырма:

ЖУМАБЕК МЕНЕН АЛБИНАГА (небере).

Сүйүнүчкө бөлөп бүгүн сезимдерди,
Кубанычты бөлүшкөнү элин келди,
Колун кармап уулубуз Жумабектин,
Албина аттуу бизге келин келди.

Куттуу болсун эки жаш, ак тоюңар,
Тагдыр буйруп сүйүктүү жар болдуңар,
Ынтымактуу ырыскылуу бүлөө болуп,
Ыңааласын койнуңарда уул-кызыңар.

Кармашкан колдоруңар бекем болсун,
Маңдайында жылдызыңар жанып турсун,
Урматтагын бапестегин бир тууганды,
Ар дайым билигинен күйүп турсун.

Эч качан ушак айтпаңдар,
Чындыктан эч убакта кайтпаңдар,
Алла-таала жаратканым бакыт берип,
Кайгы-мундун бир да күнүн тартпаңдар.

ОШОЛ СУЛУУ КАЙДА КЕТТИ

Ар дайым сен жанымда болоор элең,
Асылып кучагыма толоор элең,
Андагы ажарланган сүйкүм жүзүн,
Жайлоонун жаз гүлүндөй көркөм элең.

Экөөбүз чогуу жашап күндөр өттү,
Канча ирет жазым келип жайда да кетти,

Өрт коюп жүрөгүмдүн өзөгүнө,
Мен сүйгөн ошол сулуу кайда кетти.

Кусалык улам мени кыйнап келет,
Элесиң көз алдымдан ирмеп өтөт,
Секетим сенсиз жашоом кемтик дүйнө,
Бөксөргөн жерим толбой өмүр өтөт.

ЖОРОЛОРУМ

Жакшылыкта жан жөкөрдөй бир болушуп,
Жакшы ниет каалап келген жоролорум,
Жакын көрүп бир бирине кол сунушуп,
Жакшы сөзүн арнап келген жоролорум.

Кайырма:

Бир жакадан баш чыгарып,
Бир туугандай боло алышкан,
Бир жеңинен кол чыгарып,
Бир муштумдай тура алышкан,
Менин кымбат жоролорум.

Эл кызматын эң алдыга коюп келген,
Эр азамат менин сындуу жоролорум,
Эмгегинде эң алдыда болуп келген,
Ынтымактуу ырыскылуу жоролорум.

Кайырма:

Жетекчи бар, кичүүсү бар, улуусу бар,
Баарын бирдей тегиз көргөн жоролорум,
Кыргызы бар, өзбеге, уйгуру бар,
Ар улуттан топтолушкан жоролорум.

ОШ СОНУН

Ошту көрүп толкуп турат ойлорум,
Оштун көркү Ак-Буураны бойлодум,
Күндөн күнгө Ош жашарып баратат,
Көрдүңөрбү менин жап жаш досторум?

Мажүрүм тал бак дарагы коштогон,
Сулайман тоо колдоо берип тургансыйт,
Ошол үчүн шаарым сонун, Ош сонун,
Касиеттүү Ошум сонун, Ош сонун.

Көчөлөрү көп кабаттуу үйлөрү,
Ажайып кооз атыр жыттуу гүлдөрү,
Оргумада түстүү суулар чачырап,
Укмуш сонун Ош шаарымдын түндөрү.

Ала-Тоолуу кыргыз жерин кооздогон,
Ысык-Көлү, Сары-Челек соп сонун,
Кыргызымдын баатырларын өстүргөн,
Кыйласынан баатыр элдүү Ош сонун.

Базары мол, бал кымызы ах, сонун,
Түркүн улут айкөлдүгү көп сонун,
Түштүгүмө келип калсаң, Ошко кел,
Кучак жайып тосуп алат досторун.

КЕМИН СУЛУУСУ

Жайкалган Кемин сулуусу,
Жаадырчы кептин жылуусун,
Жамалы ширин Зыйнат кыз,
Жагымдуу үнүн угузчу.

Таалайлуу Кемин сулуусу,
Тартуула кептин жылуусун,
Тамаша сындуу Зыйнат кыз,
Тартынбай сүйүүң угузчу.

Ажарлуу Кемин сулуусу,
Агызчы кептин жылуусун,
Ажайып сонун Зыйнат кыз,
Алтындай сөзүн угузчу.

Келишкен Кемин сулуусу,
Келтирчи кептин жылуусун,
Кең пейил ошол Зыйнат кыз,
Кеминге баары күткөн сулуу.

КАРЫНДАШЫМ АЙНАШКА

(50 жашта)

Жакшынакай карындашым Айнашым,
Жакшы көргөн бир тууганым, кандашым.
Элүү жаш — кутман курак, кут болсун,
Ананайын акылдашып, баарлашым.

Эстейинчи элүү жаштын баш чагын,
Ошондогу тамтан, тумтан басканын.
Эркелетип, мурдусунан чымчылап,
Чачы тарап, багалегин такканым.

Азыр эми элүү жашта курагын,
Жараткандан дагы элүүнү сураймын.
Батма, Зуура, кыздарына той берип,
Небере көр, чебере көр, ылайым.

Акмат экөөң бирге болгун дайыма,
Ден соолукта эч ооруба, арыба.
Болочок күйөөлөрдөн сый көрүп,
Жакшы куда буюрса экен багына.

Тоюн тойго улансын, карындашым Айнашым,
Ыйман берсин жараткан, ырыскылуу кандашым.
Бакыт, таалай, кут консун үй-бүлөңө, өзүнө,
Жакындарың, досторуң урматташсын, баалашсын.

Орипов Тўрамирза

Орипов Тўрамирза Дедамирзаевич 1960 йил 10 майда Наманган вилояти Наманган туманида Курмак кишлоғида туғилган, Маълумоти олий. Оилали 4 нафар фарзанди бор. Истефодаги подполковник. “Жасорат” “Турон бирлиги” ва бир нечта медаллар сохиби Туркий халқлар ижодкорларини уюшмаси аъзоси. Қирғизистон “Алока” халқаро фондининг аъзоси.

Ассалому алайкум илоҳим меҳр-оқибатларимиз зиёда бўлсин.

ЖАМАНДЫ ЭЧ УЧУРАТПАДЫМ

Өмүр жолум дайым шаттуу,
Эч жаманды учуратпадым.

Айланамда гүлдөр - райкан,
Эч жаманды учуратпадым.

Кайда барсам, салам берип,
Алик алат башын ийип.

Устаздарым, шакирттерим,
«Мырза» — дешет, урмат кылып.

Досторум да, бейтааныштар,
Урмат-сыйдын түрүн кылаар.

Өмүр жолум өтө сулуу,
Эч жаманды учуратпадым.

Ак чалынса, жыгылган жок,
Жардам берет бейтааныштар.

Ар тарабым кооз сайран бак,
Куштар сайрап, кубандыраар.

Жөө басып жүрсөм,
Улоосуна салышат.

Той өткөрсөм, жан жагымда,
Бел боо болуп турушту.

Там салсам, «Ашар» дешип,
Гышты ташып беришти

Ооруп калсам эгерде
Ар күнү кабар алышты.

Өмүрүмдө эч жаман жан көрбөдүм.

Өмүр жолум маанилүү го,
Досторум баары данакерлер.

Туура эмес жолго жүрсөм,
Тууралашкан.

Оюңду туура кыл деп,
Сөзүмдү да оңдоп турган.

Өмүр жолум ибаарат болсун,
Перзенттерге.

Бул жолумда эч жаман жан учуратпадым.

Жаман болсо,
Турамырза өзү жаман.
Эч жаманды учуратпадым.

Кыргызчалаган; МАМЕТОВА ЗУУРАБҮ
АЛИМБЕКОВНА САНТА

БИР ЁМОННИ УЧРАТМАДИМ.

Хаёт йулим доим равон,
бир ёмонни учратмадим.

Атроф тўла гулу -- райхон,
Бир ёмонни учратмадим.

Кайга кирсам салом бериб,
Алик олар гўзал қилиб.

Устозлару, шогирдларим,
Мирзо дейди хурмат қилиб,

Дўстлариму, бегоналар
Давраларнинг тўрин берар,

Хаёт йўлим гузалликдир,
Бир ёмонни учратмадим.

Гоҳ қоқилиб, йиқилган чоғ,
Кўмак берар бегоналар.

Ҳар томоним зўр сайрбоғ,
Қушлар сайрар -- тароналар.

Яёв юрсам йулларда уловларга олдилар,

Тўйлар қилсам икки ёнда белбоғлашиб турдилар.

Уйлар курсам хашар деб,
Ғиштлар ташиб бердилар.

Бетоб бўлсам агарда,
Хар кун хабар олдилар

Хаёт йўлимда бир ёмонни учратмадим.

Хаёт йўлим маънолидир,
Дўст билганим донолардир.

Нотўғри хаёл сурсам, ўнглашган.

Фикрини тўғри қил деб
Сўзларим тўғрилашган.

Хаёт йўлим ибрат бўлсин, фарзандларга,
бу йўлимда, бир ёмонни учратмадим.

Ёмон бўлса,
Тўрамирзо ўзи ёмон,
бир ёмонни учратмадим.

ҚАРДОШИМ ҚИРҒИЗИМ

Қардош меҳмондўст Қирғиз,
Меҳмонга тутар қимиз.

Тоғлар гўзал пурвиқор,
Чўқисида мангу қор.

Инсонлар кенг феҳл,
Самимий ажиб бир эл.

От минишда чавандоз,
Меҳмонни этар эъзоз.

Манас бобо авлоди,
Қўллар улуғлар ёди.

Сувлари зилол оқар,
Чорваю йилқи боқар.

Танга мадор ҳавоси,
Тонгда қушлар навоси.

Қирғизу, Ўзбек, Қозоқ,
Қардош, қондош битта халқ.

Туркий эллар дўстлиги,
Мустақкам ҳамдўстлиги.

Бўлсин тоабад шундай,
Қардош Қирғизим қутлай.

Биз Элатмиз бир бутун,
Байрамла қутлай бугун.

Юз йиллигинг муборак,
Дилдан қутлайин ҳалак.

Тўрамирзо қардошинг,
Бир тувған қариндошинг.

Келганича деб қўлдан.
Шеър ёзиб қутлар дилдан.

БООРДОШ КЫРГЫЗЫМ

Боордош мейман дос кыргыз,
Мейманга сунат кымыз.

Тоолор кебелбес залкар,
Чокусунан кетпес кар.

Адамдары кең пейил,
Жөнөкөй ажайып эл.

Ат үстүндө чабандес,
Коногу сыйсыз кетпес.

Денеге күч абасы,
Таңкы куштар сайрашы.

Кыргыз, өзбек, казак,
Кандаш болгон бир калк.

Манас ата урпагы,
Колдоп улуу турпагы.

Суулары улуу агат,
Чарбага жылкы багат.

Түрк элинин достугу,
Биримдиктин кулдугу.

Ушунуңуздан жазбаңыз,
Боордошум, калкым кыргыз.

Биз улутпуз бир бүтүн,
Кут болсун майрам бүгүн.

Жүз жылдык маарек болсун,
Кабыл ал куттуктоосун.

Турамирзо, элдешинь,
Бир тууган, жердешинь.

Колумдан келишинче,
Жазып койдум кичине.

Кыргызчага которгон: Айдынкан Бостонова

«ЫСЫК-КӨЛ» ЭСКЕРМЕСИ

Кудайым берген досторум.

Ош, Бишкек жака бардым,
Кубандым, толкундандым.

Сыйлашып, урматташып,
Күтүштү, утурлашып.

Манас аэропортон башталды,
Кубанычтын баарысы.

Калбадык ысык күнгө,
Бишкеке жеттик түнгө.

Аябай конок келди,
Армансыздай сезилди.

Шашлык, кебаб түрү бар,
Бозо, кымыз, куруттап.

Намаз окуп Бишкекте,
Сейилдедик түн кечке.

Жолго чыктык аттанып,
Ысык-Көлгө жол алдык.

Жаш баладай кубанып,
Эски досторду таптым.

Орден, медаль тагылып,
Куксийде тамактандык.

Сагынышып көрүштүк,
Сырыбызды бөлүштүк.

Ыссык-Көлдө чөмүлүп,
Жыргап кумга көмүлүп.

Мээркан айым айлында,
Майрам тура дайыма.

Тойдун шаан-шөкөтү,
Кечке чейин бүтпөдү.

Кыргыз, өзбек, казак,
Жыргап жедик беш бармак.

Соонун экен абасы,
Түрк куштардын сайрашы.

Досторуң бар жаныңда,
Кар болбойсуң, Турамирзо.

Кыргыз, өзбек, казак,
Бир тууганбыз, катташсак.

Кыргызчага которгон: Айдынкан Бостонова

«ИССИҚ КҮЛ» ХОТИРАЛАРИ

Аллоҳнинг инояти,
бир дўстим хидояти,

Бордим Ош, Бишкек томон,
дилда соғинч, ҳаяжон.
Зиёфат меҳр бериб,
олдилар бизни кутиб.

Аэропорт Манас бобо,
бошланди зўр, ҳангома,

Қолмасдан иссиқ кунга,
Бишкека етдик тунга.

Қилишди роса меҳмон,
дилда қолмади армон.

Бир ёнда шашлик кабоб,
бўзаю, қимиз куртоб.

Бишкекда ўқиб намоз,
сайр этдик роса соз.

Отланиб сўнгра йўлга,
жўнадик Иссиқ кўлга.

Ёш бола каби чопдим,
хизматдошларим топдим.

Орден медаль кўксида,
таомландик Куксийда.

Кучоқ очиб кўришдик,
дийдор ширин эришдик.
Иссиқ кўлда чўмилиб,
яйраб қумга кўмилиб.

Мееркан хоним аулида
байрам экан аслида.
Экан таваллуд тўйи,
базм бўлди, кун бўйи.

Ўзбегу қирғиз, қозоқ,
роса едик Бешбармоқ.

Тоза. Экан хавоси,
яна қушлар навоси.

Тўрамирзо дўстлар бор,
бўлмагайсан асло ҳор.

Ўзбегу, қозоқ, қирғиз,
аслида битта элмиз.

ТУРК ЭЛИМДИН АЯЛЫ

Башында го жоолугу,
Тартынчактык жагы бар.
Сөзү ширин, маанилүү,
Карасаң, мээримге бай.

Балдарын дайым ойлойт,
Тууганың кошо торойт.
Өзү ачка калса да,
Өз жанын эч ойлобойт.

Көз карашы мээримдүү,
Мухамметтин үммөтү,

Темирбектин тукуму,
Айша эненин урпагы.

Баянханымдай сулуу,
Түрк элимдин аялы.
Ырлар жазат кооздоп,
Анысын да баалайлы.

Колунан китеп түшпөйт,
Жүрөгүңө түнөгөн.
Баянханым аталат,
Түрк элимдин аялы.

Аялдык бакыт болот,
Ыйманын сактап келген.
Аял болот го эне,
Сүйүктүү жар, кайнене.

Эркектерден калышпайт,
Кызмат кылып талышпайт.
Баардыгы болсо аман,
Рахат алат кызматтан.

Кээ бирөөсү мугалим,
Жаштарга берер таалим.
Зээндүү келет экен,
Түрк элимдин аялы.

Сиздер бар ачык асман,
Жаныңыз болсун аман.
Аял заты бар үчүн,
Болот экен нурзаман.

Эркектердин бактыга,
Турамирзо атаптыр.
Түрк элимдин аялы,
Баянханым аталды.

ТУРКИЙ ХАЛҚИМ АЁЛИ

Бошидадир рўмоли,
Уятчандир иболи.
Маъно тўла сўзида,
Меҳр қайнар ўзида.

Ўйлар доим фарзандин,
Яқину. Жигарбандин.
Ўйламайди қоматин
Ўйламас саодатин.

Тўкинми очлик замон,
Фарзанд учун берар жон,
Кулган бахт, истиқболи
Туркий халқим аёли.

Муҳаммаднинг уммати,
Ойша она. аждои,
Темурбек. Зурриёди,
Туркий халқим аёли.
Туркий халқим аёли
Баёнхоним мисоли
Бири, биридан гўзал,
Битгинг келар шеър, ғазал..

Қўлидан тушмас китоб,
Юрагида. Дард, хитоб

Туркий халқим аёли
Баёнхоним мисоли.

Меркел хоним зўр ибрат,
Аёллик бу деган бахт.
Аёл, волида она,
Севимли ёр қайнона.

Эркаклардан қолишмас,
Меҳнат қилиб толишмас.
Ҳар соҳада пешқадам.
Ўзларига бермас дам.

Илғор, кими муаллим
Ёшларга берар таълим.
Ҳам олима, зиёли,
Туркий халқим аёли.

Сиз бор, мусаффа осмон,
Бошингиз бўлсин омон.
Доим турар аҳдида
Шу сабаб ёр кафтида.

Эркакларнинг бахтида.
Тўрамирзо мадҳида.
Туркий халқим аёли.
Баёнхоним мисоли.

КАПАЛАНБА

Ситора, сен жеңилгениң жок,
Жеңүүчүсүн, көңүлүң болсун ток.

Кандай болду, кызык бул заман,
Дүйнө эли болду буга таң.

Көңүлдөн алып салындың аттиң,
Чала эркектей болуп наам алдың.

Эл аралык спорт өчүптүр,
Көгүштөргө күнү өтүптүр.

Бул уюм наалатка калды,
Өзбек кызынан чоң сабак алды.

Бүт дүйнөлүк спорт коомуна,
Уят иш болду,
Эл аралык баардык уюмга.

Тең келбестир эркекке аял,
Акыл эси апиyim кыял.

Мындай күрөш болбогон али,
Дүйнө эли айтышаар «бали!».

Баары, баары кызуу куттуктап,
Кош жеңишиң кут болсун «муборак».

Алтын башың аман болсун деп,
Турамирзо атаң сен тарап.

Ситора, сен жеңилүү жок,
Бактылуу бол, жүргүн, көңүл ток.

Кыргызчалаган: **АЙДЫНКАН БОСОНОВА**

КЕТЕР БОЛСОМ

Бул дүйнөдөн кетээр болсом,
Мүрзөгө барып жатар болсом.

Артымдан какшап ыйлабагын,
Сөздөрүмдү оор албагын.

Энеңизге мээрим бергин,
Сабыр сизге мен тилеймин.

Жаназама келгендерди,
Мени көрүп билгендерди.

Дуа кылгын, дуа кылгын,
Парзыбыз го муну билгин.

Перзенттерим гамынын жеп,
Байлыгым жок силерге деп.

Үч кыз, бир уулум бар,
Шүгүр кылам, жолдоочум бар.

Кыздарыма насыятым,
Жакшылыктар болсун дайым.

Кемчилдикти мен кетирсем,
Өлгөндө мен жооп берем.

Аллахымдын суранарым,
Сен жок болсоң баары бирдей.

Тапканыңар адал болсун,
Жеп жаткыла, гам кечирбей.

Напсиндин гүлү болгуча,
Инсандын гана гүлү бол.

Ибадатың болуп турса,
Апаат сизге жакын келбес.

Ыйманыңар болсун саламат,
Айткан сөздөрдү актамак.

Намазыңар кабыл болсун,
Саламатта дайым болгун.

Сооп иш кыл мусапырга,
Мүшкүлдүк түшсө башына.

Сооптору мага келээр,
Мактоолору бийик болсо.

Мүрзөмө таш койбогула,
Атымды да жазбагыла.

Куран окуп шүгүр кылгын,
Вазиятим ушул билгин.

Атаңыздан ыраазы болгун,
Бул дүйнөдө таш тараза.

Алып кетер кепиним бар,
Кайра кайра дуа кылгын.

Тилегим ушул уул кызым,
Турамирзо айткан сөзүм.

Кыргызчага которгон: Айдынкан Бостонова

ҚАРДОШИМ ҚИРҒИЗИМ

Қардош меҳмондўст Қирғиз,
Меҳмонга тутар қимиз.

Тоғлар гўзал пурвиқор,
Чўқисида мангу қор.

Инсонлар кенг феҳл,
Самимий ажиб бир эл.

От минишда чавандоз,
Меҳмонни этар эъзоз.

Манас бобо авлоди,
Қўллар улуглар ёди.

Сувлари зилол оқар,
Чорваю йилқи боқар.

Танга мадор ҳавоси,
Тонгда қушлар навоси.

Қирғизу, Ўзбек, Қозоқ,
Қардош, қондош битта халқ.

Туркий эллар дўстлиги,
Мустаҳкам ҳамдўстлиги.

Бўлсин тоабод шундай,
Қардош Қирғизим қутлай.

Биз Элатмиз бир бутун,
Байрамла қутлай бугун.

Юз йиллигинг муборак,
Дилдан қутлайин ҳалак.

Тўрамирзо қардошинг,
Бир тувған қариндошинг.

Келганича деб қўлдан.
Шеър ёзиб қутлар дилдан.

БООРДОШ КЫРГЫЗИМ

Боордош мейман дос кыргыз,
Мейманга сунат кымыз.

Тоолор кебелбес залкар,
Чокусунан кетпес кар.

Адамдары кең пейил,
Жөнөкөй ажайып эл.

Ат үстүндө чабандес,
Коногу сыйсыз кетпес.

Денеге күч абасы,
Таңкы куштар сайрашы.

Кыргыз, өзбек, казак,
Кандаш болгон бир калк.

Манас ата урпагы,
Колдоп улуу турпагы.

Суулары улуу агат,
Чарбага жылкы багат.

Түрк элинин достугу,
Биримдиктин кулдугу.

Ушунуңуздан жазбаңыз,
Боордошум, калкым кыргыз.

Биз улутпуз бир бүтүн,
Кут болсун майрам бүгүн.

Жүз жылдык маарек болсун,
Кабыл ал куттуктоосун.

Турамирзо элдешиң,
Бир тууган жердешиң.

Колумдан келишинче,
Жазып койдум кичине.

Кыргызчага которгон: Айдынкан Бостанова.

Темирбаева Жумагүл

Темирбаева Жумагүл Адановна – 1977-жылдын 7-январында Өзгөн районунун Кароол айылында туулган. Билими орто. Сыйлыктар:

Мыкты ата-энелер сынагынын дипломатынын ээси.
РУХ бейне фестивалынын сертификат ээси.
үй-бүлөлүү, эки уулдун апасы, үй кожейкеси.

ЭЧ КАЧАН МЕН УНУТАЛБАЙМ

Сыр чечишип бирге бассам сен менен,
Ашыктыкты айкындоочу жел белең.
Арзуу сезим эт жүрөктүн ачкычын,
Тапсам дедим бир өзүңө төп келген.

Жалгыздыктан издөө салып өзүңө,
Жоготуудан элес турат көңүлдө,
Жан дүйнөмө жаралган бир жан белең,
Жабыркатпа, арман болбо жүрөктө.

Кусалыктан курап барат жалбырак,
Кубалашып кыялдарым ар убак.
Сары санаа сагынычтан кутулуп,
Кубанычка журуулушсак дени сак.

Жаштыгымды аянбастан сага дейм,
Жан биргем айөмүрүңдү мага де.
Жаркылдагым, көзүмдөгү карегим,
Жарпымды жаз жашоо бүтөт ирмемде.

Элесинди көзгө тартып ансайын,
Эч качан мен унуталбайм сен турсаң.
Ээлигермин кези келсе баарына,
Жүрөгүмдө жашап көңүл сен бурсаң.

АНАН КАНТЕМ

Өткөн күндү эске салып ак кайың,
Жолугардын таппай жүрөм айласын.
Ал күн мага сенден келген белектей,
Бир көргөндө ак сүйүүңө арбапсын.

Кечип өтсөк нечен ташкын сууларды,
Ашып өтсөк бели бийик кырларды.
Кырк ашуунун ашуусунан жолугуп,
Эске салдың өтүп кеткен жылдарды.

Танда келем бир өзүңдү сагынып,
Сырдашамын ак кайыңга жалынып.
Ак сүйүүңдү ак куулардай күтөмүн,
Сен кетпечи ак булутка жашынып.

Араң жүрөт жүрөк дартым айыкпай,
Анан кантем бир өзүң деп оолукпай.
Бакыттымдын гүл зарынан жолукчу,
Өмүрүмдүн күндө атчуу таңындай!

КЫЗГАНАМЫН ӨЗГӨЛӨРГӨ ЖОЛ ЖОКТОЙ

Гүл жыттасам гүл багыңдан сездирбей,
Шүдүрүмдүн бир тамчысы сезимдей.
Бир сөзүңдү арнап жүрчү кызганбай,
Сени менен сезим гүлү түгөлдөй.

Кирпигимдин бир кагышын кыйнабай,
Карап койсоң сүйкүм жүзүң жылдыздай.
Сырым болдуң жүрөгүмдө катылган,
Сүйүүм турат кучагымдан чыгалбай.

Сезимдерди бейдарек сиз жоготпой,
Койбоңузчу бир өзүмдү тоготпой.
Табышмактай түшүнүксүз сиз үчүн,
Кызганамын өзгөлөргө жол жоктой.

КЫЯЛЫМДА ТОЛКУСАМ

Баш бакса тереземден жаңы күнүм,
Кулакка угулгансыйт тааныш үнүң.
Татынакай тунук жүзүң жашырбачы,
Ушул кез жайнап турат жаштык бүгүн.

Буусундай чайыңдын буралсамбы?
Толтур деп ак чынымды... сурансамбы?
Буралып бийлесем кылыктанып,
Көтөрчү эркелетип кыялымды.

Тигилсе көздөрүм ак чыныңа,
Чалдыгып сезимдин бир дартына.
Бир жутум кыялдын сересиндей,
Өзүңдү жашырдым бил ыр сабымда.

Суктантып жүзүңө тигилиппмин,
Толкундап бий бийлеп ийилиппмин.
Жанарыңдан жанса сенин ашыктыгың,
Демек менин алмашкыс ак дилимсиң.

КЫЯЛ МЕНЕН ТОЛКУСАМ

Тоо кушундай бийик учкан кимсиң сен?
Тууруң карап, алагдымын кээде мен.
Караанына сарыккансып көөдөнүм,
Шырп эткен үн зырк деп зээнди эргиткен.

Жетээрим бар кыял иенен толкусам.
Эргүүм жетээр аяк басаар жол турса.

Жолугаармын Көк буйруса өзүңө,
Болгон аргам сен тарапка солкуса.

Таңкы жылдыз нурун жерге агытса,
Таңкы элесиң көкүрөктү жылытаар.
Эңсөөүмө жаратканым жарытса,
Көөнгө баткан арманымды уютса...

УЙКУМДАН КАЛГАН КЕЧТЕРИМ

Өзөңдүн суусун бойлосом,
Өзүңдү дайым ойлосом
Толкутуп сезим байлапсың,
Түшүмдөн чочуп ойгонсом.

Суктантып сенин келбетиң,
От алып сезим билигим.
Урданып карап жүзүңө,
Уйкумдан калган кечтерим.

Жүрөктөн арнап сезимди,
Унутпайм ошол мезгилди.
Тамшанткан тоонун балындай,
Өрт болуп күйгөн кезимди.

Кыялдан чертип нечен күү,
Сен карап койсоң сүйкүмдүү,
Сезимимди термеп өтүпсүң,
Сезимден келген, бир сүйүү.

СЫР АЯГЫМ

Жазган ырым көк чебичтей аксаса,
Сууга жетпей ара жолдо чаңкаса.
Булак издейм даңгыр жолу кай тарап,
Биз барабыз ар жол менен башкача.

Сыр аягым, сынчылардын колунда,
Сууга жетпей, суусап турам чынында
Жутум сурайм жутуп алсам кичине,
Бал ширини сыр аяктын соңунда.

Салып турам анча мынча дүбүрттү,
Айыкпаган оору сымал жүгүрттү.
Чаңкоо дартым бир өзүңдөн айыкса,
Таптайт белем, мен да сиздей күлүктү.

ӨЗҮҢСҮҢ

Жагарым өзүң го жаным,
Жан дүйнөм күйүп от жалын.
Билбедим неге сезбедим,
Арнапсын арзуу бүт баарын.

Кукукчө сайрап багыңда,
Багындын консом шагына.
Добушум тыңшар болсоңчу,
Шаң кошуп жашоо шаңына.

Махабат дейли махабат,
Арзуунду сен да мага арнап.

Ашыктык сезим тутанса,
Ачыгын айтсаң ким танат.

Кайырма:

Жан дүйнөм күйүп от жалын,
Тапталы бакыт кут даамын
Сезбедин неге билбедим,
Арнапсын арзуу бүт баарын.

УЧУП БАРЫП

Чымчыктай учуп барып гүл багыңа,
Чырмооктой чырмалдымбы гүлзаарыңа.
Түн уйку тирөөч койду көздөрүмө,
Карекке жашырынып турпатың да.

Барактын бүктөмдөрүн бүктөй албай,
Бүдөмүк ойлорумдан мен чыгалбай.
Буулугуп чиймеледим барагымды,
Ойумдун уч кыйырын эч табалбай.

Шүүдүрүм тамчысындай тамчылаган,
Арзууга байкоосуздан мен кабылгам.
Кыялдан күлүк таптап баратамын,
Тегирмендин барасындай миң айланган.

Кайырма:

Чымчыктай учуп барып гүл багыңа,
Чырмооктой чырмалдымбы гүлзаарыңа.
Түн уйку тирөөч койду көздөрүмө,
Карекке жашырынып турпатың да.

ЖЕЛ БОЛОМ ШАМАЛ АЙДАГАН

Агымы болдуң булактын,
Жылгадан шылдыр бир аккан.
Бурула калып жоолумдан,
Чаңкасам суусун кандырсам.

Жибектей жибин чубаган,
Жел болсом шамал айдаган.
Жүзүңдөн сылап өтөрмүн,
Жолуга калсам кайрадан.

Көбүгүн көккө сапыра,
Деңиздей болуп толкусаң.
Жүзүмө серпип алармын,
Ак чардак болуп жоолуксаң.

Қалампыр Сұлтан

Қалампыр Сұлтан, Қазақстан Журналистер Одағының мүшесі, Қырғызстан "Алака" Одағының мүшесі. Қазақстан Республикасының "Жас Қазақ" газетінің Әлихан Бөкейхан атындағы сыйлығының иегері 2006 жылы. "Қазақ Әдебиеті" газетінің қысқы да нұсқа әңгімелер байқауының жеңімпазы 2000 жылы. Шығармалары ұжымдық кітаптарда бар. ТӘЖОның мүшесі. Мамандығы: журналист, аудармашы. Отбасылы, көп балалы ана.

ӨЛЕҢІМ

Сонау сәби кезімнен,
Нәр алғанмын өлеңнен.
Анам әнмен әлдилеп,
Тал бесікке бөлеген.

Әжем айтқан ертегі,
Ғажап сырды шертеді.
Қазақ жыры ертеден,
Мүз жүректі ерітеді.

Әкем оқы қызым деп,
“Абай жолын” оқытты.
Қазақ жаны осы деп,
Көңіліме тоқытты.

Жырын жаттап Абайдың,
Қиялменен көз ілгем.
Әдебиетке -ғашықпын,
Балауса қыз кезімнен.

Ғашықтардың-арманын,
Асқақ еткін өлеңім.
Пасықтарды аяусыз,
Жасқап өткін өлеңім.

Дархан қазақ елімнің,
Мөлдір қара. көзімін.
Жүріп келем адаспай,
Бабалардың - ізімен.

Көрші өзбек елінен,
Ұзатылып келгенмін.
Сүйген жарға қосылып,
Отанымды - сүйемін,
Ертеңіне - сенемін.

АНАЛАР КҮНІ ҚҰТТЫ БОЛСЫН АНА ТІЛІМ

СҮЙЕМІН туған тілім ана тілін,
Дүниеде теңдесі жоқ дана тілім.
Жоғалып жер бетінен кетпесін деп,
Сақтаған біздер үшін бабам тілін.

Әжем айтқан ертегі, аңыз дастан,
Тыңдап өстім еркелеп бала жастан.
Ұрпағым ұмытпасын өз тілін деп,
Батыр бабам жазыпты таңба тасқа.

Табиғаттың бір бөлшегі адаммын,
Дүниеде сырын ұқтым ғаламның.
Ақ сүтінен нәр алып, ана тілін ұмытқан
Қателігін кеше алмаймын наданның.

Ұлтым мәңгі жасасын деген қазақ,
Сан мың ғасыр өткізген көріп азап.
Сөйле баурым өз тілің -ана тілде,
Қазақстан Отаным елім азат.

ПОЭЗИЯ

Жазбай кетсем жүдедім,
Ауырып жан. жүрегім.
Жан-дауасы жыр емім,
Қалам - досым тірегім.

Жырлар мені аялап,
Кірпігім де қалғиды.

Табиғатты сүйем мен,
Шабыт-берді таң нұры.

Дархан қазақ елімнің,
Мөлдір қара көзімін.
Ақ паракқа өлең боп,
Жазыла бер өлеңім.

Құстар самғап көгімнен,
Жыр маржаны төгілген.
Іңкәр - сезім өлеңмен,
Өмір - сені өбем мен.

СҰЛУЛАРЫМ - КҮН ДИДАРЛЫ, АЙ МҮСІН

Әйел-ғажап, сұлулығы әлемнің,
Нәзік жанға түзу болсын сәлемің.
Хан түгілі, батырың да, ақын да,
Ғашық-болған бір сұлуға әдемі.

Сол сұлуды мен де жырлап көрейін,
Шабытым мен шашын тарап өрейін.
Мен де-ақын, анамын ғой әдемі,
Ана тілмен-сөз маржанын терейін.

Әйелдер бар ақылды да иманды,
Жақсылыққа -бұйырды жиғаны.
Ақ дастарқан жайып күнде үйін де,
Азаматын- бас ием деп, сыйлады.

Ақын -әйел қалам алып қолына,
Жыр-жазады өмір жайлы ойлана.

Ана -болып тал бесікті тербетіп,
Ақ сүт беріп, ән айтады толғана.

Сұлуларым-күн дидарлы, ай мүсін,
О, адамдар әйел жанын ұқ, түсін.
Әйел-ғажап, әйел өмір, әйел жыр,
Сақтаңыздар -әйелдің шат күлкісін.

МЕН ТУҒАН КҮН

Мен туған күні жымыңдап,
Бір жұлдыз жанды аспан да.
Анашым —күліп, қуанып,
Ақ сүтін берген шаттана.

Өмірім солай басталды,
Жазтын ғұмыр дастанды.
Анамның—ақ сүтімен,
Алғашқы дәмді татқам да.

Адалдық —сүттен дарыған,
Уызыма мен жарығам.
Ақ сүтінен нәр алап,
Бойыма қуат дарыған.

Жаз. Шілденің жиырма екісі,
Таңғы бес екен шамасы,
Сүйінші айтып қуанған,
Жан анам айтқан
Ғажап күн
Мен туған күн ертегі...

СҮЙЕМІН

Тілімді сүйем жаным
жүрегіммен,
Кіршіксіз қәусар таза
тілегіммен.
Құрметтеп ана тілді
ар—намыстың,
Айбынды ақ туындай
білемін мен.

Сүйемін еркелеткен елді сүйем,
Туған жер қасиетті
жерді сүйем.
Отанын жауға бермей
қорғайтын,
Ананың сүтін ақтар
ерді сүйем.

Нұр шашқан аспандағы
күнді сүйем,
Әдемі ай, жұлдызды
түнді сүйем.
Бойыңды баурап алар
домбырада,
Төгілген қоңыр сазды
үнді сүйем.

Кеудеге бар қайғыны
жиюменен,
Болмасын тіршілікте

күю деген.
Өмірде бар адамдар
бақыт табар,
Махаббатпен бір—бірін
сүйюменен.

СҮЙ

Өмірді сүйсең ақын дос,
Ғажап муза мен үлес қос.
Алладан тілеп ақ ниет,
Еңбек еткін, жұрме бос.

Сүйю бақыт қуаныш,
Жанға медет жұбаныш.
Ташкенттен-елге келгенім,
Отанға- деген сағыныш.

Сүйю-деген бағынбайды,
Уақытқа да жасқа да.
ЗУРАББУ ақын жазғандай,
Гүл жарып шығар тасқа да.

КАЛАМПЫРМЫН

Мени атым Калампыр.
Бир сүйөөрүм жалғыз ыр,
Билигинди жағайын,
Өчүрбөйүн чырак ыр.

Ыр жазамын жүрөктөн,
Сүттөй аппак тилектен.

Мекенимди сүйөмүн,
Эл деп соккон жүрөктөн.

Ишенгеним — бир Алла,
Коргоп жүрөөр кудайым.
Бисмилла — деген улуу сөз,
Жүрөктө тураар ар дайым.

Казак тилин билбеген,
Кандашымды көргөндө.
Өз колумду кесе албай,
Өзгө улуттан уялдым.

Казагымды, улутумду,
Ата-баба салтымды.
Эгемен Казак элимди,
Түбөлүк сакта Кудайым.

*Кыргызчалаган: Маметова Зуурабү
Алимбековна Санта*

ҚАЛАМПЫРМЫН

Менің атым Қалампыр,
Сүйетінім пырақ жыр.
Шырағыңды жағайын,
Өшірмейін шырақ жыр.

Жыр жазамын жүректен,
Сүттей аппақ тілекпен.
Отаным ды—сүйемін,
Ел деп соққан жүрекпен.

Сенетінім — бір Алла,
Қорғап жүрер құдайым.
Бісміллә — деген ұлы сөз,
Жүректе тұрар ұдайым.

Қазақ тілін — білмейтін,
Қандасым ды көрген де,
Өз қолымды кесе алмай,
Өзге ұлттан ұялдым.

Қазағым ды ұлтым ды,
Ата дәстүр салтым ды,
Тәуелсіз қазақ елім ді,
Мәңгі сақта құдайым.

ТАҢ

Таңмен бірге ояндым,
Таң нұрына бояндым.
Тағы бүгін күлімдеп,
Таң мен бірге ояндым.

Сәлем саған сұлу күн,
Сен бір ғажап жылусың.
СҮЙЕМ сані табиғат,
Қайырлы таң сұлу күн.

Таң самалы әдемі,
Сипап өтті шашымды.
Таң шуағы әлемге,
Шашу болып шашылды.

Қандай тәтті тіршілік,
Табиғатты мен сүйіп.
ШҮКІР АЛЛА, МЫҢ ШҮКІР,
Келе жатыр күн шығып.

СҮЙ

Өмүрдү сүйсөң, акын дос,
Кооз муза менен үлүш кош.
Алладан тилеп ак ниет,
Эмгек кылгын, жүрбөй бош.

Сүйүү — бакыт, кубаныч,
Жанга медегер, жубаныч.
Ташкенттен элге келгеним,
Мекенге — деген сагыныч.

Сүйүү деген багынбайт,
Убакытка, жашка да.
Зуурабү акын айткандай,
Гүл өнүп чыгаар ташка да.

*Кыргызчалаган; МАМЕТОВА ЗУУРАБҮ
АЛИМБЕКОВНА САНТА*

КӨГЕРШІНДЕР

Ұя салған үйіме,
Көгершінге қараймын.
Көңілімнің күйіне,
Қос қанатын балаймын.

Самғай бергін көңіңде...

Өсіре - бер балапан.
Керек білем өмірде,
Құсқа да ыстық алақан.

Сендерге ақ тілегім,
Адал құссың білемін.
Нәзік тіпті жүрегңң,
Мен үшін ән-жыр едің.

ЫСТЫҚ ҰЯ

Қуанышым бақытым бәрі сенде,
Өмірімнің мағынасы мәні сенде.
Маңдайыма жазыпты жаратқаным,
Сүйген жарға-қосылу бағымен де.

Отбасымда- сырласып сүйгеніммен,
Таңғажайып ойларды түйгенем мен.
Бақыттымын- әрқашан шүкір деймін.
Ана болып өмірді сүргеніммен.

Ең бірінші бақытым ОТАНЫМЫЗ,
Ал, содан соң мейірімді ата, анамыз.
Ақ тілегім отбасы аман болсын,
Әлемде бейбітшілік заман болсын.

Исакова Үпөл

Исакова Үпөл Өмүрбековна — 1975-жылы 6-февралда Ош облусунун Чоң-Алай районунда туулган. 1992-жылы орто мектепти бүтүп, орто мектепте катчы-машинист болуп эмгек жолун баштаган. Ал 1995-1997-жж Ош педагогикалык колледжинде окуган.

1997-2002-жж ОшМУнун филология факультетинде сырттан окуган. 1997-жылдан 2000-жылга чейин А Саит орто мектебинде башталгыч класстын мугалими, 2000-2008-жж "Чоң-Алай жаңырыгы" гезитинин башкы редактору, 2008-жылы Кесиптик лицейде кыргыз тили жана адабияты мугалими,

2010-жылдан 2012-жылга чейин райондук Аскер комиссариатында жашыруун кагаздар бөлүмүнүн башчысы, 2012-2021-жж Н.Нуридинов атындагы МЧББуюму мекемесинде жетекчи, 2021-жылдан баштап И.Маматмусаев атындагы МЧББУмекемесинде тарбиячы болуп эмгектенип келет.

Бир нече мамлекеттик жана коомдук фонддордун медалдарынын, сыйлыктарынын ээси.

"КРнын билим берүүнүн мыктысы", "КРнын маданиятынын мыктысы", "КРнын профсоюз уюмунун мыктысы" төш белгилеринин ээси.

"Сезим ыргактары", "Айыл", "Өмүр белеги" ыр жыйнактарынын автору. Бир нече альманахтарда ырлары жарык көргөн.

ЫРЛАРЫМ

Түн оокум мен уктабай силер менен,
Жаратып чын дүйнөмдөн сезимдерден.
Өчпөгөн изи болсун деп изденем,
Таң атып кетсе деле сезилбеген.

Ырларым ар бириңе орун издеп,
Сапары болсун узак деген тилек.
Жан дүйнөм жыргап ыйлап жазып жүрөм,
Чыйралдым өчпөс сыя изин шилтеп.

Окурман жүрөгүнө жаксын дедим,
Жылдызы өчпөй жарык жансын дедим.
Ырларым мен силерди жараткандай,
Жактыңар көөдөнүмө алоо отту.

Ырларым алыс барсын кадамыңар,
Тилегим бийик болсун сапарыңар.
Ар бирин жүрөктөгү табылгамсың,
Мен өлсөм өлбөсүнчү атагыңар.

Азаптуу күн- түнүмө күбөсүңөр,
Ырларым бузулбасын катарыңар.

* * *

Элүүдөмүн, турмуштун элегинде,
Эленип тешик тордун берегинде.
Эсимде жаштык кездин учкундары,
Эскирбей от тутантат элесиме..

Элүүдөмүн пайдам тийбей өз элиме,
Эрксизден жазмыш салган элегине.
Эпкини тийип турмуш ызгаарынын,
Эсимди бөлүп кеткен тең экиге.

Сыноолор башка түшүп сындырганы,
Сый урмат колдо жокто жылдырганы.
Сыртымдан жаркылдамыш болгон менен,
Сыйрылып канап турат сыйым дагы.

Энени бала менен сыноо катуу,
Эзилткен эт жүрөктү сезим ачуу.
Элүүнүн кырына бут коёрумда,
Эчкирип турам күндү сезбей таттуу.

Элүүдөмүн отко күйдүм, суукка тоңдум,
Дагы эле каңгыранам таппай ордум.
Деңиздей жашоо агым алып урат,
Тынчы жок сапырылып шамал толкун.

* * *

Телмирип тиктеп узак,
Турпатың карек тушап.
Тамшантып таңкысыма,
Тек гана салды тузак.

Ирмелбей карап турдум,
Иргелбей жылуулугуң.
Искөөгө даяр элем,
Ичте сыр кызыгуум.

Кыш ызгаар эригендей,
Кусадан көлкүгөндөй.
Кучагың толтурууга,
Куштармын жөнкүгөн ой.

Бурдуруп ой-санаамды,
Буздуруп бүт ааламды.
Байкаттым байкалбаган,
Багытын ыр калаамды.

Сыр каткан көздөрүңдү,
Сый тапкан сөздөрүңдү,
Серпилбей саймедереп,
Сагынгам от өртүңдү.

Денеңде ысык жалын,
Делебем козгоп табың.
Дарт элең айыкпаган,
Деминден дабаландым.

Көздөрүң ирмелгени,
Көөдөндүн иргелгени.
Көгүштөп жалын чачкан,
Карегин алат эсти.

Кучакта от жалының,
Оюмдан мен жаңылдым.
Ысыгың көлкүлдөттү,
Ичинде биз жалындын.

Шул бойдон калса ирмем,
Шурудай тизмек менен.
Сезимди данктамакмын,
Сырды айтып оттой күйгөн.

Бактылуу бактысызмын,
Баарына тобокелчи.
Кетилтпейин кадырыңды,
Кемибей толо берчи..

МУГАЛИМ

Саймедереп бирден тактап түшүндүрүп,
Жарык чачып караңгыны бүлүндүрүп.
Колундагы көрсөткүч шооласында,
Кең келечек, даңгыр жол турат күтүп.

Окуучусун жүрөктөн чындап сүйүп,
Бала деген дүйнөнү дилде түйүп.
Келечегин коомдун колго алган,
Кабак чытпай уул-кызга жүзү күлүп.

Үйрөтүүгө өмүрүн арнап бүтүн,
Кайра сурап баладан үйрөткөнүн.
Кайталоодон тажабас ал мугалим,
Кызматы да, кубаты коом үчүн.

Күрмөсүнө дал келген сүр өңүндө,
Мээрим менен боорукердик жүрөгүндө.
Билет баарын билгич ал баарысынан,
Аё сезим коштоп жүрөт өмүрүндө.

Коомду агартууга жан үрөгөн,
Оку, үйрөн, билгин,- деп ал сүрөгөн.
Ага ишенген, кумир туткан муундар көп,
Жаңычылдык, тапкычтык ой түнөгөн.

Күндө жаңы ой, жаңы ыкма жашап анда,
Билүү үчүн күндө окуп, жүрүп алга.
Окуучусу жаратса ийгиликти,
Кубануудан теңешкен күнгө, айга.

Байып кетүү ал үчүн максат эмес,
Байлык деген мугалимге көрксүз элес.
Окуучусу ийгилик тапкан болсо,
Ар сабагы байлыктан ашкан белес.

Балага үйрөтөмүн деген максат,
Ар күнү жаңы усул, жаңы ой камдап.
Мектепке бала үчүн келген болсо,
Билгенин, жаңылыгын балага арнап.

Чыныгы мугалимдин жүзү билим,
Өңгөгө жугуза алса таасир таалим.

Бактылуу көздөрүндө нур ойносо,
Коомдун келечеги - ал, мугалим.
Коомдун келечеги - ал, мугалим!

ЧОҢ-АЛАЙ

Чоң-Алай чокулардын мекени сен,
Жылдыздын бөлүп болбос мединен.
Бийиктик пейили менен наркы улуу,
Журтумдун жалын мүнөз мекени сен.

Чоң-Алай сыймыгымсың, тумарым сен.
Бийиктик сага таандык, мунарым сен.
Айланчык алыс кете албайм билем,
Ыр менен улуу сепил куарым сен.

Чоң-Алай бүт дүйнөмдү батырган сен,
Шердентип чок жүрөккө жандырган сен.
Ааламды багындырган Памир чоку,
Журтуңду кенендикке кандырган сен.

МЕКЕНИМ

Мекендин жыты сонун, мурун өрдөп,
Бийик тоо, кенен жайлоо мага көрнөк.
Айланчык жүрөм сенден кетпей алыс,
Кылымдар кезген тарых өчпөс өрнөк.

Мекендин шылдыр тунук булагы бар,
Бузулбас салт-санаасы, үрп-адаттар.
Журтумдун мөлтүрөгөн суусун ичип,
Суктанат мекениме асыл жандар.

Мекендин тоолору көк тиреп турат,
Койнунда жашыл жайыт түр топурак.
Кен байлык эл байлыгын өйдөлөтүп,
Тоолордо улар, бүркүт күүлөйт канат.

Мекеним менин бейиш, төрү көрктүү,
Желайдар сыдыргандай асман көктү.
Чокулар шаңкайышып кылымдарда,
Кооздук берет тоого күзгү-мөңгү.

ЖЕҢЕМ

Тар капчыгай татаал жолдор кезигип,
Үмүттөргө жетпей жүрөм кечигип.
Жашоодогу тоскоолдукту бир жиреп,
Басарым чын калгычакты жеңилип.

Буюктурган бороон урса энтигип,
Өтөрүм чын кайчы жолду кестирип.
Өмүр мени миң кыйноого салса да,
Өзүм эми калбасым чын жеңилип.

Кыргыз каны удургутуп теминип,
Алга жылам үмүт көздөй телмирип.
Таза абага каныккан тоолукмун мен,
Армандарга калбайм эми жеңилип.

Мен өзүмө төңкөрүш жасап турам,
Улутумдун намысын чептен курам.
Өмүрүмдө өзгөрүү болору анык,
Акыл-ойду түздөөдө өмүр улам.

* * *

Тоо койнунда төрөлгөм, тоодо турам,
Тоодон сызган булакты оозангам.
Колум созуп булутка дем аламын
Бүркүт жүргөн тоолордун абасынан.

Тоң кыргызсың дешсе да сынбайм такыр,
Теги кыргыз атанын тоолук батыр.
Табигаттын коозу ушул тоодо,
Тоо көрбөгөн кыргызың накта жакыр.

Топурак дың, көгала майса тегиз,
Алмашпасмын тоолорум берсе деңиз.
Толтосунда жүрөктүн жашайт тоолор,
Тоо башында калпактай кар эригис.

Толукшуймун толкундап ыр жазамын,
Тоодо жүрүп эргүүгө бата аламын.
Улуу тоого чыгууну самап көптөр,
Көксөп үнүн уксак дешет тоо уларын.

* * *

Көксуум сага арман айтып турам,
Балалык күнгө азыр кайтып турам.
Саамга кыялдарга балкып чексиз,
Элестер көздөн өтүп жашып турам.

Көксуум жээгинде ыйлап турам,
Күр-шарыңа үнүм коштоп кыйнап турам.
Кайрылбас балалыкка башым ийип,

Өзүмдү бир чекеден жыйнап турам.

Көксуум ырас сени сагынганым,
Кошучтап ичип кумар кандырамын.
Тамчыңдан кубат алам, жолум ачкын,
Менин да түгөнсүнчү жүрөк дартым.

Көксуум эчен тарых узаткансың,
Баатырлар, хандар басса кубанткансың.
Бой уруп сага өзүмдү тапшырдым чын,
Бойлосом жеңилдетип, жакшыртасың.
Көксуум сага келип күч жыйнаймын,
Шарыңдан жан дүйнөмдү жаңыртамын.

* * *

Ушул күндөр өтөт чыдайын,
Түз ойлорду дилге чылайын.
Капалыкка колун көтөргөн,
Кайгычылга сабыр сурайын.
Башка түшкөн ар бир күндөрүм,
Баары артта болсун ылайым.

Жүдөдүм деп даттандым өзүм,
Чын жүдөөнү көргөндө көзүм.
Артка кайттым айткан оюмдан,
Угуп туруп бир четтен сөзүн.
Жаратканга шүгүр айталы,
Кудай барын чыгарбай төгүн.

Капаланба курбум тагдырга,
Жазылганын көрүп маңдайга.
Сабыр кылып чекке жетели,

Багынбайлы болбос санаага.
Колго алып дайым бел байлап,
Көнүгөлү турмуш агымга.

Таңданбайлы майып адамга,
Күлбөгүлө алсыз, чабалга.
Ар адамды ар кыл жараткан,
Миң шүгүрлөр болсун кудайга.
Жыпжылаңач келип, кетебиз,
Жеңдирбейли курбум муң, ыйга!

Буасия Абдуллаева

Буасия Абдуллаева – 1974-жылдын 2-февралында Ош облусунун Ноокат районуна караштуу Карагой айылында туулган. 1996-жылы И. Арабаев атындагы жогорку окуу жайынын филология факультетин аяктаган.

Музыка ишмерлер союзунун мүчөсү. Ыр жазат, обон чыгарат, ырдайт. Кырктан ашуун обондору бар. Ырлары “Ыр кербен”, “Дүйнө таланттары удагы” альманах китептеринде жарык көргөн. СТВ телеканалынын “Асылзат” сынагынын жеңүүчүсү, ЭЛТР, “Ош пирим” телеканалынын “Кадырман”, боордош казак элинин “Абай” жана “Өздүк сазгер”, “Аалам алкагында”, “Данакер” коомдук медалдарынын жана грамоталарынын ээси.

“Санаалаштар” тобунун жетекчиси. Учурда Б. Бейшеналиева атындагы Искусство институтунун 5-курсунун сырттан окуу бөлүмүнүн студенти.

Жети уул, үч кыздын бактылуу апасы, “Баатыр эне”.

СУЛАЙМАН ТОО

Сулайман Тоо — Ош шаарымдын жүрөгү,
Көп улуттуу элибиздин түркөгү.
Кең пейилдүү, меймандос да, мээербан,
Үч миң жылдык тарыхтын ал күбөсү.

Кайырма:

Эзелтеден чыналган,
Элдин көңүлүн бура алган.
Кудай берген касиет,
Кут даарыган Сулайман.
Кут даарыган, кут даарыган —

Сулайман Тоо.

Нар өркүчтүү беш чокусу сүналган,
Суусу тунук Ак-Буурасы буралган.
Зыяратка келген канча инсандар,
Бакыт таап, жетине албай кубанган.

Кайырма (кайаланат)

Сулайман Тоо — жан дүйнөнүн жүрөгү,
Жасалгасы элестетет жүрөктү.
Табылгалуу бул маданий мурасты,
Көкөлөтүп, мактап, баалай жүрөлү.

Кайырма:

Кереметтүү ыйыгым,
Көркү сонун сулуум.
Жан дүйнөнү багынткан,
Сөз жетпеген сыймыгым.
Кут даарыган, кут даарыган —
Сулайман Тоо.

ЖАЗДЫМ ДА....

Ыр жазбай эле, «пыр» жазыптыр деп,
Айтышар мүмкүн мени да.
Кандай ой келсе — жазылды,
Түпкүрдө ысык демим да.

Казандан түштү чөмүчкө,
Күпүлгө толбой көмүскө.
Көп тамчыдан көл болот,
Көч барып улам оңолот.

Кечирим сурайм, окурман,
Койгон болсом нервге ойноп.
Уялып жазбай койгондо,
Шайтаным козгоп, эч болбойт!

КАРАГОЙ — МЕНИН ӨСКӨН ЖЕР

Тоолору асман жиреген,
Аскасы ага тирелген.
Жылгалап өскөн карагат,
Карагай, арча ширелген.

Аралап бассаң ак кайың,
Чатышат бутуң шиберден.
Карагой — менин өскөн жер,
Өзүнө дайым имерген.

Абасы таза, тунук суу,
Булагы шыңгыр чалып күү.

Үн сала эргип ырдасаң,
Булбулдар коштойт салып үн.

Бүркүтү көктө шаңшыган,
Булбулу таңда таңшыган.
Гүлдөрү түркүн ачылган,
Кажыры тайган качырган.

Ойносо коён секирип,
Сууру жүрөт бекинип.
Улары укмуш ышкырса,
Кыр-кырда учат кекилик.

Кийиги оттойт бетеге,
Алдыра койбой мергенге.
Карышкыр, түлкү, чөөлөрү
Олжо издейт кечи келгенде.

Бел-Алма, Тектир, Мазарташ,
Кыялап өттүк жаз алды.
Көк-Кыя менен Мукурга
Айдадык далай малдарды.

Атакем кулун байласа,
Апакем калчу бээсин саап.
Картөшкө чапса агамдар,
Эжемдер терген эбин таап.

Чарчаган кезде эс алып,
Уй мүйүз тарта иччүбүз.
Чай демдеп, өрдөп мурунду,
Жыпар жыт кийик аркар от.

Үйгө келген мейманга,
Олтуруп төрдө дем алгач.
Коюлчу кеште жаздыктар,
Дасторкон жайып эң алгач.

Тартылчу эле таспеттеп
Апамдын сыйлуу тамагы:
Очокко аскан казанда
Каймакка бышкан чабаты.

Ооздон кетпей кыйлага,
Өзгөчө эле даамы да.
Жарпыбыз кенен жазылчу,
Жайлоонун сонун шаңы да.

Ал кезде бала, секелек
Биз элек, ойноп “лапечек”.
Көзүнчө бийик тоолордун,
Өзүнчө ырдап алчу элек.
Кырдан-кыр аша жүгүрүп,
Коңгуроо, күрүч, жылдыз гүл
Терип бир чачка такчубуз.

Кымыздык, ышкын үзүп жеп,
Булактан уучтап суу ичип,
Чачышып сууну каччубуз.
Жашынмак ойноп бекинип,
Кызыкка кечке батчубуз.

Кез экен баткан кыялга,
Кызыктуу жомок айтчубуз.
Коркунуч жерге келгенде,
Ийинге башты катчубуз.

Карайып каш да калганда,
Чыкчудай бирөө серең деп,
Колдордон колдор үзүлбөй,
Эки жак карап, элеңдеп,
Апабыз тилдеп коёт деп,
Куураган четин, табылгы,
Карагат, шилби, тамырды
Отун деп сүйрөп кайтчубуз.

Куюнга түшкөн камгактай,
Кетиптир ал кез карматпай.
Топ ташты ойноп олтурган
Кыздардын ойноок шай жагы,
Десе да болбой калышчу:
— Жүргүлө үйгө кайталы!..

Жылдызга түнү суктанган,
Өткөндөй жанга Ай табы.
Аттиң ай, адам өмүрү
Өткүндөй экен, кантейин.
Күндөрдү асыл балалык
Сагынып алам анчейин.

Жараткан сага миң мерте
Шүгүрлүк дилден айталы.
Эскертип турган ал кезди
Шуудурап турсун бай талы.

Жомоктой болуп калса да,
Жоготуп такыр албайлы.
Тируулук баасын барктабай,
Маңкурттай болуп калбайлы.

Жамандык кылбай жашоодо,
Жакшылык жагын жандайлы.
Адамдык барда айныбай,
Дүйнөгө бүлүк салбайлы!

БАЛАПАНЫМ

Балакайым, балапаным, балдайым,
Балбылдаган көздөрүңдөн жайдарым.
Ынжыктабай оюнчугун ойной бер,
Ыйлабасаң, ошол мага жардамын.

Арбыгандан арбып кадам таштадың,
Апакелеп бат төрөлө баштадың.
Ар күн сайын кылыктарың ар башка,
Аруу дүйнө тартууладың ардагым.

АЛДЕЙ

Алдей айтайын, уктайгой менин наристем,
Апакең сага чарчабайт бата бериштен.
Пайгамбар жолун улаган таза инсан бол,
Өмүрүң узун болсо экен нурлуу периштем.

Кайырма:

Алдей, алдей, алдей, алдей, алдей,
Өмүрүң узун болсо экен нурлуу периштем.

Уктайгой балам, апакең дагы эс алсын,
Деминден сенин бүт аалам тынч алсын.
Ак тилек айтып терметсем арча бешигин,
Периштелер да алдейлеп назик күү чалсын.

Кайырма:

Алдей, алдей, алдей, алдей, алдей,
 Деминден сенин бүт аалам тынч алсын.
 Алдей, алдей, алдей, алдей, алдей,
 Пайгамбар жолун улаган таза инсан бол!

КЫЗЫМА

Кыз баланын барар жери күйөө дешет,
 Кыз баланы башка үйгө бүлөө дешет.
 Турмушка жол алдың татынаам,
 Баш кошкон бүлөңө тапшырам.

Кайырма:

Барган жерден бак тапкын,
 Кайын журтуңа жаккын.
 Ыймандуу бол, ырыстуу бол,
 Кызым, кызым, кызым.

Кайын журтка сөз тийгизбей сакта кызым,
 Кайнатаны, кайненени баркта кызым.
 Мээримин төгүп тур бөпөлөп,
 Батадан кошогон көгөрөт.

Кайырма:

Кайнатана обок бол,
 Кайненеңе жолок бол.
 Ийкемдүү бол, ийилчээк бол,
 Кызым, кызым, кызым.

Кудай кошкон эки жашка тилек кылам,
 Эки дүйнө бакыт тилеп турам.

Ынтымак кетпесин ыроолоп,
 Жакшылык жандасын жылоолоп.

Кайырма:

Кошогоңор көгөрсүн,
 Уул-кыздар төрөлсүн.
 Берекелүү бүлө болгун,
 Кызым, кызым, кызым.

САХНА АЖАРЫНА

Жумгалдын Ак-Мөөр жүрөгү,
 Таланттын соолбос мүрөгү.
 Ак куудай элес калтырган,
 Унутулгус жүрөк түнөгү.

Соң колдун салкын ак таңын,
 Керилип марал басканың.
 Көз жоосун алган акактай,
 Сунганы кызыл алмасын.

Эстеген сайын эзилип,
 Таң атып кайра кеч кирип.
 Сары оору болду канчалар,
 Өзүңө жетпей кечигип.

Сахна ажары аталган,
 Аялдан артык жасалган.
 Сыймыгы элең элдиндин,
 Кылымда бир жаралган.

Бейиштин багын аралап,
 Гүл терип жүрө бер саламат.

Аз жашап кылган эмгегин,
Алтындай бизге аманат.

ОШТО

Ош жергеме кара булут төгүлдү,
Коркунучка салып таттуу өмүрдү.
Айттырбаган тобокелчи тилсиз жоо,
Жай турмушту жалмачудай көрүндү.

Базар ичи Ак бураны бургандай,
Чуу-кыйкырык кулак-мурду тунгандай.
Элдин пейили кирдедиби, ой тобо,
Сел жүргөндө ылай-топон суулардай.

Элибизге бейпилдик тилейли,
Жарыкчылык наркын, баркын билейли.
Кыяматтын белгилери жакындап,
Калганын түшүнөлү, сезели.
Элибизге ыйман, ырыс тилейли!

ЧОҢ КЕМИНДЕ

Кеминдин чоң жайлоосунда жыргадык,
Кымыз ичип, кыйкырып биз ырдадык.
Каткырышып, кээде күлүп жайма-жай,
Көкүрөктөгү бугубузду чыгардык.

Досторубуз Тилек менен Толгонай,
Даамы сонун тамактарды жасаптыр.
Демейдеги дасторкону жайнатып,
Демдеп жатты ысык чайын кайнатып.

Куурдак, балык, ассортилер жыйнагы,
Көз кыйбастан ашказанды кыйнады.
Кең пейилдүү бири-бирине шай экен,
Кубандырып, жагып жатты сыйлары.

Тоо гүлдөрүн мөөкүм кана жыттадык,
Сүйүү толгон көздөр менен суктандык.
Эх, чиркин-ай, ошол жайлоо төрүнө,
Кайра кайтып барууга биз шыктандык.

АСМАН БИЗДЕН БАШТАЛАТ

Асман бизден башталат,
Ай ааламга жар салат.
Ак жоргосун алкынтып,
Аба жолу даңкталат.

Кайырма:

Аалам учагы,
Алыс учалы.
Аалам алкагында
Айга чыгалы.

Касиеттүү кыргыз учагы,
Кылымдарга чексиз учалы.
Кыймылынан жүрөк кубанып,
Дүйнө элинин үнүн угалы.

Кайырма:

Кыргыз учагы,
Кылым учалы.

Дүйнө элинин
Үнүн угалы.

Кыргызстан аба жолдору
Адамзат жашоосун оңдоду.
Байланышып дүйнө жүзүнө,
Жаратканым өзү колдоду.

Асман бизден башталат,
Ар күн бизде салтанат.
Алга сүрөп акылмандар,
Аалам сыры баш багат.
Атагыбыз таш жарат!

Маметова Зуурабү

Маметова Зуурабү Алимбековна, 16.08.1958-жылы туулган.
Кыргыз Республикасынын Журналисттер союзунун мүчөсү,
акын, жазуучу, котормочу, прозаик.

БАЛАПАНЫМ БАЛДАЙЫМ

Бөпөлөп бөлөйүн дайым мээримге,
Эргип кетем эркелеп турса небере.
Алдейлеп бөпөм, ырдайын бешик тербетип,
Садагам сага тең келбестир эч нерсе.

Кайырма:

Татына балам, балдайым,

Жадырап өскүн дайым.
Ак бешигиң тербетип,
Алдейлеп...
Агарса мейли саамайым,
Бакытым, кушум, таптайын,
Күлкүңдөн башка укпайын.

Бакчамдагы татынакай гүлүмсүң,
Байтеректей бийик өсөөр бүрүмсүң.
Жашоомдогу жазыла элек барактай,
Түгөнбөсүн бешик ырым, төгүлсүн.

Кайырма:

Татынакай балдайым,
Жайнап күлгүн ар дайым.
Ак бешигиң тербетип,
Алдей айтып ырдайын.
Балапаным, айдайым,
Бакытым, балам, балдайым.

Бөпөмсүң сен татынакай нурданган,
Шаң-күлкүңө, кылыгыңа кубанам.
Аалам жарык балапаным бар үчүн,
Татынамсың баары-баары суктанган.

Кайырма:

Балапаным, балдайым,
Ананайым, айдайым.
Бешигиңди тербетип,
Алдей айтып ырдайын.
Кичинекей наристем,
Аман бол жаным ар дайым.

АПАМ КИРЕТ ДАЙЫМ ТҮШҮМӨ

Садагам деп мага үйрүлгөн,
Апажаным чыкпайт түшүмдөн.
Көзүмдү ачпай жата турайын,
Ажеп эмес уксам күлкүңдөн.

Мамык колу сылайт бетимден,
Табы калды чыкпай эсимден.
Ойгонгондо таппай өксүдүм,
Күттүм күндү кайра кеч кирген.

Кагылайын апам, берекем,
Өмүрүңүз кыска кем бекен?..
Энелерди алып какшаткан
Ажалдын да обу жок экен.

Бүгүн майрам, бүгүн салтанат,
Дасторкондо даамдар тамшантат.
Апам эгер тирүү болгондо,
Бийлейт элем, турам армандап.

Энелердин бүгүн майрамы,
Апалуулар бүгүн сайраны.
Апа, кирчи бүгүн түшүмө,
Жыттап-жыттап басам арманды.

БАР БОЛСУН ДОСТОР

Ураганың кайра курап тургузган,
Жакшы сөздөр агып турган ууртунан.
Душманыңа колтук ачпай коргогон —
Дос болууга татыктуулар ушундай.

Аласалган тагдыр ташын оодарып,
Жүргөн кезди билем, билем тушалып.
Бул жашообуз беш күнчөлүк турбайбы,
Көз өткөнчө сыйлашалы нурданып.

Болумуштар болуп келген өзгөрбөйт,
Өтүмүштөр айтылат эч көөнөрбөйт.
Тарамыштай түйүлгөн сырды чечүүгө
Чыныгы достор бул заманда көрүнбөйт.

Уламыштар, дастандар бар тарыхта,
Элди коргоп, бирге болгон согушта.
Досу үчүн окко тоскон көөдөнүн —
«Алга!» деген миң-миңдеген жарышта.

Досу үчүн коркпой түшкөн сайышка,
Акыйкатка жарап келген намыска.
Жолдоштуктун асабасын көтөргөн —
Бар болгула, асыл достор, жарыкта!

МУХТАР ШАХАНОВГО

Тарыхтын ачсак барагын,
Окуйбуз казак жаранын.
Улутум деп зар какшап,
Талашкан Казак таламын.

Аламан болуп замана,
Азапта эли калганда,
Эне тилим сактайм деп,
Коркпостон түшкөн арага.

Кайратын кайрап болотко,
Шерт берип өзү коркпоско,
Урпакка таза калсын деп,
«Тил» үчүн жүргөн тозокто.

Бет келген жерден кайтпаган,
Тоодой күч, акыл сарптаган.
Жумурай журттун өз тилин
Улуу экенин даңктаган.

Көк тууну бийик көтөргөн,
Кыргызды бирге жөлөгөн.
Чыңгыз дос менен биригип,
«Эне тилди» ак бешикке бөлөгөн.

Казагым кыргыз элиме,
Кайраттан кайтпай зоо болду.
Ааламга атын таанытып,
Эки элим кемер бел болду.

СССР заңдуу кезинде,
Бүркүттөй күчтүү сезимде,
Эгемен Казак тили деп,
Мыйзамды алган элине.

Кыйырдын улуу залкары,
Мухтар деп аты даңкталды.
Эмгегин сүйүп окушат
Урпагың, улуу залкарым.

Чокусу Ала-Тообуздун,
Кут дөөлөт болот жеринин.
Шаханов Мухтар агабыз —
Сыймыгы Казак элинин.

Жашында тартса азапты,
Терип жейт азыр жемишин.
Кыргыз, Казак боорлордун
Даңктаган кези жеңишин.

КЕЛЧИ ЖАЗЫМ ТОПУКТУУ

Термелип катуу шамалга,
Электир зымы зыңылдайт
Мажүрүм талдын шактары
Сеңселип муңдуу ыр ырдайт

Жүрөктүн үшүн кетирген,
Шамал да улуйт эсирген.
Паранда калбай кымгуутта,
Шашмалап качып бекинген.

Чагылган атып салды чуу,
Дарактар онтоп гүрү-гүү.
Терезе тушун черткилеп,
Жамгыр да ойнойт көңүлдүү.

Баш көргөн менен көз көрбөй,
Төктү го жамгыр көнөктөй.
Долудай шамал тынчыды,
Жаай бер деп жаанга көнгөндөй.

Табигат сыры сыйкырдуу,
Кыялы кызык миң кырдуу.
Өзгөрсө түрдүү ыкмада,
Билгенге дале кызыктуу.

Булкунуп мойнуң толгобой,
Келсеңчи жазым топуктуу.

КЕТЕЛИ БИРГЕ

...Кол кармашып кетели,
Дүйнө кезип.
Жаратканым сүйүүбүздү
Турсун сезип.
Асмандагы кош жылдыздай
Бирге жанып,
Кош жүрөктү сумсайтпа,
Өтүнөмүн.
Кел, жароокер, кел бери,
Мээрим берип.

Ай жүзүңө чагылышсын
Айдын нуру.
Бололу биз дербиштей —
Сүйүү кулу...
Кимдин кандай ою бар —
Кызык эмес,
Дүкүлдөгөн жүрөктөргө
Кулак төшө.
Ишенбесең өзүң да
Тыңшап көрчү —
Дүк-дүк деп тынчымды
Алып койду.

Жүр кетели ээрчишип
Алыстарга.
А болбосо, тапчы өзүң
Нээ бир арга.
Сапырылган санаалар
Тынчысын деп,
Кетелиби ээрчинишип —
Махабат сапарына.

Барбы деги дүкүлдөгөн
Жүрөктөргө
Табылуучу дарыгер —
Же бир арга?

1975-жыл, август айы. Эски дептерден

БҮГҮНКҮДӨН ЭРТЕҢИБИЗ КАНДАЙ ТАТТУУ

...Ташыркап тагдырдын таш жолунда,
Мөгдүрөп жарты жолдо калбагыла...
Тик карап азапка, кыйын күнгө,
Өмүр жолун ардактап жандагыла.

...Ансыз деле бул күндөр артка кайтпайт,
Жашооңорго бар күчтү сарптагыла.
Тамшантып гүл өмүрдү сарамжалдуу,
Жаркылдап күндөй нурдуу жайнагыла.

...Ата-эне, бир тууган, дос-жарларды
Кадырлап тирүүлүктө сыйлагыла.
Адам эмес кичинекей чиркейге да
Жок азапты, жок жерден салбагыла.

...Ар күнү таң эртең тирүүмүн деп,
Салам айтып жакшы сөздөр көп айткыла.
Көңүл деген гүл болот асыл жандар,
Байкоосуздан ойлобой сүйлөп коюп,
Жакындарды капа кылып албагыла.

Андан көрө, бир боор элим, кагылайын,
Жакшы сөздү колдон келсе эч аябай —
Баарысына, баарына арнагыла,
Жалаң гана жакшы сөз арнагыла.

БҮГІННЕН ЕРТЕҢІМІЗ ҚАНДАЙ ТӘТТІ

Тасырқап тағдырдың тас жолында,
 Аянып жарты жолда қалмаңыздар...
 Тік қарап азабы мол, қиын жолда.
 Өмір жолын аялап, жанғайсыздар !!!
 ... Онсыз да бұл күндерің артқа қайтпас,
 Жаңаруға бар күшті салыңыздар.
 Тамсанып гүл- өмірдің қызғалдағын,
 Жарқырап күндей нұрлы жайнаңыздар!
 ... Ата-ана, туған-туыс, дос-жарларды,
 Қадірлеп тірі кезде сиалаңыздар,
 Адам түгіл кішкентай шіркейге де,
 Жоқ азапты жоқ жерден салмаңыздар!
 ... Әр күні таңертеңнен тірімін деп,
 Сәлем айтып, жақсы сөз жолдаңыздар,
 Гүлдей нәзік болатын көңілге де,
 Байқаусыздан ойланбай сөйлеп қалып,
 Жақындарды қапа қып алмаңыздар.
 Онан көрі бір бауыр елім үшін,
 Аянбай-ақ жолдайтын жақсы сөзді,
 Әлеуметке бет бұрып арнаңыздар!!!...
 Асыл сөздің жақсысын арнаңыздар !!!

Қазақ тіліне аударған МҰХТАР ҚҰДАБАЕВ

БААРЫСЫ — БААРЫСЫ МЕН

Турмуш жолун...
 Өздөштүрдүм деген да мен,
 Ой толгоомду туура жолго салғанда мен.

Тээ качанкы окулбаган эски каттай,
 Сырым катып, көөдөнүмө каткан да мен.

Балалықты...
 Баалабай өткөргөн мен.
 Таскак салган мезгилге өксүгөн мен.
 Турмуш жүгүн көтөрүнүп моюнума,
 Дербиш сымал жашоого сүңгүгөн мен.

Барактап...
 Өмүрдүн ак барактарын,
 Коргоп калбай өткөргөн — ошол да мен.
 Кымбат болгон ден соолукту аябастан,
 Орулуу кылып койгон — ошол да мен.

Шамал болуп... сапырылган ой санаага,
 Көөдөнүмдү жүдөтүп жүргөн да мен.
 Кайра дагы өмүргө келбеймин деп,
 Бушайман, бул жашоодо жүргөн да мен.

МЕН УШУНДАЙ

Бул турмушта далай жолу жаңылгам,
 Туңгуюктун тар жолуна кабылгам.
 Кысталыштан чыгып кетээр жол издеп,
 Карайлагам, Жаратканга жалынгам.

Санаа баскан жоготуудан кайгыргам,
 Кайышыптыр кайгыруудан кабыргам.
 Жабыркагам, кусалыкта күн өтүп,
 Сабыры жок суз тагдырга да таарынгам.

Туңгуюкта калсам — үмүт өчпөгөн,
Такшалсын деп, турмуш далай өкчөгөн.
Өткөн күнгө шүгүр кыла баштадым,
Күндөрүмө тирүүлүктө өткөргөн.

Толгонупмун, ийилипмин — сынбапмын,
Жаралантып жүрөгүмдү кыйнапмын.
Санааларды санааркаткан токтотпой,
Сабыр кылбай, сабылуудан сыздапмын.

Сүйүү келди... сезимдерге кайрылып,
Жүргөн экем өткөн күнгө кайгырып.
Бакыт экен аман-эсен жүргөнүң,
Жашаганың көңүлүңдү жай кылып.

Сүйүү келди, көңүлүмдү жай кылып.

СҮЙ, ДОСУМ — СҮЙҮҮГӨ, СҮЙҮЛҮҮГӨ АКЫҢ БАР!

Сүйүү — бул романтика...
Эч бир жан түшүнбөгөн,
Түшүнүүгө мүмкүндүк жок,
Жан дүйнө күкүмдөлгөн.

Жуурулуп көз жаштын деңизинде,
Жүргөнчө, дос, сүйгүлө.
Сүйүү үчүн жараткан
Адамзатты!
Жүрөк берген,
Мээрим кошуп.

Эмне иши бар элдердин,
Сүйө албаса?
Сүйүү эмне,
Түшүнүп, биле албаса?

Сүйгөнүң, сүйүлгөнүң,
Кубанып сүйүнгөнүң,
Кубаттап жүрө албаса —

Андай жанды тыңдаба,
Өзүңдү эч кыйнаба!
Сүй! Сүйүүгө, сүйүлүүгө
Акың бар!

Жарыктык,
Дүкүлдөп согуп турган
Жүрөктү капа кылба.
Жакшы жансың —
Ушундай бол!
Өзүңдөн өзүң качпа,
Алыстаба!

Алыска, алыскарга
Карачы, көз тийбесин!
Эх, досум, карай бергин.
Айтышсын, айта берсин —
Эстүү жансың!

Суранам, сүйө бил!
«Сүй» дегин, «сүйгүлө» де!
Өмүр шамы жарык жансын!
Баары — баары өз колуңда:
Жашоо, өмүр, сүйүү, жүрөк...

Татыктуу жашап өт, дос!
Эч ким сага
Өмүрдү кошуп берип,
Кошо жашап жүрө албайт.
Сен сүйгөндөй сүйө албайт!

Өзүң үчүн жаша, досум!
Жамандарды айта бер де...
Бул күндөр беш күнчөлүк —
Өтөт, кетет.
Күтпөйт.
Күтөбү же?..

Жаркылдап жаз гүлүндөй,
Жашоого укугуң бар.
Сүйүүгө ченем болбойт.

Жүрөккө кулак салгын.
Сүй, досум! Сүйүүнүн кадырын бил!
Өчпөгүн жарык жангын.
Сүйүүнүн байрагын желбиретип,
Тээ бийикке,
Бийикке ил!

САНЖЫРА САЛТТЫ САКТАЙЛЫ

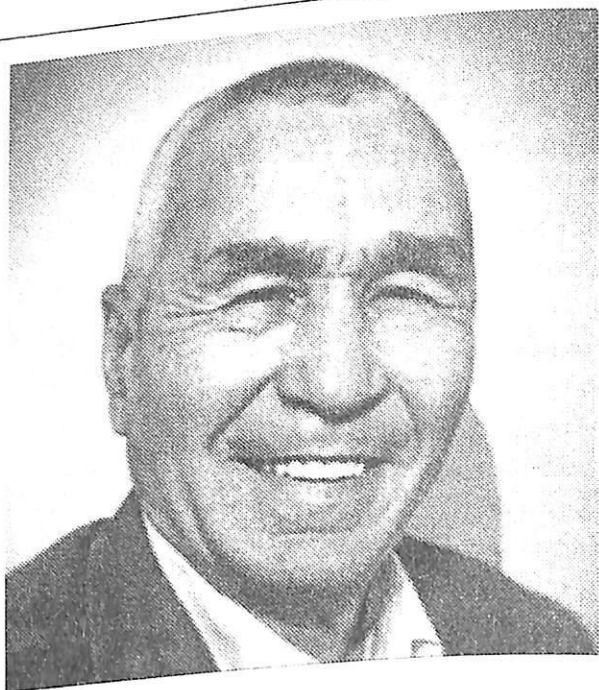
Салтты сактап калуу керек деп айтып,
Канча жакшы ой максатка сөз артып...
Келе жатат кыргыздын уул-кыздары,
Түп нусканы өчүрбөйлү деп шашып.

Умтулса элим улуулукка, бийикке,
Көөдөндөрдөн ыйыктык өчпөйт киришсе.
Улуу кыргыз салтын колдоп сүрөлү,
Унут кылбай жетсек экен жеңишке.

Аталардын санжырасын унутпай,
Энелердин нарк-нускасын курутпай.
Кыргыз салтын, нарк-насилин сактасак,
Урпактарды салты жоктой кууратпай.

Мезгилдердин мерчеминде кетсе деп,
Унут болбой, муундарга жетсин кеп.
Чоң аталар, аксакалдар кол жайып,
Жараткандан жардам сурайт муңайып

Көөдөндөгү асылдыкты аярлап,
Улуу элим тилектерге жетели.
Нукуралык, жүрөктөргө нур берсин,
Өмүрү узун, Чынардай өсө берели.

Тойлыбай Қуаныш

Тойлыбай Қуаныш, Қазақстан республикасының азаматы. Түркістан облысының тұрғыны. Орталық Азия Жазушылар одағының мүшесі. Түркі Әлемі Жазушылар одағының мүшесі. Әлем Халықтары Жазушылар одағының мүшесі. Қырғызстан АЛАҚА Жазушылар одағының мүшесі. Көкбөрі Халықаралық Жазушылар одағының мүшесі. Көптеген жинақ кітаптарға өлеңдері енген.

ТӘЛІМДІ ҒЫП

Шіркін-ай жазсам өлең,
Сырлы ғып төгілдіріп,
Оқитын жұрт сүйсініп,
Мәні мол өмірлі ғып.

Қолдаса Музам шіркін,
Орасан шабыт беріп,
Жүрер ем еңсе тіктеп,
Жадырап өңім кіріп.

Күн сайын туып жатса,
Құлын жыр қаламымнан,
Тақырып туып жатса,
Әр алуан сала тыңнан.
Оқырман мадақтаса,
Мен жазған өлеңдерді,
Қуаныш жасы тамып,
Тұрар ед жанарымнан.

Уа Тәңір дарын берші,
Талапты құлыңа шын,
Сен берген сарын енші,
Мен үшін құбыла тың.
Жазайын жалын өлең,
Оқитын ел сүйсініп,
Тең келер Аспантаудың,
Ұшар бас құзына шың.
Жазайын лағыл жырлар,
Сәнді де көңілді ғып,
Әр жолда ақыл, сыр бар,
Таусылмас өмірлі ғып.
Мән алсын оқырманым,
Әр жолдан, шумағымнан,
Ғұмырға бағыт сыйлар,
Жазылған тәлімді ғып...

КІДІРСЕҢ ЕТ ТІ

Кідірмей аққан уақытқа шіркін не дейін,
Аялдашы деп алдын мен қалай бөгейін?
Болмысы ерек кімге аз, кімге көп болып,
Тұр жүйрік уақыт асырып әбден мерейін.

Кідірсең уақыт, шіркін-ай мезет ұзартып,
Жүрер ек сонда өмірге шексіз құмартып.
Пендеміз жүрген өмірді сәттік тым аз деп,
Азайып шүкір, көбейіп күпір күнә артып.

Атқызсақ таңды ізгі үміт, ұлы арманмен,
Жараса жүріп өткінші мынау жалғанмен.
Уақытты жүйрік пайдаға дұрыс жаратып,
Келешек күнге қарар ек ізгі талғаммен.

Пендені шіркін сәтке де болса жәй алдап,
Уа жүйрік уақыт кідірсең қайтед аялдап?
Емессің ондай, жылжумен ағып жандыға,
Тағдырын алуан қоясың алдан даярлап...

ӨЗІҢДІ СҮЙЕМ ӨМІР

Сан сынаққа сала бер, қина мейлі,
Қызығыңды көп маған қима мейлі.
Сонда да мен өзінді сүйем өмір,
Берсең да көп ауырды сиға мейлі.

Бассын зілің, батыр ақ күйеңе кір,
Құлап бара жатсам да сүйеме құр.

Жалғыз ақ рет берілген Тәңір сиы,
Өзінді жан, тәніммен сүйем өмір.

Сан қиындық болса да маңайымда,
Көмес нұры болсын Күн арайында.
Сонда - дағы мен сені сүйем өмір,
Болса да мұң тағдырым, талайымда.

Құтсыздықпен қой мейлі түңілдіріп,
Салмағыңмен бас мейлі бүгілдіріп.
Бәрібір де мен сені сүйем өмір,
Жұқсызыңмен қойсаң да бүлдіріп.

Құбылғандай кей кезде күзгі көңіл,
Қинасын ақ сан қиын бізді небір.
Келдім екен бір ақ рет өзіңе мен,
Сүйем шексіз, деп сені «ізгі өмір».

ҚАЗАҚ ДАЛАСЫ

Алтай менен Атыраудың арасы,
Жер бедері бір бірі мен жарасып.
Жатқан шіркін кеңнен әбден көсіліп,
Неткен көркем қазағымның даласы.

Тау да мұнда, бау да мұнда, өр мұнда,
Сарқыраған сан өзен, сан көл мұнда.
Алуан алуан аң мен құстың мекені,
Ну орман мен құмы таза шөл мұнда.
Кең төсіне кие қонған гүл мекен,
Тілекшің боп сенде жүріп күн кешем.
Қасиетің ұрсын мені, мен сенің,

Жазираңды қастерлеуді білмесем.

Сенде өскен сан шөптерге сүйсінем,
Рақат табам мол жұпарлы ісінен.
Гүл мекенім саған деген мендегі,
Жүрегімнің іңкәрлігін түйсінем.

Шағылыңа аунап алсам жай табам,
Бұл күйімді сенсің жерім байқаған.
Ғашықпын деп сендегі әр жынысқа,
Жүрегіммен сендіріп те айта алам.

Сүйем сені гүл жазирам, кең өлкем,
Құдайдың нақ ұжмағына тең өлкем.
Абаттанған кең төсінде күн кешкей,
Дамуменен қанат жайып ел өркен.

Сүйінемін қарап алуан қалпыңа,
Сала алмаймын еш күйінді талқыға.
Уа Жаратқан ризамын мен өзіңе,
Байтағыңды сыйға берген халқыма...

ӨМІР ОСЫНДАЙ

Жүретіндер көп жолынан жүрген адасып,
Әлдекімдермен салғыласумен қажасып.
Қайдағы көмес сағымға еріп кеткен бар,
Кейбіреулердің тұрғанда керім бағы асып.

Жолынан тайқу түк те емес екен адамға,
Ойлана түспей барғанда бұрыс қадамға.
Оңай ақ екен саналы күйде алжасып,

Айнала салу құлқыны әбден жаманға.

Жүрген көп бекер тірліктен әрбір кешігіп,
Көшкен бар жөнге қателіктерін кеш ұғып.
Келеңсіз жайтқа ұрынтты деумен кіжініп,
Жүргендер де мол әлдекімдерге өшігіп.

Осындай өмір, құралған ақ пен қарадан,
Біреуге дұрыс, біреуге бұрыс қараған.
Өкпектің қысқа құбылып ылғи тұратын,
Жазғанын көріп өтуде қайран бәр адам...

АРМАНДЫ БОЛ

Батады шын жаныма қарғам мұңың,
Замананың көтермей салған сынын.
Қадірін біл одан да сәт ғұмырдың,
Болғын - дағы біреуі армандының.
Әрқашан да жүрекпен қалап жүргін,
Еліңнің шын бақытты болғандығын.

Жастарға еш мұңайған жараспайды,
Жадыға алып қайдағы оғаш жайды.
Құштар жандар өмірге ешқашан да,
Жүрген күнде жолынан адаспайды.
Қона қалса бойына батыл болмыс,
Өн бойынан жаманды аластайды.

Сондықтан да бола біл әр мінезді,
Болғын және сөйлемес ерсі сөзді.
Болашақтан үміт күт шыдап бағып,
Өмірден көп көрсең де кемді кезді.

Білгейсің сен қарағым өкпекте бұл,
Жүретінін жақтырмай елдің езді...

КӨҢІЛ ШІРКІН САЛҚЫН БОП

Бара жатыр көңіл шіркін егде тартып салқын боп,
Бүгінгі күн сонау жастық, кездегідей қалпым жоқ.
Айырмасы жер мен көктей, өтпелінің жүйрік тым,
Көріп және біліп жүрмін шынымен де парқын көп.

Ұлғайғасын жастағыдай арқа-жарқа шаттық жоқ,
Есесіне жан құнды боп, басты қорғар сақтық көп.
Адамзатқа ең қымбат кез бейқамдықта өткерген,
Сонау артта қалып қойған, екен керім жастық тек.

Жас келген соң арман шіркін, кететіндей алыстап,
Қайран адам жүреді екен кей тірліктен қалыс қап.
Мейлі - дағы амал қанша, Жаратқанның алдында,
Күні жеткен кетер жасқа, бұл жалғанды табыстап.

ШІРКІН СОЛ КЕЗ

Шіркін сол кез біз үшін көктем еді,
Әрбір шағы мол мейір төккен еді.
Бойымызды билеген түрі бөлек,
Сезімдер де біздегі өктем еді.

Сырымен де ол кез тым тәтті еді,
Шынымен де әр күні сәтті еді.
Адамдардың аузынан ол кездегі,
Тұратын ды төгіліп пәк тілегі.

Жас едік біз ол кезде жөні бөлек,
Әр болмысы дейтіндей керім ерек.
Сен дегенде кеудемде бұлқынатын,
Өр қалыпта соғумен сері жүрек.

Қарайтынсың сен маған ізгілікпен,
Жүрген шақта өзіңе үздігіп мен.
Ұнайтынсың жаныма көркің керім,
Періштелік кейіпте қыз қылықпен.

Оралғым кеп тұрамын сол бір кезге,
Болған ғажап қалпымен өмір өзге.
Сол шақтағы ғұрпына қарағанда,
Бұл күнгінің көрінер кемі көзге.

Шіркін деймін сол кезді сағынумен,
Еске алып шат шағын қамығумен.
Енді бірақ қайтпаймын ол дәуірге,
Құдайға сан жүрсем де жалынумен.

Қайран ол кез біздерге көктем еді,
Көңілімізді көркейтіп өткен еді.
Қонақтаумен шаттығы маңымызға,
Керімсалы жылы боп өпкен еді.

БАРАДЫ ӨТІП КҮРЕҢ КҮЗ

Күреңсіп, барады өтіп қараша ай,
Құлық жоқ жүріп мәнін тамашалай.
Өйткені өңі солған тал - дарақтың,
Өкпесі қалың мынау қарашаға-ай.

Маңайды алып жатыр жапырақтар,
Қөркінен көзін жазған атыраптар.
Бұл халге налынғандай күй кешеді,
Кешегі жаз құлпырған жасырақ тал.

Құстардың қалған дерсің үні семіп,
Күндіздің жылысын күз түні жеңіп.
Жандының кейбіріне болып жатыр,
Бұл күздің жылысы кем құны кеміп.

Қияннан буаз бұлттар төніп келіп,
Жаңбырын өтер жерге төгіп - төгіп.
Бұтақты зар илетіп шайқайды кеп,
Жын қуған қияңқы жел желіп келіп.

Түн сызы сүңгісімен түйрейді екен,
Тәніңді жылы жаққа сүйрейді екен.
Көркінен ада болып өңнен безген,
Күз кейпін мейірлене сүймейді екем.

КИЕЛІ ТІЛІМ МЕНІҢ

Ғұмырда ең киелім - тілім менің,
Жеткен шығар ендігі сүрінгенің.
Тұғырыңа қонсаң сен қуаттанып,
Түзелер ед қаншалық бүлінгенің.

Ең ғажабым ардағым тілім менің,
Сенсіз өтпес тіптен де күнім менің.
Сен тұрғанда бойыма рух таратып,
Жеңілденер зілі мол жүгім менің.

Қасиетті қымбаттым тілім менің,
Тілеуіңді тілеймін күнімде мың.
Өзіңменмен сөйлесем болмас тіпті,
Көмейімнен шығатын үнімде мін.

Ұлықсың сен киелі тілім менің,
Өзіңменен көрікті жүзім менің,
Білемін мен бабалар сеніменен,
Тілек айтып Құдайға жүгінгенін.

Жаса мәңгі ұлығым тілім менің,
Бағызыдан болмаған түбіңде мін.
Сені мансұқ қылуы кей наданның,
Өтіп жатқан кеше мен бүгінге мін.

Ол мінің де түзелер тілім менің,
Қолдап тұрса әруақтар түбім менің.
Сен тұрғанда киеңмен қуат бәріп,
Менің жаңа ғұмырға ілінгенім...

ЖЕТСЕ ДЕЙМІН ТАБЫСҚА

Жатқаныңда өтіп бастан келте күн,
Бой түзеумен өссе деп жас өркенім.
Серік қылып жүрген жанмын үмітті,
Ізгілікпен қарсы алсын деп ертеңім.

Келешек күн ақталсын деп үмітім,
Сүрем өмір армандаумен күні түн.
Жастарыма отаншыл бол деп ылғи,
Жұқса деймін айтып жүрген үгітім.

Қадірлесе деумен байтақ даламды,
Білімді боп шарласа деп ғаламды.
Үміт артып отырамын жастарға,
Алсын деумен ізгі хәлмен бағамды.

Сүйсе елді, сүйсе жерді мынау кең,
Жаны - заты шын көңліне ұнаумен.
Жүрсе деймін әрбір жасым отандық,
Махаббаттың ығына көп құлаумен.

Келешекте жастар ұшса ғарышқа,
Барса самғап қиян шексіз алысқа.
Арман кешіп отырамын үмітпен.
Жетсе деумен іліммен мол табысқа.

МЫҚТЫСЫҢ

Сен мықтысың қазағым бағызыдан,
Қуат алған көкжалдың нағызынан.
Ұрпағысың нар кеуде бабалардың,
Ат кетпеген белдеу мен қазығынан.

Сен күштісің, қаның пәк тамырыңда,
Құлықтың түк заты жоқ қалыбыңда.
Ақ жүрексің кең пейіл, рухың өктем,
Маңайыңа қонымды жағымың да.

Кем емессің ешкімнен саналыда,
Алғырсың шын санарлық бағалыға.
Түсер деймін назары жылысы мол,
Жаратқанның сендей пәк адалына.

Сен беріксің емендей шайқалмайтын,
Сан сырларың өзгеге байқалмайтын.
Жансың мықты ұрпақтың бағы үшін,
Келешектен керемет жай талғайтын.

Сұлусың сен келіскен, тұлғаң керім,
Келбетіңе мол көптен бұрған көңіл.
Айғақтайды сендегі мәрт қалыпты,
Батылдығың бойыңда тұрған кәміл.

Жаса қазақ мәңгіге мықты болып,
Көркемдіктің кейібін ұқтыр озық.
Алға қадам баса бер еркін хәлде,
Сен көретін әр күнің құтты болып...

ЕЛЕНІП ЖҮРЕЙІН

Қадірлі болып маңыма әркез, жақсы боп өмір сүрейін,
Қалам деп саяқ өкпекте мына, болмасын деймін үрейім.
Мән бере жүрсін жүретін ортам, назарын салып үнемі,
Сондықтан Құдай жарылқа дәйім, еленіп көпке жүрейін.

Мәнді боп сөзім дос-жарларыма болайын деймін қадірлі,
Қысқада мына көрмегей тіпті, жандыдан жаным зәбірді.
Керім жандарға толып маңайым, жүрейін жақсы ортада,
Мойындай жүріп құдырет иесі, жаратқан ұлық Тәңірді.

Өзі тым қысқа өмірде өкпек, елеусіз жан боп қалмайын,
Қоғамға керек жан бола жүріп, жолымды әрмен жалғайын.
Ойыма алған талабым оң боп, жоспарым асып жүзеге,
Басқан қадамым ізгілік хәлде, болсыншы дұрыс әрдайым.

Қадірлі бауыр сен де елеулі бол, назардан қалма тысқары,
Мына ғажайып жарық әлемнің, бол - дағы бірі құштары.
Маңайың толы ағайын болсын, ардақтап ылғи жүретін,
Жағымды жағы молынан болып, қадірле ғұмыр қысқаны.

СӨЙТЕСІҢ - ДАҒЫ...

Ғұмыр - ай кейде еркелетесің,
Көңлімді көкке ерте кетесің.
Әредік айнып, сиыңды тиып,
Налытып әбден өкпелетесің.
Тұрасың сәулең шуаққа бөлеп,
Жанымды берік қуатқа кенеп.
Сөйтесің - дағы басынасың кеп,
Мені тым болбыр жуасқа теңеп.
Неге бұлайсың ғұмырым менің,
Жетпейді бұған ұғымым кәміл.
Әлде кемшін бе жарық әлемге,
Бойыма біткен жұғымым менің?

АТА БОЛҒЫМ КЕЛЕДІ

Ата болғым келеді есті келген,
Қалған сөзді пір тұтқан ескілерден.
Даулы жерде орынды сөзін айтып,
Ақылымен дария көпті көрген.

Ата болғым келеді мейірлі тым,
Кең жапандай иесі пейлдің шын.
Аңсауменен жүретін Тәңіріден,
Жақсылығын ұрпағы кейінгінің.

Ата болғым келеді көпке үлгі,
Мейірі мол жинаған бетке нұрды.
Өбектеумен жүретін мақтан етіп,
Елге тұрқы ұнаған өскен ұлды.

Ата болғым келеді көпке жаққан,
Ерсіліктен бұрылып жөнге баққан.
Кісі болғым келмейді қазымырлау,
Сөз қуалап кіржиіп төрде жатқан.

Ата болғым келеді қадірменді,
Сөз сөйлейтін орнымен небір мәнді.
Жаратқаннан үнемі тілеп жүрген,
Жас ұрпаққа болатын өмір сәнді.

Ата болғым келеді қабағы ашық,
Қадірменді хәлімен бағасы асық.
Жақын жекжат, ағайын тірлігіне,
Ақылшы боп жүретін араласып.

Ата болғым келеді тәубесі бар,
Елдің қамы ойлантар әуресі бар.
Әрқашан да мейірін шашып тұрар,
Қабағында нұры мол сәулесі бар.

Ата болғым келеді дана абыз,
Көп ішінде ерекше дара нағыз.
Болашақтың ұрпағы есіне алып,
Деп жүретін, «керемет адам аңыз».

Байгожаев Альмагамбет Спанұлы

БАЙГОЖАЕВ АЛЬМАГАМБЕТ СПАНҰЛЫ 1963 жылы 13 қаңтар айында Жамбыл облысы, Тұрар Рысқұлов ауданы Бәйтелі ауылында дүниеге келдім. 1970 жылы Бәйтелі бастауыш мектебінде білім алып, 1974-1980 жылдар аралығында Рахым Сәбденов ауылындағы Ақбұлақ орта мектебінде оқып он жылдық аттестат алдым. 1980-1985 жылдар аралығында Жамбыл Зооветеринариялық техникумында оқып Зоотехник мамандығын алдым. Арада 1981-1983 жылдары Кеңес үкіметі әскері қатарында Москва облысы Удельная станциясында связист болып әскерлік міндетімді өтедім. 1985-1987 жылдар аралығында Солтүстік Қазақстан облысы Жаңажол ауылында Зоотехник қызметін атқардым. 1987-1993 жылға дейін өз туған ауылым Бәйтелі ауылында плем учетчик болып жұмыс істедім. 1993-2010 жылға дейін жекеше малдәрігері болып жұмыс істедім. 2010 жылдан бастап «Ақбұлақ ауылдық ок-

ругі әкімінің аппараты» КММ бас маманы болып қызмет етіп келемін. Жастайымнан әдеби кітаптарды қызыға оқып, ақындардың өлең жырларын жатқа оқып өстім.

ҚАЗАҚ ҚЫЗЫ.

Өзіңді мен ерекше жақсы көрем,
Сол себепті арнаймын күнде өлең.
Жүрегімді қуантқан асыл бейнең,
Тасқындатып ойыма шабыт берген.
Көңіліме әрқашан нұр құятын,
Кішіпейіл бойдағы әз сыйпатың.
Періштедей сұлусың жаны таза,
Жанға жайлы ерекше ілтипатың.

Ылайықсың атаққа қазақ қызы,
Жарқыраған көгімде шоқ жұлдызы.
Сен бар жерде қуанып көңілім шат,
Сезілмейді ешқашан өмір сызы.

Қолым жетпес көктегі күн мен айсың,
Күлім қағып ерекше жымыңдайсың.
Өмір берген анаңа шексіз алғыс,
Адам емес періште қызыңдайсың.

Мейірімнен жаралған тұла бойың,
Шексіз таза, мөп мөлдір ақыл ойың.
Кезіктірген АЛЛАҒА мың бір шүкір,
Сендей жанды өзіме менің ойым.

ЕЛІМЕ ТІЛЕК!

Елімнің ұланғайыр кең өлкесі,
Қазаққа АЛЛА берген берекесі.
Бабадан мирас болып қалған өзі,
Ғасырдан көтеріліп дәрежесі.

Қуанып мақтанайын мен жеріме,
Көсілген тау мен тасы, құм беліме.
Ақынға шабыт сыйлап табиғаты,
Қызартып жан кіргізер іреңіме.
Шығысы, батысымен оңтүстігі,
Орталық, түскейімен солтүстігі.
Алатау, Тяньшанмен Алтай тауы,
Қаратау, Хан тәңірі жетістігі.

Кең байтақ туған жерде еңбек етіп,
Ауылмен қалаларды тез көркейтіп.
Еңбекқор ұл-қыздарым терін төгіп,
Көшімен замананың жүр ілесіп.

Сол көштің дүрмегінен менде қалмай,
Жеріме тер төгемін шаршап талмай.
Мен үшін үлкен бақыт қарап тұрсам,
Отаным дамып кетсе, алға самғай!

Ынтымақ ауыз бірлік елде болса,
Көңілі халықымның асып толса.
Көтеріп бар Алаштың мәртебесін,
Басына Қазағымның бақыт қонса.

Риза боп қариялар ақыл берсе,
Рахатын ұрпақтар мен елім көрсе.
Бірігіп үш жүзімнің барша жұрты,
Айқасып қол ұстасып өмір сүрсе.

Шаттанып бала-шаға зыр жүгірсе,
Мейірім шапағаты елге кірсе.
Достықтың желбіреген асыл туын,
Қызығын қазақ елі мәңгі көрсе!!!

ЕСКЕ АЛЫП

Еске алып Мұқағали ақынды,
Елде бүгін жырдан шашу шашылды.
Ақын жанын өлеңімен тербетіп,
Бағалауда әділетті асылды.

Әр ауылда оқып ақын өлеңін,
Шын қуанып ойға түйіп керегін.
Бала бақша, мектептер де жарыса,
Көрсетуде қолдан келген өнерін.

Ұлы ақын өткенімен өмірден,
Жыры қалды шыққан таза пейілден.
Шумақтарын әрбір адам жаттап ап,
Риза болып айтып жатыр көңілден.

Туған күні сол таланттың дәл бүгін,
Ашқан күні жарық сәуле түндігін.
Қырық бес жыл өмір сүріп жалғанда,
Аманаттап кетті жырдың белдігін.

ҚЫСТЫҢ АЙЫ

Биылғы қыс, ерекше болды бөлек,
Бүрсең қағып иіліп тұр ғой терек.
Сықырлайды ақша қар аяқ асты,
Жүрген жанды ерекше күйге бөлеп.

Бүгін өзі қаңтардың соңғы күні,
Қыс қақайып, тоңуда елдің жүзі.
Бала-шаға мәз мейрам елемеуде,
Әппақ қармен атқылап бірін-бірі.

Ақпан айы басталар таң атқанда,
Тынышталып ұйықтап ел жатқанда.
Қарлы қыстың сықырлап соңғы айы,
Тоңдырады жұрттарды мұз қатқанда.

Ұлу жылы келтіріп берекесін,
Ақ қарменен тазартсын ел өкпесін.
Еріген қар молайып жерге сіңіп,
Егіндер мен көк майса шөп көктесін.

Сөйтіп жүріп бұл қыста өте шығар,
Келе жатқан көктемге ел ынтызар.
Бүрсеңдеген жандардың, реңі кіріп,
Қарны тойып қонданған мал тыншығар.

ДЕННІҢ САУЛЫҒЫ

Тұрсын десең бұлшық ет өндірі ойнап,
Жүрсін десең өмірім гүлдей жайнап.
Көтерем деп ойласаң көңіл күйді,
Шынықтыру денеңді керек жайлап.

Жүгір тұрып, күтіп тұр таза ауа,
Қимылдасаң көбірек жанға дауа.
Тез асылып турникке шыр айналсаң,
Тұла бойың созылар, байқап қара.

Бұлшық етке әл бітіп күшің толар,
Шыныққандар әркезде мықты болар.
Дүниеде қиналмай жүресің сен,
Жәй адамдар жасық боп артта қалар.

Мұның бәрі бойыңа қуат берер,
Денең сергіп, таралып жаның кірер.
Күнделікті жүгіру қалыптасса,
Өкпең соғып, тынысың еркінделер.

Жаяу жүру адамға ол да керек,
Жасы келген адамға болар медет.
Жалқаулықтан арылып ертелі кеш,
Тірлік қылсаң бойыңа болар көмек.

Өмір сүру жарқыным оңай емес,
Өлгеніңше өзіңмен өндірі күрес.
Ішпеу керек тамақты шамадан тыс,
Алды артын ойлаған ерте өлмес.

Соқсын десең жүрегің дүрсіл соғып,
Тұрсын десең тамырың лүпіл қағып.
Қан қысымы қалыпты болсын десең,
Жүрші спортпен күніге шұғылданып.

Шат көңілмен өзің жайлы жырлайын,
Көкейімде әсем әуен тұр дайын.
Келбетіңді ойға алып сүйкімді,
Басқа жанға көңілімді бұрмайын.

Дей көрмеші, мен өзіңнен жерідім,
Не деген от, қызыл шиі - ерінің.
Көз алдымнан кетпей қойды ай жүзің,
Күн шуағы түскен мұздай.. ерідім.

Ой санамда тұрар күндей келбетің,
Ыстық жалын шарпығандай жер бетін.
Тұла бойым балбырайды, алаулап
Жүрегімнің қағып нәзік пердесін.

Қиын екен нәзік сезім шынайы,
Өміріме сәуле шашқан шырайы.
Қылығың мен мінезіңе сүйсініп,
Тәнті болам мен өзіңе, ұдайы.

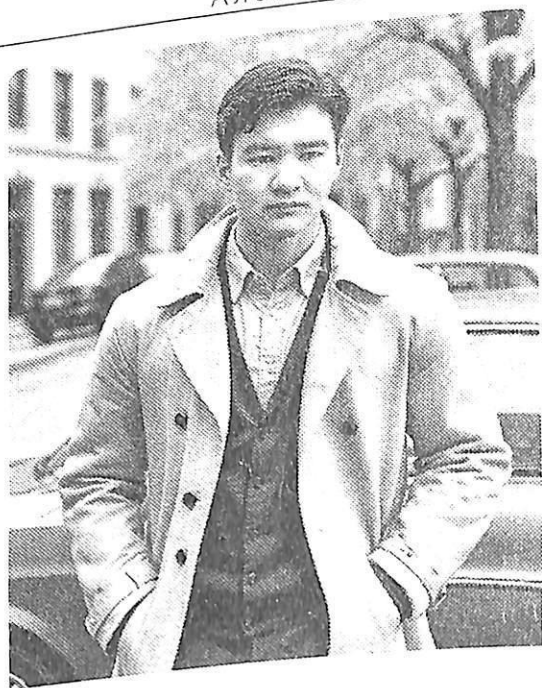

* * *

Ой, есімнен кетпей жүрген ақ гүлім,
Саған құйдым жүрегімнің бар нұрын.
Ғашықтықтың естен кетпей азабы,
Кінәлаумен өттім өзім тағдырым.

Сезім шіркін кетті мені жетелеп,
Өткен күндер ойға түсті төтелеп.
Қол ұстасып бірге жүрген кезеңге,
Бұл өмірде ойға алсам не жетед.

Махаббаттың бірге айтқан ән жырын,
Қайран күндер еске түсті бал күнім.
Сол бір күндер қайта енді келмейді,
Өзек жыртып өкініш боп қалды мұң.

Матисаков Самат

Матисаков Самат Кубатбаевич – 03.01.1985-жылы Кара-Кулжа районунун Алайкуу өрөөнүндөгү “Көңдүк” айылында туулган. 2008-жылы Ош Техникалык Университетинин Энергетика факультетинде окуп, аны артыкчылык диплом менен аяктаган. Кээде жумуштан сырткары ыр жазат.

БИЙИКТИК

Жашоодо мен жеткис бийиктик,
Сагада жетүүчү бар экен.
Бийиктик көлөмдүү болсо да,
Чокусу батууга тар экен.

Кызыгып көптөрү ошого,
Чыга албай тырмышып жүрүшөт.
Кээлери дарманы түгөнүп,
Аргасыз өмүрүн сүрүшөт.

Бийиктик сен мынча кызыксың?
Чоң арман бир чыкпай калышта.
Бийиктин сыйы бар дайыма,
Көз салат алыстан-алыска.

КЫЙНАЛДЫК, ТАТААЛ БЕЛЕ ТАГДЫР ЖОЛУ

Дүлөй түн, караңгылык басып жолду,
Жарыксыз, түн жол жүрүү кыйын болду.
Адаштык бара жаткан багыттан биз,
Кыйналдык, татаал беле тагдыр жолу?

Бүркөлүп, асманды да булут баскан,
Дайын жок жымыңдачу жылдыздардан.
Борошо, кары коштоп жаап кирди,
Үшүттү суугу кирип моюндардан.

Төксө да жамгыр, кары коюу түндө,
Өчсө да жарык чырак түркүктөрдө.
Жарк этип жылдыз чыга калар деген,
Бир гана ишеним бар жүрөктөрдө.

УЯЛЫП КАЛДЫМ МЕН ДА ҮШҮГӨНДӨН

Көчө кар, муздак шамал согуп турат,
Кыз көрдүм шорта кийип келе жатат.

Жылмандап узап кетти көз ирмемде,
Үшүгөн көздөрүмдү сынай карап.

Кандай кыз? Ызгаар суукка үшүбөгөн,
Ой кетти менде бир топ өйдө-төмөн.
Кантседа жүрөк оту ысык тура,
Уялып калдым мен да үшүгөндөн.

ТЕНТЕК ШАМАЛ

Үлбүрөгөн кооз көйнөгүн кийинип,
Сулуу чыкты назиктиктен ийилип.
Тентек шамал көтөрдү эле көйнөгүн,
Этектери калды абада чубуруп.

Чачтары да тарам-тарам бурулуп,
Дир-дир этет эринине урунуп.
Гүлдөр дагы ийилишип шамалга,
Белек болуп турду кызга сунулуп.

Шамал деген шамал экен ушундай,
Каалаганда согот тура шуулдай.
Шоктук кылып көтөрүп көр көйнөгүн,
Турмак беле маңдайыңа бир урбай.

БҮРКҮТТҮ ЧАБАЛ АТОО БОЛБОГОН КЕП

Бүркүттү чакырыптыр карга рингге,
Канатын кайрыймын дейт келсе эле.
Аны угуп бүркүт - ага теңелбептир,
Сөз ташып канаттуулар келсе деле.

Ансайын карга өзүн баатыр сезип,
Сөздөрү эт жүрөктү кетти сызып.
Бүркүттү «коркок, алсыз»- деп атаптыр,
Жорулар тарп жеп жаткан жерге барып.

«Койгун»- дейт кекиликтер кеңеш берип,
Бүркүттү чабал атоо болбогон - кеп.
Аларды карга бирок уккусу жок,
Ал өзү жашап жүрөт таштанды жеп.

Карганы баатыр атап тооктор жүрөт,
Жакындан көрүшбөгөн бүркүттү алар.
Ойлошот, карга күчтүү, карга баатыр,
Билишпейт, бийик тоону - бүркүтү бар.

КИРПИКТЕРДЕН ОЙДУ БИЛҮҮ ЭҢ КЫЗЫК

Түшүндүрүп ирмеминен кирпичтин,
Сүйлөшбөстөн абалыңды билгиздиң.
Муңайыңкы тартып бир аз кабагың,
Жүрөгүмө кайгы сырын киргиздиң.

Кубалагын капаларды киргизбе,
Жүрөк ооруйт сагынычты билгизбе.
Тагдыр деген табышмагын калтырды,
Жандырмагын айтып берет ким бизге?

Мен да айтпай көп нерсени жашырып,
Көздөн эмес, жүрөктөрдөн жашыдык.
Сүйлөшпөдүк кереги жок сөздөрдүн,
Кирпиктерден ойду билүү эң кызык.

БИР ГАНА БУЛБУЛ АГА УНЧУКПАДЫ

Дакан короз топ түздү өзүнө ылайык,
Сабак өтөт күнүгө даярданып.
Чаар карга, тооктор, сагызгандар,
Макташып класс басат кубатташып.

Ансайын дакан короз барктуу болуп,
Кээде ырдайт, топторуна обон созуп.
Спорттук чебердигин дагы айтып,
Жүгүрүп коёт кээде моюн созуп.

Макташып тооктор аны даңазалап,
Чаар карга ага мактоо ырын жазат.
Дүйнөдө мындай күчтүү жок эле деп,
Шакылдап сагызгандар кубатташат.

Бир гана булбул ага унчукпады,
Ырдоону мыкты билип турса дагы.
Кыш келип, үшүк жүрө баштаганда,
Жери кооз, жылуу жакка кетип калды.

КУРУ КОЛ ЖОЛУН УЛАП КЕТЕ БЕРДИ

Таксиде келе жатып Себастьян,
Аялын көрүп калды ажырашкан.
Жүрөктө кетпей сүйүү калган окшойт,
Дем алды катып туруп, араң анан.

Тиктешип көздөр-көзгө чагылышып,
Күтүүсүз мына ушундай болду кызык.

Болбогон таарынычтар жеңип кетип,
Коштошуп сүйүү кеткен эле сызып.

Бир кезде махабаттар жалындаган,
Адашуу ажыратты бөлүп андан.
Кокустан сүйүктүүсүн көрүп калып,
Кыйналды жүрөгү ооруп Себастьян.

Өтсө да убакыттар аралыктан,
Кайгырып, азаптанып жүрүү жаман.
Аялын көрүп бүгүн бөлөк менен,
Жүрөккө оор тийди бирок абдан.

Тез эле такси андан өтүп кетти,
Кош эми махабатым бердим сени.
Деди да аянычтуу улутунуп,
Куру кол, жолун улап кете берди.

ЫЙЛА ЖАМГЫР

Ыйла жамгыр, төгө бергин көз жашты,
Куса болбой ыйлап алган эң жакшы.
Шүүдүрүмдөр сиңип жерге топтолуп,
Анан өсүп чыгат тегиз гүл жазгы.

Төкчү жамгыр, агыза бер көз жашты,
Кышта үшүп сагындык го биз жазды.
Сен боорукер көрүнөсүң жамгырым,
Айлананы жууду тамчы көз жашы.

Гүлдөр жуулду, мөлтүрөдү сабагы,
Суктандырды гүлдүн сулуу жамалы.

Жашоодо гүл, анан жамгыр болбосо,
Жаратылыш көркөм боло алабы?

ДӨӨ ДАРАГЫМ

Ызгаарын, аптабында баштан кечип,
Кыркышты бутактарын далай кесип.
Башынан эмне өтпөдү дөө дарактын,
Төрт мезгил тегеренип жылдар кетип.

Дөө дарак тээ алыстан тосуп күндү,
Канча адам көлөкөлөп анда жүрдү.
Жыгылба дөө дарагым, жыгылбагын,
Куурасаң сыздатасың жүрөгүмдү.

Өткөрбөй катуу шамал добулдарды,
Сактады кучагында бадалдарды.
Жашоодо куткаруучу апаттардан,
Ушундай бою бийик дарак барбы?

Акылман карыларга окшоштурам,
Көргөндө далдайган зор дарактарды.

Өтебаева Несіпкүл Мейманханқызы

Қазақстан Журналистер Одағының, Түркі әлемі Жазушылар одағының, Халықаралық Жазушылар Одағының, Дүние Таланттары Одағының мүшесі, «Ы.Алтынсарин», «Педагогика саласының үздігі», «Шығармашыл, тәжірибелі ұстаз», «Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген қызметкері», «Turan tulpary» төсбелгілерінің, «Қазақстан Республикасының Құрметті азаматы» орденінің иегері.

ТҮРКІСТАННЫҢ ТАСТҮЛЕГІ

Халық жазушысы Шерхан Мұртаза: «Әр елдің пір тұтатын мекені болады. Өзбекте – Самарханд бен Бұхара; орыста – Суздаль мен Владимир, Иранда – Машхат. Ал, қа-

зақтар үшін рухани алып, күллі қазақ халқы мойындайтын піріміз – Түркістан» - деп жазған еді. Қазақтың Тұран дала-сында орын тепкен Түркістан – Түркі тілдес халықтардың түп төркіні.

Қазақ топырағында жаралған төртінші бабалары - Ала-тау батырдан тараған Қоңыр Жиёмбет батырдың ұрпақ-тары көрнекті кісі Тұрар Рүстемұлын адамгершілігі мол, инабатты адам ғана емес, қалың көпшілік етене білетін жайсаң жан еді деп есіне алады. Қазақ халқының тұрмыс-тіршілігінде өткен ғасырда белең алған аштық нәубет, тар-жол, тайғақ кешу өткелдері тарих бедерінде қатталып жа-зылып қалды. Сол 1929-1931 жылдары Созақ (шаруалар) көтерілісіндегі қанды қырғында Рүстем және оның ағасы Кеңес өкіметі үйінің алдында оққа ұшады. Марқұм болған Рүстемнің артында қалған тұяғы - бес жасар ұлы Тұрарды ауыл тұрғындары Түркістан қаласындағы жетімдер үйіне тапсырды. Бес жасында өмірдің тауқыметін арқалаған кіп-кішкентай Тұрар Түркістан қаласындағы жетімдер үйіне орнығып, тұрақтайды. Ұстаздары мен тәрбиешілерінің арқасында білім мен тәрбие алып, қанаттанып, шынығып, ширығып жігіт боп өседі. Рүстемов Тұрар әскери міндетін өтеу үшін Әскер қатарына шақырылып, Харьков қаласын-дағы Әскери училищені оқып, оны 1943 жылы бітіреді. Ұлы Отан соғысының отты жылдарына тап болған кө-көрім Тұрар лейтенант шенінде Украина майданына атта-нады. Жалындаған жастық шағында Отан үшін өмір мен өлім арасында арпалысып от кешеді, Соғыста оқ пен оттың өтінде жүрген майдангер ерте есейеді. Текті жердің тұл-пар ұлын майдан шебінде көрсеткен ерлігі үшін «Қызыл жұлдыз» ордені, «1941-1945 жылдардағы Ұлы Отан соғы-сында Германияны жеңгені үшін» медалімен марапаттай-ды. Екінші дүниежүзілік соғысында Қызыл армия жеңіске

жетіп, қилы тағдырды бастан кешкен жауынгерлер елге оралады. Тегі мықты сарбаз Рүстемұлы Тұрар қан майдан-нан аман-есен оралды. Соғыстан кейін бейбіт өмірдің сан-тіршілігіне етене араласып кетеді.

Тектілік атаның қанымен, ананың сүтімен бойыңа да-рып, сүйекке біткен асыл қасиет. Даналық жолды бағдар-еткен Тұрар Рүстемұлы ағартушылық салада ұзақ жылдар қызмет етеді. Қазақ тілі мен орыс тілі пәндерінің маман-дығы бойынша ұстаз болып, Түркістан, Созақ аудандарын-да еңбек етті, мектеп директоры қызметін де абыроймен атқарды. Рүстемұлы Тұрар 1962 жылы аудандық партия комитетінде қызмет етті. Мәскеудің Орталық Комитетіне қарасты Кеңес Одағы Коммунистік партиясының арнайы демалыс айлағында (санатория) тынығып жүргенінде, дәрігерлердің тексеру нәтижесі мен талдау сараптама-сында әйтеуір соғыстың салған зардабы ма, аты жаман айықпас дертті анықтайды. Содан Кунцеводағы (қазіргі Ресей Президентінің ауруханасында) 1962-1965 жылдары білікті, тәжірибелі дәрігерлердің шипасының арқасында Кеңес Одағы бойынша жаман дертті жеңіп шыққан тұң-ғыш адам Рүстемұлы Тұрар болды.

Қазақ дәстүрінде арзан сезімге бой алдырып, шалыс басудан сақтаған қасиет бар. Оның астарында дүниеге текті, ақыл-ойы зерек, дені сау ұрпақ әкелудің мақсаты жатыр. Саналы, сапалы, салиқалы ұрпақ әкелу - ұлт бола-шағы. Текті ұл мен текті қыздан елінің қамын ойлайтын отаншыл перзент шығады. Киелі Түркістан шаһарында болашағы бастау алған Рүстемұлы Тұрар Ұмсәлем есімді қызбен отасқаннан кейін, кіндігінен он бір ұрпақ өреді. Мейірімді, биязы мінезді Ұмсәлем бір әулетті ұршықтай иіріп отыратын дана ана атанды. Көпбалалы отбасында 1965 жылы қаңтардың отыз бірінші жұлдызында сегізінші

перзент іңгәләп дүниеге келді. Оның есімін әкесі ырымдап, Мәскеуде санаторияда жатқанда танысқан досының атының бастапқы үш әрпін алып, немістің философы Фейербах пен композиторы Бах есімдерінен құрастырып, Нұрбах деп қояды. Сонымен, Нұрбах елгезек, тілалғыш, бауырмал, болып өседі. Әкесі Тұрар балаларына ылғи «Еңбекке ерінбеңдер, бейнет түбі - зейнет деп отыратын. Аналары әрбір баласын қаршадайынан қатқан қайыстай етіп, еңбекке, тәртіпке баулыды.

Нұрбах Тұрарұлы Түркістан қаласындағы іргелі білім ошақтарының бірегейі Некрасов атындағы №9 орта мектептің бірінші сыныбына барды. Өсе келе үздік оқуымен, белсенді оқушы қатарында мұғалімдердің назарына ілігеді. Салтанатты жиында ең алғаш рет пионер ұйымына қабылданғанында, мойнына алқызыл галстук таққан мектепті ұзақ жылдар басқарған Светлана Николайқызы Керн болыпты. Сол кезеңде ақ тілегін жаудырып, Қазақстан Республикасының нағыз Отаншыл азаматы болуына және болашағына зор сенім білдірген екен. Комсомол ұйымына да кезектен тыс ерте қабылданып, мектептің қоғамдық жұмыстарына көшбасшы ретінде қызу кірісіп, ұйымдастырушылық қабілетімен танылып, тыңғылықты іс-шаралар атқарды. «Ұстазы-жақсының ұстанымы жақсы» дегендей, ұстазы Гүлсара Зияйдинқызы (кейін аудандық білім бөлімі басшысы болған) шәкірті Нұрбахқа әрдайым бағыт-бағдар беріп, оң жол сілтеп отырды. Мектеп қабырғасында жүріп, озат оқушы атанған Нұрбах Рүстемов бірінші ұстазы әкесіне және ұстаздарына еліктеп, алдына мақсат қойып, ұстаздық мамандықты таңдайды.

1982 - 1986 жылдары Алматы педагогикалық шет тілдер институтын ағылшын тілі мұғалімі мамандығы бойынша бітіріп, 1983-1985 жылдары Отан алдындағы

азаматтық әскери борышын атқарып келді. Еңбек жолын Түркістан қаласындағы Ахмет Байтұрсынов атындағы №1 орта мектепте ұстаздықтан бастады. 1987 жылы Түркістан қалалық комитетінің хатшысы, жауапты ұйымдас-тырушысы, Қазақстан комсомолы Орталық Комитетінің бөлім меңгерушісінің орынбасары қызметін атқарды. 1989 жылы Мәскеу қаласында ВЛКСМ Орталық Комитеті жанындағы Жоғары комсомол мектебін саясаттанушы мамандығы бойынша оқып бітірді. ЕҰУ Дипломатиялық академиясын бітірген. Гумилев атындағы халықаралық қатынастар және Қазақстан-Ресей университетін заңгер мамандығы бойынша тәмамдаған.

1989 жылы тамыз айында Нұрбах Рүстемов Қазақстан Жастар Одағының Орталық Комитетіне жұмысқа шақырту алды. Қазақстан Республикасы Орталық комитетінің хатшысы Иманғали Тасмағанбетов: «Нұрбах – сен 1986 жыл-дан кейін Шымкенттен тұңғыш рет Орталық Комитетке қызметке шақырылған, елдің қамын ойлайтын ең жасы, кіші саналы қызметкерсің, азаматсың» деп, жігерлендірді.

1990-1992 жылдар аралығында «Қазхинторг» АҚ са-рапшысы, Қазақстан Комсомолы Орталық Комитеті Шым-кент облыстық комитетінің бөлім меңгерушісі болды.

1992 жылдан 1997 жылға дейін Қазақстан Республика-сы Сыртқы істер министрлігі Мемлекеттік хаттама басқар-масының хатшысы, бөлім бастығы, бастығының орынба-сары қызметтерін атқарды.

Біздің халқымызда бұзылмас ұлттық тарихи жолы-мыз бар. Ол – даналық жолы. Ол – біздің сан ғасырлық жүріп өткен ата-бабаларымыздың жолы. Әрбір адамның өмір жолында, ұмытылмайтын есте сақтап жүретін жақ-сы адамы болады. Нұрбах Тұрарұлының бақытына орай, ел тарихында алтын әріппен жазылған, даналығы мен кө-

регендігі басым жан - Мәдениет министрі болған Өзбекәлі Жәнібеков, оның шарапаты мен шапағатына көп бөленді. «Бұлақ көрсең - көзін аш» дегендей, дарынды, білімді, саяси көзі ашық Нұрбах Рүстемовтың мақсаткерлігін, еңбек-қорлығын, жауапкершілігін, патриоттық қасиетін жазбай таныған көрнекті мемлекет қайраткері Өзбекәлі Жәнібеков оның қанаттануына, шыңдалуына ерекше көңіл бөлді. Нұрбах Рүстемовтың бұдан да жоғары қызметке, министрлікке, әкім болуға лайықты екенін айтады. Тіпті, Президентіміздің алдына арнайы барып, жас саясаткер Нұрбах Рүстемовтың атқарған тыңғылықты істерін дәлелмен сараптап, талдап айтып, назарға алуды сұраған. Иә, өз ағайын-туыстары, ұлдары үшін, тіпті өзі үшін ешнәрсе сұрамаған Өзбекәлі ағамыздың Нұрбах Рүстемов үшін ба-тылдықпен министр болуына мұрындық болып, ықпал еткеніне қалай қайран қалмассың. Содан Өзбекәлі Жәнібеков Нұрбах Тұрарұлы «Министр бала» деп атап кетеді екен. Осы тұста ғалым, профессор Мырзатай Жолдасбеков Өзбекәлі Жәнібеков жайында «... Заманымыздың Бұхар жырауы, Төле биі еді» деген сөзі еріксіз ойға оралады екен. Осындай алып тұлғалардың көзін көрген, ісін, суалмай-тын арнасын, мәңгілік сарынын жалғастырушы Нұрбах Тұрарұлы өзі де қоғамда Нар тұлға болып қалыптасты.

1997-1999 жылдары Қазақстан Республикасы Премьер-Министрі Кеңсесінің хаттамалық-ұйымдастыру бөлімінің меңгерушісі болды.

Алаш қайраткері Міржақып Дулатов:

«Алыстан «Алаш» десе, аттанамын,
Қазақты «қазақ» десе, мақтанамын.

Болғанда атам – қазақ, шешем – қазақ,
Мен неге қазақтың сақтанамын» -деп жырлаған.

дай, рухын қайраған киелі топырақтың тастүлегі Нұрбах

Рүстемов шын мәнісінде елдің жайын ойлаған, тағдырын Қазақ еліне адал қызмет етуге арнаған ерен азамат болып қалыптасты. «Тәртіпке бағынған құл болмас» деп, Бауырған атамыз айтқандай, темірдей тәртіпті қағида етіп алған. Талай дүбірлі додада халықтың өзінің таңдап алған қалаулы депутаты болды.

1999-2009 жылдары Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің II, III, IV шақырылған Оңтүстік Қазақстан облысы сайлау округінен сайланған депутаты, Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы қызметтерін атқарды.

Туған жеріне келсе, екі иығына артқан жауапкершілікті екі еселеп сезінетін. Осы арада тілге тиек ететін бір жәйт ойға оралды. Түркістан, Кентау қалаларының құрметті азаматы, Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты Нұрбах Тұрарұлы 2004 жылы депутаттық кезекті өзінің іссапарында кездесулердің бірінде поштасына түскен хаттарды біртіндеп қарап отырып, жасөскіннің мұңды хатының мәтініне зер салып, терең ойға шомады. Адамдық борышы алдында ар алдында осы бір хаттың иесімен кездесуге бел буды. Ол 16 жасар жасөскен Санжар Ғұлама еді. Жаулығы желбіреген көзі мұңға тұнған, еңсесі түскен Санжардың анасы зор үмітпен Нұрбах Рүстемовпен кездесуге келіп, ақтарыла сыр-мұңын, ұлының дерті меңдеп бара жатқанын, егер дәрігерлерге емдетпесе, ота жасама-са, одан айырылып қалатынын айтып, өксікке булығы көз жасына ерік береді. Асыл ананың уәжін мұқият тыңдаған Нұрбах Рүстемов оны жұбатып, бұл жүрек дертінің емі бар екенін, жаңа технологияның дәуірі екенін, әлі-ақ Санжар баласының ел қатарына қосылып кететінін айтып сендіреді. Уақытты созбай, сол күннен бастап, Астанаға Санжарды анасымен бірге апару қамына кіріседі. Иә, Нұрбах

Тұрарұлының қамқорлығымен, мейірімділігімен айтқан сөздері, атылған оқтай орындалды. Астананың төрінде орналасқан заманауи құралдармен жабдықталған клиниканың кардиологиялық орталығында, ең мықты Кореядан келген, бүгінде Қазақстандық кәсіби кардиолог дәрігер атанған, Қазақстанның Еңбек Ері Юрий Пя (2004ж. бастап Қазақстандық) дәрігер 16 жасар бала Санжардың жүрегіне сәтті ота жасайды. Міне, біз білетін Нұрбах Тұрарұлы Рүстемовтың адамдық келбеті осындай.

Нұрбах ағасының еміне шипа, дертіне қуат болған Санжардың өскенде, отты жырларымен танымал ақын болатынын кім сезген. Иә, сол Санжар ақын қолдың қысқалығынан жазған туындыларын жарыққа шығара алмай жүргенінде, тағдырын ақ періште қанатымен сипағандай, ғажайып ертегідей, тағы да елден жырақта жүрсе де Нұрбах ағасы қолдау көрсетіп, «Үзілмеші үмітім» атты кітабының жарық көруіне сеп болып, қомақты қаражатын көбейтті. Бұл біз білетін бір қыры, ал Нұрбах Тұрарұлының біз білмейтін сауапты істері мен қайырымдылығы мол екені айдан анық. Түркістанның төл перзенттерінің қаны емес, рухани жаны туыс болғандарына қайран қалдық. Бірі қарапайым Түркістаннан алысқа шықпаса да шығармашылығымен төрткүл дүниеге таныс болса, бірі – Қазақстанның бейбітшілігі мен тұрақтылығын сақтау үшін жер дүниінде орналасқан, ғалам шарындағы шет мемлекеттерде табан алмай, ұзақ жылдар бойы елден жырақта жүріп, елі үшін, жері үшін Елшілік миссиясын атқарып, адал қызмет етіп жүр.

Алаш жұрты, Түркістаннан түлеп ұшқан Нұрбах Тұрарұлының мансабына емес, алдына келгеннің тауын қайтармайтын қайырымдылығына, адамдық болмысына, мейірімділігіне тәнті. Нұрбах Тұрарұлының ұстанымынан ұлықты ұлағат, кемелділік есіп тұрады.

2009-2010 жылдары Сыртқы істер министрі Нұрбах Рүстемовты Қазақстан Республикасының Иран Ислам Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі етіп тағайындады. Нұрбах Рүстемов татулық пен ынтымақты екі ел арасында арттырып, тығыз байланыс орнатуға күш салды.

2010-2013 жылдары Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігінің ерекше тапсырмалар жөніндегі Елшісі болып тағайындалды. 2013 жылдың сәуірінен бастап - Қазақстан Республикасының Венгриядағы Төтенше және Өкілетті Елшісі.

Венгрияда венгрлер мекендейді. Түркі тілдес тобына жатады. Венгрия жерінде оғыз-қыпшақ бабаларымыздың ізі қалған, олардың үрім –бұтақтары әлі де осы жақты мекендейді екен. Венгр деген сөз –көне түрік тілінде «тоғуз-оғуз» деген сөзден шыққан екен. Нұрбах Рүстемов ел мен ел арасын достастырып, мәдени байланысты өркендетіп, ғұнғария көне түрік тілінің қазақ тіліне ұқсас тұстарын қойын дәптеріне жазып жүрді.

2013 жылдың сәуірінен бастап Қазақстан Республикасының Венгриядағы Төтенше және Өкілетті Елшісі.

2013 жылғы 9 қазаннан ҚР Президентінің Жарлығымен Қазақстан Республикасының Сербия Республикасындағы, Бұрынғы Югославияның Македония Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы болып тағайындалды. Бұл қызметті 2019 жылға дейін атқарды.

Мажарстандағы Абай ескерткіші Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмасымен 2014 жылдың маусым айында Будапешттің беделді аудандарының бірінде орнатылған еді. Ұлы Абай бабамыздың осы ескерткішінің ашылуына Нұрбах Тұрарұлының сіңірген еңбегі, қосқан үлесі елеулі. 2019 жылдың сәуір айынан бастап Мемлекет

басшысының жарлығымен Нұрбах Тұрарұлы Рүстемов Қазақстан Республикасының Румыниядағы Төтенше және Өкілетті елшісі лауазымы қызметін 2023 жылдың наурыз айына дейін атқарды.

Кәсіби дипломат Нұрбах Тұрарұлы Рүстемов нағыз көшбасшылық істің адамы. Ойға алған, көкейге ұялаған ісін атқармай тынбайды. Қашан көрсең жауапты бір істің тізгінін ұстап жүреді. Тазалық пен тәртіп, туралық пен тұрақтылық қасиеттер, тапқыр, жігерлі, қайратты, ақылды, білімді, рухы биік, ер мінезділігінің – ерлікке пара-пар екенін, өзіне талапты биік қойғанынан зерделеуге болады. Келешектің кемел болуы үшін «Туған жерге туыңды» дегендей, елге қажетті нысандар салдыру үшін депутаттық мандатымен өкіметке ойын бүкпей ашық айтып, жер тарпып, жалындап тұрды. Кентаудағы ТЭЦ-ты жөндеп-жабдықтау үшін, республикалық бюджеттен қаржы бөлдірді. Түркістан облыс болмай тұрғанында, қала сыртына жаңа аурухана құрылысына, бірнеше мектептер салуға да ықпал етіп, республикалық бюджеттен қомақты қаржы бөлуге сеп болды. Туған жер алдындағы борышын ұмытпай, Түркістанның рухани жаңғыруына, статусын көтеруге, дамуына т.б. еңбектенді.

Дипломатиялық елшілік қызметінде дүниетанымның рухани сабақтастығын ескере әрекет етті. Бухаресте Қазақстан Аллеясын аштырып, Абайдың бюстін қойдырды (2020ж.). Румынияда Месджидия қаласында ұлы күйші Құрманғазы Сағырбайұлының ескерткішін қойдырып (2021ж.), ашылу салтанатын өткізді. Ең дипломатияның шыңына жеткен жетістік: Венгриямен «Стратегиялық әріптестік» туралы келісім орнатып, шартқа қол қойылуы. Елдер арасындағы мұндай серіктестік әлемнің сегіз мемлекетінде ғана бар. Қазақстанның студенттеріне Венгрия-

да тегін білім алуына, сондай-ақ тікелей Визэйр компаниясының ұшағымен жетуіне ықпал жасады.

Иран мемлекетінде Нұрбах Рүстемов елшілік қызмет атқарып жүргенінде Қазақстанның Білім және ғылым министрлігіне хабарласып, Иран архивіне келіп, жұмыс істеулеріне мүмкіндік туғызып бере алатын ұсынысын айтады. Бірақ Қазақстанның министрлігі Иранға барып келуге қаржы жоғын мәлімдейді. Нұрбах Рүстемов осындай мүмкіндікті жіберіп алмас үшін, іске кірісе, Қазақстандағы кәсіпкерлерге ұялы телефон арқылы шығып, жол ақы қаражатын өндіріп береді. Иран Президентінен Қазақстанның ғалымдардың архивте жұмыс істеуіне рұқсатын да алып береді. Содан Білім және ғылым министрлігінен шығыстанушы ғалым Ғалия Қамбарбекова Иранға келіп, архивте жұмыс істеуге кіріседі. Бір аптадан аса архивтің шаңын қағып, сарғайған қалың дәптерлерді парақтап шығып, Иран архивінен Қазақстанға қатысты еш жерде жарияланбаған тың деректерді табады. Сол архив басшысының рұқсатымен мұра құжаттардың көшірмесін алып елге қайтады. Осындай архивте ғасырлар бойы сақталған тың мәліметтердің Қазақстан үшін маңызды екенін пайымдаған Нұрбах Рүстемовтың іс әрекетіне, өзіндік іздемпаздығына, қиыннан қиыстырып жол таба білетініне тәнті бола-сың.

Қазақтың рухани өзегі болған салт дәстүрін, әдет-ғұрпын өзге елде ылғи насихаттап, арнайы ісшаралар өткізіп жүреді. Профессор, экономика ғылымдарының кандидаты, ағылшын тілі мұғалімі, халықаралық қатынастар маманы, ғалым ретінде жазған «Қазақстан Республикасының халық шаруашылығының әлеуметтік саласын стратегиялық жоспарлау» деген ғылыми еңбектері, «Қазақстанның әлеуметтік саласын дамыту стратегиясы», «Қазақстан Рес-

публикасының әлеуметтік дамуын болжау», «Әлеуметтік инфрақұрылымды дамыту стратегиясын қалыптастыру» т.б. кітаптардың авторы. Ана тілінен өзге ағылшын, орыс, түрік тілдерін жетік меңгерген полиглот.

«Елін сүйер сеніңіз, өз отбасын сүйе алған» дегендей, қоғам қайраткері, мемлекет қызметкері Нұрбах Тұрарұлының жары Гүлмира әрдайым ер азаматын қолдап, қай елде болмасын қасынан табылып жүреді. Мықты, әрі берік, отбасылық махаббат пен қолдаудың сарқылмас бұлағы екенімен айқындалады. Шет мемлекетте ұзақ жылдар бойы жүргендерінде Гүлмира отбасында ұлттық болмыс-бойы перзенттеріне ұқтырудан жалыққан емес. Ұлдары Олты жас, қыздары Жасмин отбасы ең басты құндылық екенін әкесі мен шешесінің өнегесінен ұғып өсті. Бүгінде шаңырақтары шаттыққа бөленіп, отбасылары немеремен толықты. «Ұяда не көрсең, ұшқанда соны ілесің» дегендей, өз ұрпақтарына дұрыс жол көрсетіп, жақсыдан үйренуге, жаннан жиренуге, рухани бай болуға тәлім-тәрбие берді.

Нұрбах Тұрарұлының ізгілік мұраттарының, ұлы достық қарым-қатынастың дәнін сеуіп, «Елдестірмек елшіден» дегендей, еткен еңбектің өсімі мен жемісіне, нәтижесіне кенелгенінің айғағы ретінде марапаттары да жетерлік. Атап айтсақ, «Парасат», «Құрмет» ордені, «Астана», «Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне 10 жыл», «Қазақстан Республикасының Конституциясына 10 жыл», «Қазақстан Республикасының Конституциясына 20 жыл», «Қазақстан Республикасының Парламентіне 10 жыл», «Астанаға 10 жыл», «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 20 жыл», «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 25 жыл», «Астанаға 20 жыл», «Қазақстан Республикасының дипломатиялық қызметіне 25 жыл» медалдарының, Халықаралық парламентаридің, Қазақстан

халықтар Ассамблеясының «Достық» ордені, «Құрмет белгісі» орденінің кавалер кресті (Венгрия), «II дәрежелі Сербия туы» ордені т.б мемлекеттік, халықаралық дәрежедегі марапаттардың иегері.

Нұрбах Тұрарұлы отыз жылдан аса уақыт өмірін мемлекеттік қызметке арнаған, дипломатиялық қарым-қатынаста бірлік пен бейбітшілікті ұстанған, ұйымдастырушылық қабілетін халқымыздың болмысына, идеологиясына, рухани бітіміне, оны зерттеп білуге жұмсап келеді. Этнограф Өзбекәлі Жәнібеков пен президентіміз Қасымжомарт Тоқаевтың тәлім-тәрбиесін алған Нұрбах Тұрарұлы бүгінгі күннің айтулы қоғам қайраткері, Түркістанның тастүлегі, шын мәніндегі зиялы қауым өкілі. Қазақстан Республикасына қалтқысыз қызмет еткен, өмірінің баспалдақтары тағылымға толы тектінің тұяғы, асылдың сынығы Нұрбах Тұрарұлы Рүстемов осындай жан.

ҚЫРҒЫЗ - ҚАЗАҚ БІР ТУҒАН

Түркістанға табан тіреген қырғыз бауырларымызды қонақ үйге жайғастырған болатынбыз. Түркістан қаласын саяхаттап келген, әрі Түркі әлемі Жазушылар Одағының Құрылтайына қатысу мақсатында келген қырғыз бауырларымызды ешкім де жатсынбады. Бір атаның баласындай мәре-сәре болып, бірге жүріп, бірге тұрып, бір дастарқан басынан дәм таттық. Сөз барысында Эркингүл Акунова, Турум Жунушева, Мээркан Токсобаева, Айгүл Абдымомунова, Сымбат Максutowалар шығармашылықтарының діңгектері - Манат Бообекова екенін нықтап айтып өтті. Манат апай журналистика саласы бойынша жүріп өткен жолдарын өзі айшықтап айтып өтті. Әсіресе, Манат апайдың қазақ халқының жарық жұлдызы Мұхтар Әуезов

мұражайында еңбек етіп қосқан үлесі зор екен. Жоғарыда аталған бауырларымыз өздерінің жарық көрген кітаптарын сыйға тартты. Мээркан Токсабаева өзінің авторлық «Улуу сезим» кітабынан жыр оқып, кітабын тарту етті. Акунова Эркингул «Жашоомдун элүү бешинши чакырымы» атты 2017 жылы жарық көрген кітабын сыйға тартты.

Эркингулдың алтын қолынан шыққан бұйымдары көздің жауын алады екен. Сегіз қырлы, бір сырлы жан екен. Тіпті әр қолөнер бұйымның мағынасы бар екен. Керемет жасалған бұйымды мен де еншіледім.

Қырғыз халқының заңғар жазушысы Шыңғыс Айтматов пен қазақ халқының біртуар ақыны Мұқтар Шахановтың арасындағы достық сезімдері екі ел арасындағы алтын көпірге айналмап па еді. ТӘЖО мүшелері осы достықтың жібін жалғағандай-ақ. Не деген ұлы достық десеңізші... Ұлы адамдардың ұлы достығы бізге әрдайым үлгі. Сондықтан болар Қырғызстанның Бішкек қаласында өткізілген «Ақ кеме» қоғамдық бірлестігінің ұйымдастырған «Ыстық көл» мүшайрасына Қазақстаннан ТӘЖО мүшелері де қатысып жеңімпаз атанды. Бұл туралы жоғарыдағы посттарда жарияладық.

Тұранның түп төркіні болған Түркістан Түркі тілдес халықтарына ортақ шаңырақ. Сондықтан да ынтымағымыз артып бірлігіміз нығая берсін!

АЙЖАННЫҢ МӘРТТІГІ

Шын мәнінде Түркі әлемі Жазушылар Одағы Құрылтайының әрбір азаматқа берер тәжірибесі мол болды. Бір шаңырақ аясында жиналған қаламгерлер Түркістанның төрінде бір-бірімен жақын көзбе-көз танысып, өзара достық сезімдері беки түсті.

Қонақ үйдегі кешкі ас үстіндегі ғанибетті отырыстан мөлтек сыр айтайын...

Қырғыз елінен келген бауырларымыз туралы жоғарыда айтып өттік. Олардың Қазақ еліне деген құрметі мен сыйластығы ерекше болды. Салт-дәстүр жолымен қоржындарын сонау Қырғызстаннан арқалап келіп, дәм татқызды. Осы тұста сол қоржынды әрлеп әшекейлеп өз қолымен тігіп дайындаған Эркингулге алғысымыз шексіз. «Әр гүлдің өз тамыры бар жайнайтұғын, әр құстың өз үні бар сайрайтұғын» дегендей, қандас бауырларымыздың ыстық ілтипатына бөлендік.

Ыстық-Көл жағалауында Чолпон-Ата қаласында саябақ аумағындағы кітапханада заңғар жазушы Мұқтар Әуезовтың мұражайы орналасқан екен. Осы мұражай басшысы Саламат Табышеваның сара жолын жалғастырушы Манат Бообекова екен. Осы мұражайда тапжылмай көп жылдар еңбек еткен Қырғызстанның танымал журналисті Манат Бообекова мөлтек сыр шертті. Біраз жылдар жалақы төленбепті. Соған қарамай, сол қараусыз қалған мұражайда ақысыз еңбектерін жалғастырған. Неткен табандылық десеңізші...

«Мұқтар Әуезов және Қырғызстан» энциклопедиясының жарық көруіне мұрындық болған. Ізденіп, шаң басқан архивтерден Мұқтар Әуезов туралы мәліметтерді тауып осы кітапқа ендіргізген. Сондай-ақ Әкімдік дистанцияларға қайта-қайта барып, есіктерін қағып сол мұражай орналасқан көшеге Мұқтар Әуезовтың есімін бергізген. Осыны айтқанда, қырғыз қыздарының қайталанбас қайсарлықтарына қайран қалдық. Сондықтан болар еңбегі екшеленіп, Мұқтар Әуезовтың 125 жылдығында Манат Бообекова халықаралық ТҮРКСОЙ ұйымынан «Алтын медаль» иеленді.

Бүгінде Қырғызстандағы Мұқтар Әуезов мұражайы қалпына келтірілген. Деректермен толықтырылған, жан-

дана жұмыс жасауда. Осы мұражайда 40 жылдай еңбек етіп жүрген еңбекқор Саламат Табышеваны да ерекше атап өтейік. Мұражайдың бар жүгін арқалап жүрген жандарға Қазақ елі атынан алғыс айтамыз!

Осы бір әңгімені ұйып тыңдап, ой електен өткізіп отырғанымызда, керемет тосын сый орын алды. Қазақтың қарапайым қызы, ТӘЖО-ның бірегей мүшесі, ақын Айжан Шайқықызы шалт қимылдап, өзінің саусағында тұрған алтын сақинаны шешіп, Манат Бообековаға ұсынды. Таңғажайып іс болды. ақ дастарқан басында отырғандар ду қол шапалақтадық. Ал, неткен тапқырлық, неткен сый құрмет! Неге қырғыз-қазақ бір туған демеске. Мұқтар Әуезовты зерттеген, қыруар еңбек иегері Манат апамызды неге дәріптемеске?!

Е, бәсе дейміз, Айжанның жомарттығының, мәрттігінің, тектілігінің белгісі қайда жатыр десек... Айжан – Шығыстың шынары, Сырдың инабатты келіні. Қазір Алматыда Бауыржан Момышұлы атындағы рухани-сауықтыру орталығының жетекшісі қызметін атқарады. Көпбалалы аналар мен балалардың кұқығын қорғаушы заңгер.

Осындай тамаша сыйластық пен құрметтің асқан үлгісін көрсеткен Айжан Шайқықызына дән риза болдық! Адамгершіліктің шуағын сепкен Айжан Шайқықызы ТӘЖО бірлігінің туын биікке көтеріп-ақтастады. Әрдайым осындай ізгілікті сый-құрметке бөлене беріңіздер!

ӘКЕ РУХЫНА ТАҒЗЫМ

(эссе)

1941-1945 жыл аралығындағы Екінші дүниежүзілік соғысы туралы әңгіме қозғала қалса,
«Таза мінсіз асыл сөз,

«Таза мінсіз асыл сөз,
Ой түбінде жатады.

Ой түбінде жатқан сөз,
Шер толқытса шығады.»

деп, Асан Қайғы бабамыз жырлағандай, мен оймауыт ойдың тұңғиығын толқытып, әкемнің өткен асулы қия-
ше мұнды күйге енемін. Соғыс – адамзат басына келген
нәубет. Нәубетке, амал жоқ, көппен бірге көнуі керек, қара
орман елдің көз жасы боп тамады. Сұрапыл Екінші дүние-
даннан оралмаған. Ал, 1925 жылы туылған әкем – Мейман-
хан болса, не бары 18 жасында 1943 жылы сұрапыл соғыс-
қа аттанып, көкөрім шағында әкесімен қатар, ол да Отан
үшін Ленинград қан майданында ерлікпен от кешеді. Әкем
Мейманхан 1945 жылы оқ пен оттың өтінен, өмір мен өлім
айқасынан аман қалып қан майданнан елге оралады. Атам
Өтебай болса, өкінішке орай, жан беріп, жан алысқан со-
ғыстан белгісіз себептермен хабарсыз кеткен. Қара қағаз
келсе де, өмірден өткенін білер еді ғой ел, ол да келмеген.
Әкесін бұл дүниеде жоқтаумен өткізген бауыр еті баласы
Мейманханның өзегін осы өкініш өртегені анық. Әкесін
күткен баласы мен анасы қаралы күндерді жаралы жү-
рекпен өткізеді. Әкесі Омаров Өтебайдың сүйегі (белгісіз
жауынгер болып) қайда қалғанын білмегеннен ауыр
өкініш жоқ шығар бұл өмірде. Әулетіміз, атам-Өтебайдың
жалғыз қарындасы – Түйме әпкем, әкем – Мейманхан, әжем
-Қанымкүл барлығы да күн ұзақ, түн ұзақ жылдар бойы
жолға қараумен атамыздың өліміне сенбей, шерлі жүрек-
тері қан жылаумен өтті-ау өмірден. Соғыс қасіреті - қан-
дай аянышты сезім... Бұл қатал тағдыр - Ұлы Отан соғысы
кезеңіндегі миллиондаған адамдардың тағдыры десек те
болады. Иә, мен дүниеге келмей тұрып, әкемнің жастығын
ұрлап, ерте есейткен, атамның сүйегін, тым болмаса, туған

жерге бұйыртпай, отбасын да аяусыз шарпып өткен бұл соғыс.

Асқар таудай болған әкеме “Тәуелсіздікті” көруді жазбапты. “Ұлы Отан соғысына қатысқаны үшін” ұлы жеңіс күндеріне орай бірнеше рет медальдармен марапатталған. Әкем 1976жылы (51жасында) дерті асқынып, ауруханада өмірден озды. Мен ол кезде 8-ші сыныпты аяқтаған болатынмын. Ең соңғы рет әпкем Сакида екеуміз әкемнің хал-жағдайын білуге ауруханаға барғанымызда, әкемнің көзі нұрланып, қуанып(өлім алдында бір жасаған-ау), бізге: “аналарыңа айтыңдар, көлбаржыланды(дәрігерлердің кеңесімен) ұстап әкелсін, маған сол жылан ем болады екен” деген еді. “Көкем жазылады екен”деп, анамызға әкемнің сәлемін қуанышпен айтып келген болатынбыз. Ертеңіне анам “көлбаржыланды” табу үшін, жапан даланы кезіп кетеді. Сол күні мен өзімнен-өзім қатты күйзеле өкси булығып, жүрегім әлденеге алаңдап, бойымды қорқынышты ұрей билеп, жүрек қағысым өзгеше болып соғылды. Не деген түйсік десеңізші... Ойпырмай, жүрек құрғыр алдамапты (өмірімде бір-ақ рет осындай тылсым күй кешіппін. Анам қайтыс болғанда, мұндай түйсік қайталанбады). Сол күні әкемнің інісі Әмзе сұм ажал құрығына ілінген ағасының (менің әкемнің) мәйітін түс ауған шақта үйге әкелді. Ал, шарасыз күй кешкен анам болса, мидай ыстық күнде жапан түз даланы кезіп, аузы кезеріп, аңқасы кеуіп, кемсеңдеп, бір Аллаһқа үміт артып, жалбарынып, жан жарының емі үшін, көлбаржыланды іздеп, іздегенін таппай күңіреніп, күн ұясына батқан кезде үйге келеді. Жиналған қара халық “құдай қосқан қосағының” өлімін күндіз анама сол мезетте естіртейін десе, қай жерде жүргенін де (ол кезде қазіргідей ұялы телефон болмаған) білмеді. 1976жыл, 29тамыз күні біз үшін қайғылы да қаралы күн болды.

Шымқаланың жанында орналасқан 41 алқа көлі мен жағасы көкқұрақ майсалы, мөлдіреп аққан бұлақтары бар Көмешбұлақ мекені – менің және әкемнің туған жері. Әкемдырып адасқандар осы кісіге келіп жүгінетін. “Тура биде майдың түйінін шешіп, тура жолды көрсетіп, қара қылды қақ жара әділ төрелігін айтушы еді. Менің әкем ауылдың ұстазы ғана емес, ақыл-кеңес беретін жолбасшысы, биі еді. Тіпті, ауылымыз орталықтан шалғай орналасқандықтан, әкем өкіметке тұрғындар атынан арызданып, мектеп ашуға мұрындық та болған еді.

Бүгінде ол мектеп түрленіп, керегесі кеңіп Көмешбұлақ атындағы №67 мектеп атанып, 11жылдық болды. Осылы басқарып отырғанын мақтанышпен айтамын. Ел ағада ілулі тұратын. Сайрам ауданына қарасты Көмешбұлақ ауылында көз көргендер мені көрсе көздеріне жас алып, тебірене “әкесінің тұяғы” деп, жылы лебіздерін білдіріп жатады. Мен де әке-шешемді көргендей, бір жасап қаламын. Олар мені “Мейманхан ағайдың қызы” деп, бір-бірімен жарыса құрақ ұшып үйлеріне ілтипатпен қонаққа шақырып жатады. Шіркін, ауыл адамдарының кеңпейілділіктерін айтсаңызшы. Табиғаты тылсым сырға тұнған, қызғалдақтай құлпырған ауылымның жұпар ауасы, адамдардың адал бейілдері барған сайын менің көңілімді көктем етеді. Менің балапан арманым - Ұстаз болсам деген осы жусаны бұрқыраған ауылдан басталды емес пе? Тек, әке-шешемді сағына аңсаймын, өкініштісі сол. “Әкең өлсе де, әкеңнің көзін көрген өлмесін” деп, халқымыз тауып айтқан екен. Әрине, бүгінде әкеммен жасты қариялар некен-саяқ. Бірақ

Әкемнің шәкірттері жетерлік, олар жан-жақта қызмет етіп жүр. Әкем – “17партсъезд” (бүгінде Керім Тіленшин) атын дағы мектепте ұстаздық қызметте болған. Тіпті, менің де ұстазым болған. Ол математика пәнінен және бастауыш сыныптарға дәріс беретін. Ендігі кезекте, балғын балалық шақтан мөлтек сыр шертейін.

Бірде әкем жұмысына бара алмай қатты сырқаттанып(соғыстың зардабы болар, оның денесінде түйіндер болатын) қалған болатын. “ҚазССР-нің азық-түлік министрі Айтан Зияев келеді екен” деген сөз аулымызды дүрсілкіндірді. “Алыстан алты жасар бала келсе, алдынан алдына жастағы қария қарсы алады” демекші, ылғи шәкіртінің алдынан қарсы алатын әкем бұл жолы шәкіртінің алдынан сыр берген денсаулығына байланысты шыға алмады. Сол күні үйімізге ҚазССР-нің жеңіл өнеркәсіп министрі Айтан Зияев(өмірден озған) шәкірттік әдеппен ұстазының хал-жағдайын сұрау үшін аттың басын бұрады. Шамамен алты жаста болсам керек-ті. Тұлымшағым желбіреп, кеудемді мақтаныш кернеп, “ұлы ұстаз бен министр шәкіртінің” әңгімесіне куә болғаным бар. Сол кездегі шәкірт министрдің “Ұлы Ұстазын ұлықтағанын” көріп, әкемнің нұрлы бейнесі мен көзіндегі отты ұшқыны менің жадымда мәңгіге қалып қойыпты. Осы уақиғаны тілмен жеткізу мүмкін емес еді. Неткен кісілік пен кішілік! “Ұлық болсаң кішік бол!” деген осы екен-ау. Айтпақшы, менің есімімді де қойған осы министрдің шешесі(есімін ұмытып қалыппын) екен. Ол кісі түс көрген екен, түсін жорамалдап, Нышан(менің анам) дүниеге ұл әкеледі екен, есімін Несіпбек қойыңдар деген екен. Содан жарық дүниенің есігін іңгәлап ашқан маған Несіпкүл (қыз болғандықтан Несіпбек-Несіпкүл болып өзгертіліпті) деп азан шақырып ат қойыпты. “Шәкіртсіз ұстаз-тұл” дегендей, әкемнің Қазақстанға белгілі шәкірттері бар. Мысалы, Сарыағаштағы

“Барыс-2030 курортының” және “Минералдық сулар” за-
 водының директоры – Молдалы Қолдасов (бұл кісі ауылда
 де ұстазы Мейманхан ағайды аса жоғары құрметтейтіні
 айтқан болатын).

Сакида, Фарида деген аяулы әкпелерім бар. Анам-Ны-
шан таңның атысынан күннің батысына дейін қырман-
да жұмыс істеуші еді. Мен әкемнің ерке-кенже қызымын.
Мектепке ылғи бірге баратынбыз. Әкем, тіпті, шашымды
тарап, бантигімді тағып, киімімді кигізетін. Сабағымды
үнемі қадағалайтын. Кешке ұйықтар алдында, міндетті
түрде үйге берген тапсырманы тағы да бір рет тексеріп,
сұраушы еді. Үй жұмысын орындасам ұйқыға жатар едім,
орындасам “ұйқы жоқ саған” деуші еді әкем. Осы-
мен біздің отбасымыздан бастап “Үй жұмысы” деген ұғым

1-ші сыныптан бастап “Балдырған” журналын, “Пионер газетін” үзбей жаздырып беретін. Сол кезден бастап осы басылымдарға риясыз бала көңіліммен хат жолдаушы едім. Ол-менің алғашқы ұстазым, әрі әкем. 3-ші сыныптан бастап қағазға ойымды жазатынымын. 3-ші сыныпта жазған арнауымды әкеме оқып берген болатынымын.

“Асқар тауым мәңгілік,
Қуанышым жан әкем.
Оқыттың сен мені үздік,
Білімнің нәрімен”

Сол кезде әкем маған мейірлене қарап, сәбилік сезіміме ризашылығын білдірген еді. Бірде әкеме: “Өскенде кім болғанымды қалайсыз?” деп, сұрақ қойдым. Ол ойланбастан “аспазшы болсайшы” деді. “Көке, мен жақсы оқимын ғой! Мен жазушы боламын!” деген едім. Көкеме көз жасымды көрсетпей, солқылдап, жылаған болатынмын. Көкем қайтыс болғаннан кейін, пікірімді өзгертіп, мұғалім болуға тоқталдым. Мені екі әпкем құптай: “Сен өте табандысың, әкеміздің сара жолын сен жалғастыр, саған үміт ар-

тамыз” деді. Әкем мені рухани қиналмасын деген екен ғой. Мұғалім болуға болады, бірақ нағыз ұстаз болу қиын екен. Әкем Мейманхан соғыстан кейін өзінен жасы үлкендерге де дәріс беріп, хат танытқан. Соның ішінде анам - Нышан Тастанқызы да болған екен. Анамның ең алғашқы сауатын аштырған ұстазы-өзінің болашақ жары болған. Ол кезде адамдар 4-ақ класс оқитын болған екен. Менің анамның 4-ақ кластық білімі ғана бар болған. Ал, әкем 2 жыл медицинада оқып, ұнатпай шығып кеткен. Институтта математика факультетін оқыған. Тіпті, Түркістандағы педучилищені 2 рет сырттай оқыған екен. Себебі, алғашқыда оқығанда құжаттарын жоғалтып алған екен. Анамның айтуынша, әкем оқудан еш жалықпай, өмірінің 10-11 жылын оқуға мамандық алу үшін сарп еткен екен. Неткен қайрат-күш, неткен сарқылмас күш-жігер.

Әкем-менің пірім! Мен онымен ылғи тілдесіп жүргендеймін. Оның рухы үнемі мені қолдап жүреді. Әкем адамның да жемістің де шын бағбаны еді. Себебі, ауылда ең жасыл жайқалған бау-бақша біздің үйде ғана болатын. Жеміс ағаштарын будандастырып жаңа тұқымды жеміс алатындықтан көпшілік әкемді «Мичурин» деп атап кеткен еді. Ерінбей жеміс ағаштарына ерекше күтім жасайтын. Өмірді де үйлестіре білетін.

Әке! Мен сіздің жүріп өткен өнегелі тағдырыңыз бен Отанды қорғаған, талай жанға хат танытқан өміріңізді мақтанышпен айтамын. Сізге ұқсауға тырыстым. Өте тумасам да, сізге жете туған шығармын. “Ұстаздан-шәкірт озар” дегендей, менің де шәкірттерім қаулап өсіп келеді. Атап айтсам: өнер саласынан президентіміздің грантын жеңіп алған, Қазақстан Республикасына танымал - жас қобызшы Ақерке Тәжібаева, мектепті алтын белгіге бітіріп, ең жоғарғы оқу орнын қызыл дипломмен бітірген, бүгінде Қарағанды қаласында қызмет жасап жүрген - Ерлан Мүлкі-

баев, Қазақстан Республикасының “Болашақ” бағдарламасы бойынша Америкада оқып келген-Қанат Төлекбаев, Түрік елінде жоғары білім алыған - Раушан Қамбар, ХҚТУ-нің оқытушысы-Мөлдір Сейсембекова (өз қызым, грантпен оқыған), журналист-Дариға Тұрғынбаева (грантпен оқыған), дәрігер-Бахтиярова (грантпен оқыған), архитектор - Ибрагим Тазабек, қазақ тілі пәнінің мұғалімі - Наталья Григорьева т.б. шәкірттерім бар. Сіздің жолыңызды қуған жәйім бар.

2018-2019 жылдары елімізде пандемия белең алған кез еді. Сол кезде бүгінде дәрігерлік қызметте жүрген шәкіртім Бахтиярова Әсел шалт қимылдап, дәрігер әкесі Бахтияров Жармұхаммедке хабарласып, ауруханаға ауызызгілікті шәкірттерім бар.

Шымкент қаласындағы Абай саябағындағы “Даңқ” мемориалында Ұлы Отан соғысына қатысқан майдангер әкелеріміздің тізімі жазылған тақтада әкем - Мейманхан Өтебаевтың (Утебаев, төлқұжат бойынша жазылған) есімі тасқа қашалған. Соны көрген сайын біздің жарқын өміріміз жолында Отанын қорғап, жаумен айқасқан әкем үшін де, қан майданнан қайтпай қалған атам үшін де көкірегімді мақтаныш сезімі кернейді. Сайрам аудандық “Мәртөбе” газетінде жарияланған соғысқа қатысқан майдангерлердің тізімінде атам мен әкемнің есімдері де бар. Сол газетті ең қастерлі құжаттай аялап сақтап жүрмін.

Осы эссені сізге арнап жазып отырып, көзімнен ыстық жас толассыз ағып, бетімді жуып барады... Әттең, тірі болғаныңызда ғой... Сіз сияқты әрдайым тегеурінді де арлы боламын. Әке, Сіздің рухыңызға тағзым етемін!

Несіпкүл ӨТЕБАЕВА, Қазақстан
Журналистер Одағының мүшесі.

Матикеев Жунусбек

Матикеев Жунусбек Аппазович 1971-жылы Ош облусунун Кара-Суу районуна караштуу Папан айыл аймагынын Кожо-Келен айылында жөнөкөй жумушчунун үй бүлөсүндө туулган. 1987-88-жылдары С.Ибраимов атындагы орто мектепти бүтүргөн. 1989-1991-жылдары советтик армиянын катарында кызмат өтөгөн. 2004-жылдан бери жогоруда аты аталган мектепте дене-тарбия мугалими болуп эмгектенет. 3 уул, 3 кыздын атасы.

АДЫГИНЕНИН ТУУЛГАН КҮНҮ МЕНЕН КУТТУКТАП

Он үч жаш куттуу болсун уулум,
Акылын ашып ташып толсун уулум.

Сен үчүн кудайым бул жашоодо,
Илимдин эшигин ачып койсун уулум.

Акылдуу бол алтыным, жаман бала дедирбе,
Ак сүйлөп, кылган ишиңден ката кетирбе.
Өзүңдөн улууларга урмат, сый көрсөтүп,
Элпек бала болуп жалкоолукка берилбе.

Өмүрүңө балам, кудайым береке берсин,
Алладан эмне тилесең, тилегиң келсин.
Келечекте талыкпастан билимди көп окуп,
Илим билимдин туу чокусун жеткин.

АСФАЛЬТ ЖОЛДУ ЭНСОО

Асфальттан болсо жолубуз,
Узарып калат колубуз,
Ынтымак, бирге бололу,
Туптунук болуп оюбуз.

Жөнөйбүз Ошко ашыгып,
Зуулдап айдап шашылып,
Каткырып күлүп баратсак,
Көнүлдөн кирлер арылып.

Кожо-Келен, Оштун арасы,
Керилип жатат карачы,
Баратсак тегиз асфальтта,
Адамдын тынчыйт санаасы.

Ак-Буура агат шарпылдап,
Баратсак Ошко жаркылдап,

Өзгөчө кууш капчыгай,
Аталат аты Шалкылдак.

Көпүрөдөн көпүрө өтөбүз,
Байдамтал жерге жетебиз,
Тоолорду карап суктанабыз,
Оозду карай кетебиз.

Ооздон чыксак Кызыл-Туу,
Өзгөчө айыл супсулуу,
Алма орук бышкан айылым,
Багында сайрайт булбулу.

Экинчи борбор Ош шаары,
Суктанат элдин бүт баары,
Жогорку окуу жайга келишет,
Айылымдын уул кыздары.

АТАМА

Атаке ар дайым эсимдесин унутпаймын,
Карааның асмандагы ак булуттайым.
Тагдырдын насиби экен кантейин,
Эртерээк арабыздан алып кетти кудайым.

Тушумо кирсен, ойгонуп кетип таба албай,
Калтырып кеткен кийиминди жыттайым.
Ардайым намаз окуп дуба кылып келем,
Аллахым Фирдаусту насип кылсын ылайым.

Унутпастан эстеймин насаат кылган кептерин,
Насаатын ачат мага бакыттын эшиктерин.

Жашоодо канча жыл жашап отсом дагы,
Атаке ардайым унутпаймын эсимдесин.

Өзүң берген насааттарын унутпастан,
Адал жашоо менен кечирип күн келемин.
Дагы да арбагын жол көрсөтүп келет мага,
Даараттуу уйкудагы, тушумо кирип менин.

ЖҮРӨГҮБҮЗ СОГУП ТУРСУН ТОКТОБОСТОН

Жакшылык менен жамандыкты сезинип туят,
Муштумдай болуп кокурокто бекинип турат.
Аллахым ченебей күчтү берген жүрөгүбүз,
Денебиздин баарына канды жеткирип турат.

Кубаналы жүрөгүбүз дукулдоп согуп турса,
Кубаналы эки көзүбүз жарыктыкты көрүп турса.
Аллахыма миндеген шүгүрлорду кылсак экен,
Жаратканым чын ден соолукту берип турса.

Жүгүрөлү чарчабастан тоодо, түздө күтүрөп,
Калбайлычы мээнеттин чеңгээлинде бүжүрөп.
Оорубайлы, ден соолугубуз дайым чын болсун,
Жүрөгүбүз токтобостон согуп берсин дүкүлдөп.

Эрте менен ар дайым күнүм чыксын күлүңдөп,
Буркан-шаркан жашообуз өтүп жатат күрүлдөп.
Тобоо кылып жашообузду адал менен жашайлы,
жүрөгүбүз токтобостон согуп турсун дүкүлдөп.

Өмүр экен баалай билип барктап сүрөрүбүз,
Ден соолугубуз: сылап сыйлап күйөөрүбүз.

Жашоонун канчалаган белестерин ашабыз го,
Жанылбастан дүкүлдөп согуп турса жүрөгүбүз.

Күн өтөт, күн артынан бир бирине окшобостон,
Тирилик деп жүрөбүз бир бирибизди ойлобостон.
Жүрөгүң болбосо кыймылдабайт го бүт денең,
Ах, чиркин жүрөгүбүз согуп турсун токтобостон.

КЫЗЫМ ЗИРЕГУЛГӨ

Зирегүл кызым алтыным,
Алтындан кымбат асылым.
Эрке кызым жан кызым,
Эн эле мага жакыным.

Ширинден ширин бал кызым,
Акылы тунук ай кызым.
Кенжеси болот кыздардын,
Уйумда менин хан кызым.

Жетелеп чонойтум колунан,
Окуусун дайым бешке окуган.
Ийгиликтерге көп жеткин,
Тилектерин келип оңунан.

СУЛУУ КЫЗГА

Айдай сулуу кыз элен убагында,
Сүйүүмдү арнап сага турамын да.
Бир кезде сага болгон махабатымды,
Унутпай ыр менен айтып уладым да.

Мен сүйгөн кезде сулуу элен алтыным,
Болгонсун өзүң гана жүрөгүмө жакыным.
Көп жылдар алыс калса да ал кездер,
Дагы эле мен үчүн сулуу кызсың асылым.

Азыр да көрсөм сени чындап сүйөмүн,
Көп ойлоп кыйналып кетти жүрөгүм.
Качандыр бир жолугам деп өзүңө,
Мен сени сагынган бойдон журөмүн.

Сагынып сени чанкадым го жүдөдүм,
Сени ойлоп өттү далай күндөрүм.
Өтсө да кайран жашым элүүдөн,
Өзүңдөн узулбөйт менин кудүрүм.

ТАХМИНА КЫЗЫМА

Тын тыкан таптаза жүргөн кызым,
Туура сүйлөп, жагымдуу күлгөн кызым.
Билгенинен билбегенин көп чыгар,
Жашоодон сабак алып үйрөн кызым.

Эрте менен ачык болсун маанайын,
Таңкы жел сылап турсун саамайын.
Ырыскысын кудайым сага кеңен чачсын,
Ошол болот менин сага кааларым.

Оорубай жүр эч убакта тартпа убайым,
Өмүрүң узун болуп, бактылуу бол ылайым.
Каалаган максат, тилегиң орундалсын,
Сен үчүн бата тилеп, Аллахымдан сурайым.

Жашоонун канчалаган белестерин ашабыз го,
Жанылбастан дүкүлдөп согуп турса жүрөгүбүз.

Күн өтөт, күн артынан бир бирине окшобостон,
Тирилик деп жүрөбүз бир бирибизди ойлобостон.
Жүрөгүң болбосо кыймылдабайт го бүт денең,
Ах, чиркин жүрөгүбүз согуп турсун токтобостон.

КЫЗЫМ ЗИРЕГҮЛГӨ

Зирегүл кызым алтыным,
Алтындан кымбат асылым.
Эрке кызым жан кызым,
Эн эле мага жакыным.

Ширинден ширин бал кызым,
Акылы тунук ай кызым.
Кенжеси болот кыздардын,
Уйумда менин хан кызым.

Жетелеп чонойттум колунан,
Окуусун дайым бешке окуган.
Ийгиликтерге көп жеткин,
Тилектерин келип оңунан.

СУЛУУ КЫЗГА

Айдай сулуу кыз элен убагында,
Сүйүүмдү арнап сага турамын да.
Бир кезде сага болгон махабатымды,
Унутпай ыр менен айтып уладым да.

Мен сүйгөн кезде сулуу элен алтыным,
Болгонсун өзүң гана жүрөгүмө жакыным.
Көп жылдар алыс калса да ал кездер,
Дагы эле мен үчүн сулуу кызсың асылым.

Азыр да көрсөм сени чындап сүйөмүн,
Көп ойлоп кыйналып кетти жүрөгүм.
Качандыр бир жолугам деп өзүңө,
Мен сени сагынган бойдон жүрөмүн.

Сагынып сени чанкадым го жүдөдүм,
Сени ойлоп өттү далай күндөрүм.
Өтсө да кайран жашым элүүдөн,
Өзүңдөн узулбөйт менин кудүрүм.

ТАХМИНА КЫЗЫМА

Тын тыкан таптаза жүргөн кызым,
Туура сүйлөп, жагымдуу күлгөн кызым.
Билгенинен билбегенин көп чыгар,
Жашоодон сабак алып үйрөн кызым.

Эрте менен ачык болсун маанайын,
Таңкы жел сылап турсун саамайын.
Ырыскысын кудайым сага кеңен чачсын,
Ошол болот менин сага кааларым.

Оорубай жүр эч убакта тартпа убайым,
Өмүрүң узун болуп, бактылуу бол ылайым.
Каалаган максат, тилегиң орундалсын,
Сен үчүн бата тилеп, Аллахымдан сурайым.

МЕЗГИЛДЕР

Торт мезгил болуп тортко бөлүнүп,
Карачы касиети өз-өзүнчө көрүнүп.
Айланышат адашпастан жолдорун,
Жыл болушат баары бирге чогулуп.

Тизилип катар жүрөт турбайбы,
Жарашышкан сулуулугу тогулуп.
Жаз мезгилим жаркыраган жасанып,
Жашыл чоптуу бак дарактын ичинде,
Жашоо баштап жан жанына каранып.

Туркун куштар сайран куруп бакчада,
Сулууланып сайрап турат таранып.
Жай мезгилим жайнап турса толукшуп,
Туркун куш учуп бак даракка конушуп.

Жашоолору шаан-шокот болуп өзүнчө,
Бейиштин бир гүл бакчасы болушуп.
Күз мезгилим өзүнчө бир керемет,
Бак даракты сары түскө келтирет.

Бул мезгилде бышып турган жемиштер,
Суктандырган сабагында телмирет.
Аралап бассан эгин эккен талааны,
Токчулуктун бир белгиси сезилет.

Кыш мезгили сууктар тонуп кар жааган,
Суук тартып күн кыскарып аз-аздан.

Ак тон кийген талаа туздор карачы,
Көз уялат тунуп жаткан ак кардан.

Жемин издеп топ таранчы учушат,
Кар астында ушуп турган шактардан.

УЛУУ ЖУРТ

Кылымдап келет көчүбүз,
Кең болсун куттуу төрүбүз.
Эзелтен жашап келаткан,
Улуу журт, уруу Бөрүбүз.

Он канат, ичкилик, сол канат,
Айтылып буткус чон санат.
Эреним баатыр Барсбегим,
Түптөгөн кыргыз каганат.

Опол тоо болуп карааны,
Ооганга жеткен кабары.
Жумурай журттар тааныган,
Сырттаным Бөрү бабамы.

Кутмандуу кыргыз жеринен,
Душманды кууп кетирген.
Баатыр бабам Бөрү бий,
Эр жүрөк кыргыз элинен.

Акыны, ырчы, сынчысы,
Анжиян кара кыргызы.
Кытайга чейин жайгашкан,
Адыгине, Тагай, Муңгучу.

МУГАЛИМДЕРГЕ КУТТУКТОО

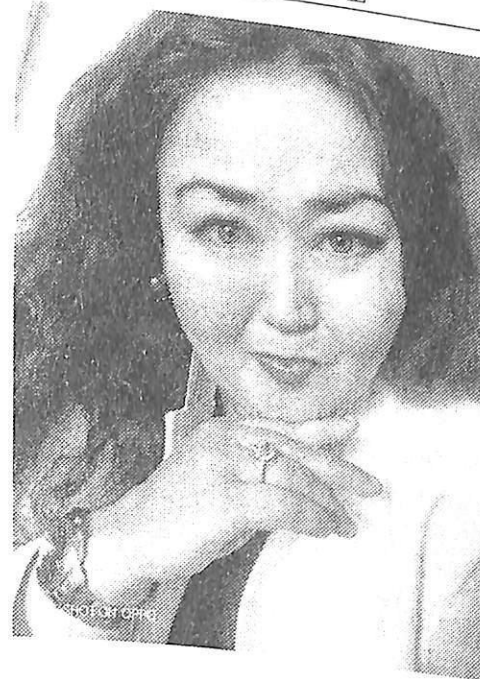
Балдарга таалим тарбия бересиздер,
Жашоого жол корсоткон, агай эжейсиздер.
«А» тамгасын уйротуп окуучуларга,
Ар дайым талыкпай эмгектенип келесиздер.

Ак иштеп эмгек акы алганынар,
Окуучуларга таалим экен айтканынар.
Кантип турам куттуктоо жазбай силерге,
Кут болсун мугалимдер майрамынар.

Эч убакта, эч качан чокпосун маанайынар,
Берекелүү болсун ак мээнет менен тапканынар.
Дайыма жакшылыкта шаттык менен жүрүңүздөр,
Куттуктайм, кут болсун 5-октябрь майрамынар.

Мугалим, силер момолуу дарак экенсиздер,
Туудай болуп, бийик турган желексиздер.
Силер жок илим-билим кайдан табылмак,
Бул жашоодо аба менен суудай керексиздер.

Чарчабай, чаалыкпай иштеңиздер талыкпастан,
Эл баалайт мээнетинерди ар убак унутпастан.
Жаратканым күч-кубат берип, оорубаңыздар,
Жамандык силерди айланып өтсүн алыс жактан.

Омарова Гүлжазира Зейнеденқызы

Омарова Гүлжазира Зейнеденқызы –1975-ж Атырау облысы, Қызыл-қоға ауданының тумасы. Отбасылы, заңгер, кәсіпкер Қазақстан Республикасының мәдениет пен өнер саласының бірінші дәрежелі үздігі, Қазақстан Республикасының құрметті қайраткері, Халықаралық жазушылар одағының мүшесі, Әлем Халықсы ақын жазушылар одағы мүшесі, Түркі әлем жазушылар одағы мүшесі, Қазақия ақындар одағы мүшесі, Әлем Халықаралық жазушылар палатасы APEU,ANIP GIEART,MAROKKO,ЕГИПЕТ,ҚЫРҒЫЗСТАН,ҚАЗАҚСТАН,ӨЗБЕКСТАН,SALVADOR штабы қауымдастығы одағының мүшесі. Өлеңдері гран-при бас жүлде мойындау марараларына бірнеше дүркін иеленіп жүр,тіл жанашыры. Шығармалары:»Туған жер аясында»,»Махаббат жырлары»,Тылсым дүние».

Ел ішіндегі сыртындағы жыр мүшәйра жеңімпаз жүлдегері, қоғам қайраткері,
Өлеңдері:

Түрік Антологиясына енген, Қырғыз Ош-Алманах кітабына енген,
«Өлең өткелдері», ақындар жыр жинағына енген
«Мөлдір шық-Өлең өлкесі», кітабына енген,
«Ақжайық самалы» жыр жинағына енген,
Республикалық «Өлең сөздің патшасы» бірлестігінің, «Жыр жәрмеңкесі», «Мөлдір шық», «Өлең өлкесі» бірлестіктерінің мүшесі, «INTERNATIONAL UNION OF POETS AND WRITERS «PLEASANT BREEZE» әлем халықтар жазушылары одақтарының мүшесі. Қырғыз-Қазақ алака одағының мүшесі, Международный общественный фонд алаканың мүшесі, Қазақстан Республикасының мәдениет және өнер саласының төс белгі медалінің иегері. Қазақстан Республикасының Құрметті қайраткері төс белгісінің медалінің иегері, жазушылар одағының «Үздік ақын» марапатына иегері, Әлем Халықаралық конкурсының «Алтын наменациялы докторлық ғылыми жобасының үздік жеңімпазы» атағының иегері Өлеңдері аудандық, облыстық республика, әлемдік басылымдарға жарияланып жүр.

ЖАЗҒЫМ КЕЛМЕЙ ӨЛӨНДІ ДЕ ЖЫЛАУЫҚ!

Кеткендей-ау, қыс ызғары қыр ауып,
Мейірлендім күн нұрына бір ауық.
Нұрын төгіп, Наурыз айы шуақты,
Жазғым келмей өлеңді де Жылауық !!!

Достарыма жүргім келед еркелеп,
Асылдар ғой,
Алтынға кім тең келед?
Білем...
Білем,

Доссыз күнің қараңғы,
Сыйласқайсың бәрімен де еселеп!!!!

Дос пейілін аша білгін жан салып
Досы көп деп жүрер біреу тамсанып,
Шынайы дос, сыйласқанға не жетед?
Бақыт қандай,
Бақыт еді қаншалық?!

ЖҮРЕГІМНІҢ АҢСАРЫ

Гүлді тердім махаббаттың бағындағы,
Сәулесін нұр боп шашқан таңымдағы.
Сезіндім жылуыңды жүрегіммен,
Сен сүйген жүрек едің жанымдағы.

Сағынам алыс кетсең алаңдаймын,
Өзіңнен адасып бір қалардаймын.
Қол созып жетелеген әлеміңді,
Шаттанып көңіл-күймен аралайын.

Сен менің арқа сүйер тірегімсің!
Жанымды қолдап, қорғар жүрегімсің!
Сен менің асау мына болмысымды,
Ұғынар жалғыз жансың, білемісің?!

Еркелеп артық кетсем кешіресің,
Жан қайда маған басқа түсінетін?
Дүрсілі жүрегімнің сен деп соғар,
Алысқа ұзамашы өтінерім.

ҚАЗАҒЫМ, КЕМЕҢГЕР ЕЛ ӨРКЕНІ КЕҢ..

Сипай шықты самалым бетті өбкен,
Жақындады қыс бітіп келіп көктем.
Жауқазындар шықты ма жерді жарып,
Алқынды ма жел есіп қысып өкпем?

Ұстағаның бал болып, жалағаның,
Болса ылғи жақсы ғой қалағаның.
Қарманғаның уысықа толса тұнып,
Құнын жоймай алтынға балағаның.

Құт-береке бұзылмай қаймақтанған.
Желбіресін көк туым байрақталған.
Қасыретін елімнің жер жасырсын.
Бұрқырасын қара қазан қайнап қалған.

Тағылымдай аңыз боп ертегіден,
Қазағым кемеңгер ел өркені кең
Күмбірлесін ел күйі бар жұртымның,
Домбыраны қос шегімен шерте білген.
Қазағымды сүйіншілеп ертеңімен!!!

ҚҰШАҒЫН КЕРЕК АШЫП ҚОЛА ТҮНІМ

Сағыныш,
Жүрегіммен ұласқанда,
Шаттанып,
Қуаныш жыр, гүл ашқанда.
Сезімім,
Билеп кетер өн бойымды,

Қарайлап жұлдызы көп,
Түнгі аспанға...

Алыстап,
Күндер өтер, ай қалдырып.
Жадырап жазда келді,
Жайқалдырып.
Жұлдыз шоқ,
Ағып жатыр ұзап барып.
Самал жел,
Жамал түнді жайландырып.

Мамырда,
Жаңбыры көп тұман айды,
Бес қонақ,
Күткендей боп құралайды.
Қашырып берекесін,
Жан біткеннің,
Жақпасын,
Жақсын саған сұрамайды.

Құшағын кере ашып,
Қола түнім,
Жүректің,
Сезгендеймін соғатынын.
Әдемі ғұмыр алда,
Сезіндіріп,
Жетелер асқақ арман,
Болатынын....

БЕЙСЕУ ТӨБЕ... НАҒАШЫЛАР ҮЙІНЕ САҒЫНЫШ

Бейнеті қой өргізіп, жылқы баққан,
Бейсеудің бар тірлігі дерлік дастан.
Асыр сап шағыл құмда ойнайтынбыз,
Үйінде нағашымның бала жастан.

Таласып балғын шақ пен сағым бұлдыр,
Мөлдіреп көк жиектен тамылжып нұр.
Аңқыған жұпарына жусан шөптің,
Балбырап кетуші еді жаным құрғыр.

Күлімдеп күн шығады көк төрінен,
Таң ата жайылымға мал да өрілген.
Сүт сауып, қаймақ тартып май жинаған,
Берекет арылмаған бұл өңірден.

Оянып шалқар шабыт, бұлдана жыр,
Жайлаудың әрбір кеші жылға мәзір.
Күн сайын сол жайлауда қой шетінде,
Көңілі жаздай жайнап бір бала жүр.

Асылып күндіз -түні қара қазан,
Жүретін мал қайырып нағашы ағам.
Сәтінде бір жұмсамай жібермейтін,
Ойнауға асықсақта асыл анам.

Жүгіріп құм үстінде жалаң аяқ,
Күн ыссы болса -дағы қарамай-ақ.
Пісірген нанын түгел жеп кетсек те,
Жеңгеміз тұратын -ды аямай-ақ.

Айраннан ауыз толы ұртты сүртіп,
Ып-ыстық таба нанның исі мұңкіп.
Кесіп -ап нан жейтінбіз балды жағып,
Сол кезде шаршау білмей ойнап жүріп.

Құм жатыр содан қалған ирек-ирек,
Қалғандай мол шөптері мүлде сиреп.
Сонда да мен мұңдалап шақырады,
Жүректе бір сағыныш бізді сүйреп.

Кең дала, Бейсеу төбе, дала дастан,
Ыстықсың маған сонау бала жастан.
Шіркін -ай, нағашымның сол бір үйі,
Соңғы кез, түсіме де араласқан.

СЕЗІМ МЕНЕН ЖАЛЫН ЖҮРЕК ШЫҢДАЛҒАН

Күй кешемін өртенгендей өзегім,
Бәріне де төземін-ау,
Төземін.

Алау отты өшірмедім бойдағы,
Бесенеден белгілі-ау көнерім.

Шарпып өтті,
Тұла бойды от-лебің,
Мен деп соғар кеудедегі жүрегің.
Жанарымнан,
Сығып алып мың тамшы,
Сендей жанның шын сүйерін білемін.

Түсіп кетсе,
Бәз көңілің налыма,
Қапаланба,
Мейлі, өртен жалында!
Сүйе білу,
Сезе білу бір бақыт,
Қасыреттің уын тартпай барында.

Сүймегенге,
Талай жанға боп арман,
Бақыт шіркін,
Сүйгендерге тоқталған.
Түсірмегін,
Еңсеңді құр түсірме,
Сезімменен жалын жүрек шыңдалған!

УА, МҰҚА, АҚИЫҚТЫ АҚТАҢГЕРІМ!

Уа, Музам, ақ иықты ақтангерім,
Бойыңа жиып жырдың дастан кенін.
Ырғала қобыз үннің сарынымен,
Майсаға айналды ма жатқан жерің?!

О, Мұқа, поэзия жүрегісің,
Өлеңнің шабыт берген тірегісің.
Өзіңдей қыранысыз жыр әлемнің,
Қанаттан қайырылғанын білемісің?

Шекпеннің жырмен илеп елтірісін,
Өлеңнің жүректегі тәркінісін.
Бар жырың сол жүректе жатқан кезде,
Уа, Мұқам, мәңгі өлмейсің, сен тірісің!

Қолға алсам кітабыңды демің тірі,
Оқысам бойдан кетер көңіл кірі,
Шаттанған өлеңіңе енген сайын,
Мұңымды сейілтеді сенім сыры.

О, Мұқа, айтар сырым көп те саған,
Мені де түсінерсің сөкпе жаман.
Ішімде құса мұң көп сен секілді,
Оны да өшірейін жетсе шамам.

Жанар жас, жүректе мұң қайғы басым,
Аспаннан түнерген де ай құласын.
Бір аунап кетейінші топырағыңа,
Жүректен мұңымды алшы, қайғыласым!!!

ҚЫРҒЫЗ -ҚАЗАҚ ТҮБІ ТЕРЕҢ БІР ХАЛЫҚ!

Қазан оты қатар жанып маздаған,
Қиындықта екі ел жұбын жазбаған
Киіз уйде Қырғыз Қазақ күн кешіп,
Күндер өтті-ау, бірге бауыр боздаған.

Ел басына күндер туды дүрбелең,
Қайсарлық пен етек жеңді түрген ең,
Абдрахманов Жүсіп ата көш басшы,
Хас батырлар тау тұлғалар бір белең.

Тарих күшті егіз салтты кемірген,
Жаны сірі бауырлардың темірден.
Қара-Қырғыз мұз жамбастап ғасырда,
Жүз жылдықта кемелденіп кең іргең!

Қиындықта жазылды бір жарамыз,
Ажырамас мәңгі бірге арамыз.
Бір жатырдан ежелден-ақ жаралған,
Қырғыз-Қазақ егіз бауыр-ағамыз!

Күн болмапты алшақ ара бөлінген,
Жалғасыпты өзен көлің көліммен.
Сар бауырсақ шашылыпты тойыңда,
Мал сойылып кәде алдың төрімнен!

Таусылмасын арамыздан сый өліп,
Бауырлардай қолтықтасып сүйеніп,
Қуанышты бөлісеміз жүз жылдық,
Өмір,Өмір, өмір сені сүйелік!

Далам толып ән мен күйге жырға лық,
Домбыра мен Комуз төгер ырғалып.
Бабалардан тарих тұнған шежіре,
Қырғыз -Қазақ түбі терең бір Халық!

КҮЗГІ КӨРІНІС

Асу асып шалықтап шың көктегі,
Қош айтысып құстарда күз өткелі.
Күндіз-түні аспаннан қиқулайды,
Көкке салған көрініп тізбектері.

Түйіні жоқ уақыттың еш шешпейтін,
Тіршілікте амал жоқ кездеспейтін.
Бұла аспан жабығып түнеріп тұр,
Із қалмасын өткеннен тек өшпейтін.

Күзге егіз күңіреп жылар ішім,
Жаулап алып маусымкүз қылар ісін
Жүректегі мұңымды бүгіп жүрем,
Сездірмеген күлімдеп сыңай пішін.

Сыбдыр дыбыс естіліп күңгірлеген,
Суық ызғар оянды үңгірінен.
Мизам шуақ әлсіреп қалғаны ма?
Қара суық құрықтап шылбырымен.

Жапырақсыз тал біткен иіліп тұр,
Жел ұшырып барады үйіріп құр.
Көк аспанның мазасы болмай жасып,
Әлсін-әлі жауын да құйылып тұр!

Қапалы ма пенделер күн көрістен?!
Таң атқаннан кеш батып төңкеріскен.
Мейірімі төгілген жан таппадым,
Жүзі жарқын жайдары жөн бөліскен!

Сұрқай күйге бөленді қала көптен,
Көзден бұл-бұл ұшқаны лала-көктем.
Қол шатырмен бүрсеңдеп адамдар жүр,
Жаурап жауған жауыннан жаңа төккен...

ХАЛҚЫМНЫҢ МӘРТЕБЕСІ БИІКТЕП МЕ?

Арнаймын өнерімді сүйікті елге,
Халқымның мәртебесі биіктер ме?
Даламды мекен етіп ерке өскен,
Кей кезде ұқсап кетем киіктерге.

Мейрамың құтты болсын, жарқын елім!
Киелі ғой мекенім, елім, тегім!
Өле-өлгенше өзіңе басымды ием,
Болашағың зор болсын жұртым, менің!

Асылдар мекені бұл, жарқын әлем!
Қайран қалам кей кезде парқыңа мен.
Құтты болсын тағы да мейрамымыз,
Баршаға шын жүректен менен сәлем!

Жапеков Нұрлан Бижанұлы

Жапеков Нұрлан Бижанұлы, 01.01.1962-жылы. Қызылорда облысы Жаңақорған ауданы Жайылма елді мекенінде дүниеге келген. Жайылма ауылдық клубы КМҚК директоры. Жоғары білімді. «Түркі әлемі» және «Халықаралық» жазушылар одағының мүшесі. «Ел ардақтысы», «Мәдениет» және «Түркі тағылымы» медальдарының иегері. Ақын, ұстаз. Бір туған Қырғыз бауырым. Отбасылы.

Арғымақ аттай, ойқтастап өрге ұмтылған.
Мінезі бөрі, жүрегі жұмсақ нұр тұлғаң.
Мамықтай ұлпа, мақтадай әппақ пейілі,
Жүрегі егіз, Қырғыз бен Қазақ бір туған.

Жайдарлы жүзі, періште мінез балажан.
Күлімдеп күндей жүзінен сәуле тараған.
Сүйінбай, Манас бабалар салған ізбенен,
Достықтың жібек көпірін жырмен қалаған.

Мұнарлы тауын бұйра бұлт өбіп торлаған.
Жайлауы жасыл қойнауын жырмен толғаған.
Қыратты белі шапағын таңның малынып,
Келбеті күміс әсем жер мұндай болмаған.

Қиялдың қаққан қанаты болып мәнді үміт.
Жекжаттық жолмен сүйегің қайта жаңғырып.
Жасай бер, жаса бір туған Қазақ Қырғызым,
Достықтың жібін ширата есіп мәңгілік.

ТҰРАННЫҢ ТӨРІ

Тұранның төрі, алдыңда нұрлы, бір үміт.
Жаратқан бізді, Түркі тілдестің ұлы қып.
Әзірбайжаным, Түркімен, Түркі, Қазақпен,
Өзбек, Қырғызым Тұранды жаңғырт бірігіп.

Ойың да ұшқыр, тілің де өткір, ақ алмас.
Сен шыққан өрге әлемде ешкім бара алмас.
Алты қанатты, алты Ордам аман тұрғанда,
Тауыңды сенің, жаткөздер әсте шаға алмас.

Батыста, Шығыс көре алмайтындар көп сені.
Тосқауыл болды, бірақ та әлі жетпеді.
Қайтпаста қайсар қайратың барда Тұраным,
Қыраным болып, қалқи бер күмбез көктегі.

Тұлғасы биік Түркістаным тұр, кәделі.
Біз үшін бұл да, Алланың берген сәлемі.
Пейілі дархан, Ұлы даламның көгінде,
Жасай бер мәңгі, Тұранның Түркі әлемі.

Мейірім үнің, тұрғанда көктен елжіреп,
Төріңе сенің, 300 ден астам, ел кіред (і).
Ғаламға аян, Түркістан мекке төрінде
Тұранның Туы, мәңгіге тұрсын желбіреп.

ДОСЫМНЫҢ ӨМІР ТОЛҚЫНЫ

Өмірдің толқынымен жүзіп келем
Бұғауын жат ниеттің үзіп денем.
Қорқамын, тексіздіктің тілдеуінен,
Досымды дұшпандай қып үгіттеген.

Болса да, тағдыр айдын көлдей мекен.
Еркіңмен жүзуіңе көнбейді екен...
Жанына қамыққанда жалау іздеп.
Қарт жаны мейірімнен шөлдейді екен.

Сәбиді құша алмастай білегіне,
Тағдыры тұсау салды-ау күдеріне.
Келеді сол өмірдің мәнін таппай,
Сынағы қатты батып жүрегіне.

Ойласам болашақты жан сыздаған.
Сезерім онсыз өмір мәнсіз де оған.
Қайда сол, қайда оның бақыт шағы,
Оны да, алды ау одан арсыз заман.

Ұстаумен келсе дағы зиялы атты.
Кім екен оған салған қиянатты.
Оо Рәббім, бір өзіңнен жалбарынам.
Досымның өз қолымен ұйқастырған.
Өз бағын, қайта өзіне ұялатшы.

КҮЗ ҚҰДІРЕТІ

Тылсым күші, қоңыр шаққа тіреліп.
Көк шалғынның бірі солыса, бірі өліп.
Күз де жетті, кейде әлсіз күлгенмен,
Кейде қартаң, кәрі қысша түнеріп.

Бура бұлты асау желмен таласа,
Қаз бауырлай көшкені де жараса.
Күркірете, күз жауынын селдетіп,
Нөсерлете өткені де тамаша.

Әмірімен, әз Табиғат ананың,
Реңіне күрең беріп даланың.
Күз жапырақ түсіп жатыр сарғайып,
Қорғап қыстан, көктем шығар сабағын.

Найза оты, керсеткенмен жарқылды,
Алтын күзім, түсірмей еш нарқыңды.
Алла берген молшылықтың кілтімен,
Тоқшылыққа жетелей бер халқыңды.

ҚОС ҚЫРАН

Ғаламат іздеп ғұмырдан,
Тағдыр-тірлігі құрдым ішінде құбылған,
Сом жүректері жау атқан оққа жырылған,
Бабаларым-ай, ызғарға ерте ұрынған,
Шинельдерінің етек-жеңіне мұз қатып,
Қорғасын оққа жылынған

Төкпелі және аумалы,
Болса да майдан, Рақымжан атам қалмады,
Жастық жалынын жеңіске ғана арнады,
Ал Сәкең болса Берлиннің шебін барлады,
Наркескен біздің батырлар солай күйретті,
Нацизм жатқан орданы!

Дұшпанның салты – қыжырту,
Батырдың салты – сол жаудың мойнын үзілту.
Жан-жүрегімен жеңістің жырын сызылту,
Қуамын десең – сол батырлардың ізін қу.
Қара тер менен қып-қызыл қанның куәсі-
Рақымжан тіккен Қызыл ту.

Рахымжан қадам басарда,
Немістер пана таппаған екен қашарға.
Егоров жағып Сталин дейтін атанға,
Кантария деген пайда боп мына жаһанда,
Батырымыздың ерлігін тұмшалағанмен,
Жеңеді шындық қашанда!

Орыстың қорғап Мәскеуін,
Бала Сағадат майданға төгіп жас терін,
Оңынан күтіп дұшпанның келер сәттерін.
Тұқырта жеңді, шығарып әптер – тәптерін.
Қос батыр солай ерлікпен шыңға шығарды,
Советтің қызыл әскерін!

Есімін оның бағалап,
Ерлігін елге дәріптеу бізге аманат.
Мойындағанша батырлық даңқын бар алап.
Сара жолдарын айта береміз саралап.
Өйткені қанды майданның нағыз қыраны,
Ол Рахымжан мен Сағадат!

АЛТЫН ОРДА – СЫҒАНАҚ

Сығанағым көне тарих олжасы.
Ұлы Жібек бастау алар жол басы.
Дешті Қыпшақ, Әбілхайыр хандығы,
Туын тіккен Оғыздың ақ Ордасы.

Бойлай қона қарт Қаратау панасын.
Мекен етіп сұлу Сырдың сағасын.
Еділ, Жайық, Арқадағы Ертіспен,
Қарт Каспидің жалғастырған арасын.

Ымыра алып Иассауи, Саураннан.
Отырармен кіндігі егіз байланған.
Көне тарих дерегінде бұл шахар,
Үлкен сауда ошағына айналған.

Құт дарыған Әулиелі ел дер ем.
Айналасы тұнып тұрған кенменен.
Тарих сырын білсем деген жан болса,
Ойланбастан Жаңақорғанға кел дер ем.

Бұл Сығанақ, шежірелі арман бел.
Иасы, Аркөк, Бозкент қала салған жер.
Бес ғасырлық ғұмыры бар құт қалам,
Тарихта алтын хәріппенен қалған жер.

МАЗМУНУ

Бостонова Айдынкан	3
Төрөкулова Ырысгүл	13
Назарматов Бекболот	23
Айгүл Құрманбек Баянбайқызы.....	33
Ақпері Ахмет Сейсенбайқызы	45
Кадырова Чынара	54
Эрмембетов Кочкор	63
Орипов Тұрамирза.....	73
Темирбаева Жумагүл	93
Қалампыр Сұлтан.....	101
Исакова Үпөл.....	112
Буасия Абдуллаева	123
Маметова Зуурабү.....	135
Тойлыбай Қуаныш	150
Байгожаев Альмагамбет Спанұлы.....	164
Матисаков Самат	172
Өтебаева Несіпкүл Мейманханқызы.....	179
Матикеев Жунусбек.....	202
Омарова Гүлжазира Зейнеденқызы	211
Жапекоев Нұрлан Бижанұлы.....	223

АЛАКА ОШ*Ырлар жыйнағы*

Түзгөн Айнура Апиева
 Редактору Кундуз Маматова
 Корректору Байэл Апиев

Компьютердик калыптоочу Мырзабек Кадыров

Форматы 60x84¹/₁₆. Офсеттик басуу
 Офсеттик кагаз. Көлөмү 12 б.т.
 Заказ №98. Нускасы 135 даана.

«Улуу Тоолор» басмасы.
Бишкек шаары, Үсөнбев көчөсү, 149,
Тел.: +996 772 347 028

